

SEMPER REFORMANDA

„Itt is, másutt is azt hallok, hogy Krisztus minden ígéje engem akar vigasztalni. Minden szava, tette és gondolata csupa nyájas vigasztalás.”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztyének! (Szabó József fordítása)

„Egy ilyen eltorzult világban valóban feladatunk van mindannyiunknak. De nem az, hogy részt vegyünk az üdvösség munkájában, hanem hogy hirdessük húsvét üzenetének evangéliumát.”

► Hol válthatjuk meg a világot? – 4. oldal

„Az egyház demokratikus berendezkedése számomra nagyon fontos. Gyakran tapasztalom, hogy az egyházi tisztségviselők közt még mindig milyen nagy a gyanakvás azzal kapcsolatban, hogy »azok ott fent« miket csinálnak.”

► Beszélgetés Pröhl Gergely országos felügyelővel – 7. oldal

Paksi hívogató ► 3. oldal
„Nem hagyjak titeket árván...” ► 3. oldal
Az Úr érkezése ► 5. oldal
Hiszem a test feltámadását ► 9. oldal
Nemzeti oldalak ► 6. és 10. oldal
EvÉlet-est Bakay Péterrel ► 15. oldal

FOTO: BAKAY PÉTER

Krisztus valóban feltámadt!

Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása a keresztény hit központi igazsága. Ahogy Pál is írta: „Ha pedig Krisztus nem támadt fel, semmit sem ér a ti hitek, még bűneitekben vagytok.” (1Kor 15,17) A kereszténység egész felépítése és az örök életbe – s ezáltal az élet értelmébe – vetett minden reménye Krisztus feltámadásán áll vagy bukik.

A halál az ember legnagyobb ellensége. Egyszer minden ember meghal, még a legnagyobbak is. Az egész fizikai, biológiai és társadalmi élet a halál uralma alatt van Isten büntetése miatt, amelyet az ember érdemelt ki, amikor legelső alkalommal az édenkertben nem engedelmesskedett Isten szavának, kérésének, hogy tartsa tiszteletben a kert két fáját. S ezzel az engedetlenségével tragikus, károkozó bűnt hozott a teremtett világba (1Móz 3,17). Jézus Krisztus a teremtő Isten Fia és a vakvágányra került embervilág megígért Megváltója, aki a kereszten legyőzte a halált, magára véve az ítéletes átkot (Gal 3,13). Ezzel megnyitotta az Istenhez és az örök élethez, az Isten országába, azaz az üdvösségre vezető keskeny utat. Feltámadása a történelem legfontosabb eseménye!

Milyen bizonyítékokat sorakoztathatunk fel amellett, hogy Krisztus valóban feltámadt? A csodálatos és megrendítő feltámadás ténye nélkül az apostolok nem lettek volna képesek arra, hogy életük kockáztatásával, szilárd meggyőződéssel vallják, hirdessék az Úr Jézus feltámadását. Ha nem támadt volna fel, akkor legalább életveszélyes helyzetben visszavonták volna a szavukat. Tudjuk, hogy az apostolok – János apostol kivételével – mind mártírhaltak. Kizárt dolog, hogy haláluk előtt ne vallották volna be, ha csak kitalálás és hazugság az egész! Amikor vitték őket a bitóra vagy a vadállatok elé, egészen biztos, hogy félelmükben, kétségbeesésükben könyörögtek volna az életükért – vagy legalább egy-kettő adódott volna közülük, aki ezt cselekedte volna, beismerő vallomást tett volna, s esetleg még ecsetelte is volna, hogyan, mikor és miért találták ki az Úr Jézus feltámadását. Ez lehetett volna a nagy összeesküvés!

Az apostolok – ismerve emberi gyengeségüket – nem lettek volna abban a

helyzetben, hogy kitalálják Jézus feltámadását. Talán Péter apostol képes lett volna erre? Aki a letartóztatás éjjelén ijedtében háromszor is letagadta, hogy egyáltalán ismerné ezt a galileai származású férfit? Kizárt dolog! Még a temetését sem merték vállalni! A golgotai kereszt véres eseménye után mindannyian úgy megrettentek, hogy a Feltámadott csak zárt ajtókon át tudott hozzájuk belépni, hogy megbízza őket a szent feladattal, a misszióval. Egészen biztos, hogy képtelenség a tanítványok fantáziájára hagyatkozni, amikor még az újjászületés rejtélyét sem értették meg igazán.

Krisztus feltámadásának történelmi hatását nem lehet letagadni (illetve lehet, mint ahogy a napot is le lehet tagadni az égről). Még az időszámításunkat is az Úr Jézus Krisztus történelmi jelenlétéhez igazítjuk, s egyetlen mértékadó történész sem tagadhatja, hogy a Krisztus nyomában megindult vallási mozgalom radikálisan megváltoztatta a világ arculatát.

Krisztus valóban feltámadt! Ennek a csodának a legnagyobb bizonyítéka, hogy az egyház – minden emberi gyengeség ellenére – él és működik. Van, ahol gyengébben, mint a mi vidékünkön, illetve országunkban, s van, ahol sokkal erősebben, mint például az Egyesült Államokban. Az egyház szervezeti-leg szétesett, szétszakadt: vannak történelmi egyházak és szekták, s ezek nagyon sokszor egymással is szemben állnak. De Krisztus úgyé él, létezik és növekedik!

Krisztus valóban feltámadt! Megtapsztaltam, naponta beszélhetek vele! Beszélni csak élővel lehet – s vele lehet! Olvasóink között is lesznek sokan, akik ismerik ezt a szikrázóan szép élményt, hogy beszélhetünk vele, hallhatjuk az ő megnyugtató, békét adó, drága szavát, és átélhetjük szent jelenlétét. A templomban is, de otthonunkban, „privát bibliaórákon” is – amikor egyszer csak egy ige megszólal nekünk, és „oszlik lelkünk barna gyásza”! Nagyon nagy élmény ez, s mi, akik ezt már számtalanszor átéljük, tudjuk, hogy Krisztus feltámadt és él! Veled/Önnel is beszélni szeretne!

■ RIBÁR JÁNOS

Húsvéti énekeink

► Húsvétvasárnapi cikkünkben legfontosabb húsvéti énekeinket mutatjuk be. Szeretnénk ezzel is hozzájárulni az elmélyüléshez, az ünnep lényegének jobb megértéséhez. (E. Zs.)

korban keletkezett anyanyelvű strofikuss vallásos énekeket, melyek alapvetően a két nagy ünnep, húsvét és karácsony köré csoportosíthatóak.) Már az ezredforduló táján jól ismert volt – több nyelven is – Európa-szerte.

A Jézus Krisztus, Üdvözítőnk (EÉ 214) már-már szikár formában foglalja össze Luther teológiáját, míg a Jézus, Megváltónk sírba szállt (EÉ 215) bővebb teret ad az örvendezésnek. Ez utóbbi éneknek a Krisztus feltámadt kanció és a Victimae

megjelent csodálatos dallamával a húsvéti öröm páratlan kifejezését adja.

Nikolaus Herman a Harz-hegységben, Joachimsthalban volt kántor. Éneke, a *Felvirradt áldott, szép napunk* (EÉ 217) 1560-ban keletkezett. Mind a dallam, mind a szöveg Herman munkája. A dór dallam hangisméltelése kezdete és annak ritmusa, majd a dallam kvintugrással történő továbblépése a küzdelemből születő győzelemnek és örömmnek a zene eszközeivel való kifejezése. A szöveg tartalmi hangsúlyja nem a húsvéti történet elbeszélésén van, hanem az ótestamentumi próféciaik beteljesedése feletti örömmön.

Kaspar Stolzhausen 1591-ben egy család számára készített gyűjteményben jelentette meg a „Feltámadt Isten szent Fia...” kezdetű éneket (EÉ 218). Pedagógiai céllal, a családi együttléte számára írta versét, a szülőknél példát és lehetőséget mutatva az étkezések előtti és utáni, valamint a reggeli és esti közös elcsendesedések számára. A dallam *Bartholomäus Gesius* műve 1601-ből.

A Szegeci Lénárd-féle *Cantus Catholici* énektárból (Kassa, 1674) származik a *Krisztus, virágunk* (EÉ 222). Az ének ritmusa külföldi eredetre mutat, forrását azonban nem ismerjük. Páratlan lüktetésű dallama a második dallamsor ismétlésével bővül háromsorossá, míg szövegi szempontból 1 + 2 tagolású. „Feltámadt Krisztus, vigadjunk! / Bűnből, halálból támadjunk!” – ismétljük minden versszak végén.

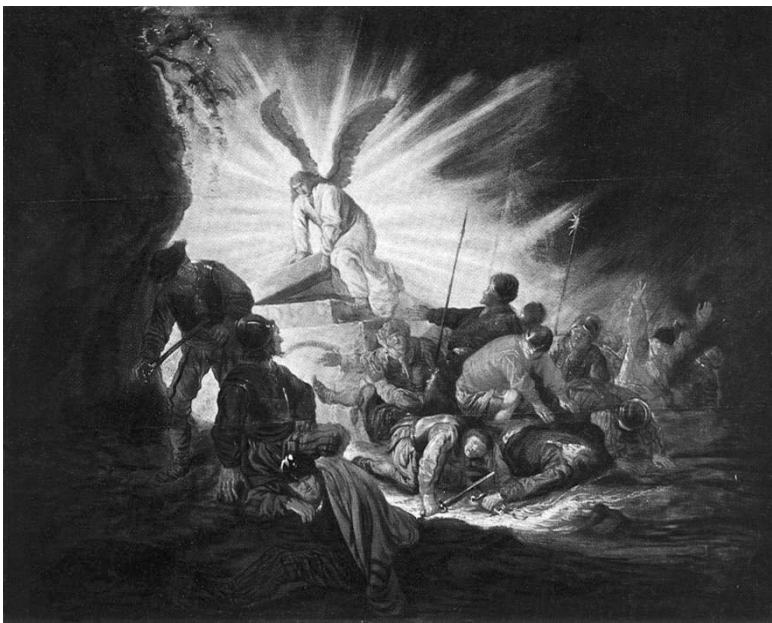
Charles Wesley verse, a *Krisztus Jézus, im, feltámadt* (EÉ 224) az angol barokk költészet szép példája. Az ének – felépítésénél fogva – kiválóan alkalmas felelgetős éneklésre egyes gyülekezeti csoportok, illetve szólóénekes és a gyülekezet között.

Nem eredeti dallammal szereplő énekeink közül most csak a „Jézus él, én is vele!” (EÉ 223) kezdetű emelem ki, amely a berlini kántor, *Johann Crüger* dallamával közli a felvilágosodás nagy költőjének, *Christian Fürchtegott Gellert*nek a versét. Sorrai kísérjenek mind többünk a húsvét utáni úton! „Jézus él, már nincs kétség, / Kegyelmetől el nem téphet / Sem magasság, sem mélység, / Sem öröm, sem szenvedések. / Ő öröm és oltalom: / Ez az én bizodalمام.” (4. szakasz)

■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

„Vége a gyásznak / És a könnyhullásnak! / Örvendezzünk, vigadjunk, / Krisztus lett a vigaszunk, / Halleluja!” (EÉ 213,2) Énekeskönyvünk a húsvéti énekek közé összesen tizenhárom tételt sorol, melyek közül nyolc szerepel eredeti dallammal.

A *Krisztus feltámadt* (EÉ 213) több szempontból is a legjelesebb húsvéti énekeink. Luther maga – teológiai megfontolásból – nem alkotott passió éneket. Hi-

BENJAMIN GERRITZ COPY: AZ ANGYAL MEGNYITJA KRISZTUS SÍRÁT (1640 KÖRÜL)

tünk és keresztény életünk középpontjában mindenkor Krisztus feltámadásának kell állnia – tanította. Krisztus megtörte a halál hatalmát, halál felett vett diadalával „elmúlt kín, gyalázat”. Ezért mi „örvendezünk, vigadjunk, / Krisztus lett a vigaszunk! / Halleluja!” Minden ének éneklésébe bele lehet unni, mondta Luther, de a *Krisztus feltámadt* sorainak éneklésébe soha.

Azért is ez a legjelesebb darab, mert a legősibb magyar nyelvű kanció énekről van szó. (Kanciónak nevezzük a közép-

paschali laudes szekvencia alkotja a szövegi és dallami alapját. Az első versszakban összefoglalja a húsvét örömhírét: az élet és halál küzdelmében az élet győzedelmét. Ez a mi igaz örömmünk, melyet Luther minden versszak végén „Halleluja!” kiáltással fejez ki.

Michael Weisse verse, a *Dicsőség néked, Istenünk!* (EÉ 216) eredeti verziója szerint húsvét versszakban beszél el a teljes húsvéti történetet; énekeskönyvünkben hat strófa található. A versszakok végén álló háromszoros halleluja *Melchior Vulpius* 1609-ben

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Istenünk, mennyei Atyánk! Húsvét szent ünnepén hálaadással lépünk színed elé földön élő egyházad gyülekezeteként. Ebben az esztendőben különösen is ökumenikus közösségben ünneplhetünk, mert most Kelet és Nyugat keresztényei – annak ellenére, hogy más-más egyházi naptárt használnak – ugyanazon a napon emlékezhetnek Jézus Krisztus Urunk feltámadására. Kérünk, hallgass meg minket, amikor most eléd visszük hálaadásunkat és könyörgésünket. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Magasztalunk téged, Istenünk, mert nem hagytál minket, embereket magunkra, hanem útmutatást adtál küldötteid, prófétáid, evangélistáid, apostolaid által, és Krisztus Jézusban emberi formába alázkodtál, hogy elvezess magadhoz. Az elmúlt böjti időszakban és nagyhéten végigkísérhettük lélekben Krisztus Urunk útját, a virágvasárnapi jeruzsálemi bevonulástól a nagycsütörtöki utolsó vacsoráig és a nagypénteki Golgotáig. A földi királyok és hatalmasok a nép életét, vérét és pénzét szokták követelni; Jézus Krisztus mennyei királyként a maga életét és vérét adta értünk. Add, Urunk, hogy értünk hozott áldozatod ne vesszen kárba rajtunk! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Segítsd, Urunk, hogy földön élő néped, egyházad a húsvéti feltámadásra emlékezve új életben járjon. Hadd legyen valóságga közöttünk a jézusi szeretet és megbocsátás, a békeség keresése. Egy-egy gyülekezetben belül munkáld, Urunk, a megértést idősebbek és fiatalabbak között, formáld a családokat együtt imádkozó és igédet kereső közösséggé. Add, hogy a hétköznapi porában, lázas tolongásában, megélhetési gondok és nehézségek közepette is fogjuk meg egymás kezét, és kölcsönösen támogassuk egymást! Urunk, akit meg akarsz áldani, azt emberrel áldod meg, testvért, szülőt, gyermeket, barátot állítasz mellénk. Segíts, hogy a mellettünk élők számára áldás legyünk akaratom szerint! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk, Istenünk, a nélkülözhető szegényekért, éhezőkért, hajléktalanokért, a kegyetlen helyi – különösen az afrikai – háborúk áldozataiért. Segíts, hogy földön élő néped felismerje: mások kenyerét sokszor a mi asztalunkra helyezed, és mások nyugalmának, békeségének a megteremtése a mi felelősségünk is. Ébreszd a tehetősebb országok, a sokszor önző gazdagok lelkiismeretét, hogy olyan társadalmi és életviszonyok kialakítására törekedjenek, amelyek segítséget jelentenek a rászorulóknak. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Kegyelmedbe ajánljuk, Uram, a betegeket, özvegyeket, árvákat, szenvedőket és haldoklókat, akiknek különösen is szükségük van segítségedre. Ággóddással és félelemmel tekintünk hazánkban kórházaink helyzetére, egészségügyi ellátásunkra, orvosaink munkájára ezekben a napokban. Urunk, könyörülj rajtunk! Taníts megbecsülni életünk drága idejét, hűséggel végezni reánk bízott feladatainkat, kamatoztatni tőled kapott talentumainkat. Krisztus Urunk, értünk vállalt haláloz és feltámadásod erősítsen életünkben és halálunk óráján. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Jézus Krisztus, feltámadásoddal győzelmet arattál a halál felett, és az örök élet reményességét ajándékoztad nekünk. Áldásod kísérelj mindennapjainkban, hogy hitünk és reményességünk el ne fogyatkozzon, és színed előtti felelősségben éljük életünket. Add áldásodat hazánkra, magyar népünkre, vezetőkre és vezetettékre, minden becsület munkára, életünk igazságosabbá és szebbé tételére. Szentháromság egy Isten, tiéd legyen a dicséret és a dicsőség mindörökké. Ámen.

HÚSVÉT ÜNNEPE – Ézs 26,14.19

Hajnali harmat

Ézsaiás két ellentétes világról szól a két kiragadott versben, mely ünnepi alapigénk. Az egyikben „a halottak nem élnek, az árnyak nem támadnak föl”, a másikban viszont „életre kelnek halottaid, föltámadnak a holttestek”. Mi vajon hol lakunk, melyik világ polgárai vagyunk?

Kérdésünket, kétségünket Scholz László egyik énekszövegének két sora segít megfogalmazni: „Hová forduljon, merre térjen / A föld tébolygó vándora?” (EÉ 396,1) Ellentmondásos életérzésünk hűen fejezi ki, hogy a két világ határmezsgyéjén vándorolunk, „tébolygunk”... Az örök éjszaka és az örök nappal között vezet földi zarándokutunk. De nem mindegy, hogy alkonyban vagy hajnali derengésben vándorolunk-e. Nem mindegy, hogy az örök éjbe vagy az örök nappalba torkollik-e életünk.

A próféta fantasztikus képpel válaszolja meg emberlétünk legsúlyosabb, a szó legszorosabb értelmében vett élet-halál kérdését: „Ébredjétek, és ujjongjatok, kik a porban laktok! Mert harmatod a világosság harmata, és a föld visszaadja az árnyakat.” Igazi húsvéti evangélium, feltámadáshit szóval meg az őszövetési próféciából. S ezen csak az lepődik meg, aki nem figyel az összefüggésekre, a forrásra. Ézsaiást joggal nevezhetjük az Ótestamentum evangélistájának, aki már korábban így jövendöl: „A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát. A halál árnyékának földjén

lakókra világosság ragyog. (...) Mert egy gyermek születik nekünk...” (Ézs 9,1.5)

Krisztus születésekor a betlehemi éjszakában a világosság harmata szállt le a kitikkadt földre, hogy felüdítse az Istenre szomjazó világot. Húsvét hajnalán is ez, a csüggedés és halál árnyait elűző, hajnali „Harmat” lépett ki győztesen sírjából. Ezzel a képpel találkozunk az egyik, Jézus által is idézett messiási zsoltárban: „Néped önként követ szent öltözetben, ha sereget gyűjtesz. Mint hajnal méhéből jött harmat, olyan a te ifjúságod.” (Zsolt 110,3)

Isten harmata nem azonos az értelmező képzőszótárban ekképpen körülírt természeti jelenséggel: „A szabadban hajnalban vagy alkonyatkor lecsapódó légköri nedvesség.” A Bibliában a harmat az Úr áldásának ősi szimbóluma. Izsák is többek között így áldja meg Jákóbot: „Adjon neked az Isten égi harmatot...” (1Móz 27,28) A Jubileumi kommentárban ezt olvashatjuk: „A harmat a megéleveníítő isteni erő jelképe...”

Ez nem valamiféle titokzatos, személytelen, mennyei energia, amelyről a Talmud így tanít: „A hetedik égben őrzött harmat megelevenítheti a halottakat...” Hitünk szerint az Atya és a Fiú által elküldött Lélek az, aki megelevenít. A Kis káté róla vallja: „...az ítélet napján engem és minden holtat feltámaszt...” Nem véletlen, hogy Paul Gerhardt győ-

nyörű pünkösdi énekében is megjelenik a harmat képe: „Lehulltál, mint égi harmat, / Leküldött a szeretet. / Mit Atya és Fiú adhat, / Mind miénk lett teveled. / Mennyei kincseiddel / Lelkem-testem áraszd el! / Ne hagyj üresen, szegényen, / Szentlélek, drága vendégem!” (EÉ 237,3)

Isten harmata a világosság harmata, a hajnal harmata, a Lélek harmata. Mégis gyakran megkísért minket, keresztényeket is a posztmodern, posztkrisztianus, dekadens világfájdalom, a kesergő önsajnálattal, mely szerint minden hanyatlak, lefelé tart, fogynak, pusztulunk, elpusztulunk... Ez a népbetegséggé vált hungaropesszimizmus összeegyeztethetetlen a feltámadás evangéliumával, a keresztény reménységgel.

A nagypéntek hajnalán hitében és reményében csödbe jutott Péter apostol később mégis azt vallja, hogy Isten „újja szült minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre” (1Pt 1,3).

Mit jelent a húsvéti fordulat a tanítványi életben? Tökéletesen illusztrálja ezt a „péterfordulás”! A gyáva Péter, aki húsvét előtt a fopap udvarában még azt is letagadja, hogy valaha ismert a názáreti Jézust, a feltámadás fényében így bátorít: „...legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a benne-tek élő reménységet.” (1Pt 3,15)

Kötelezően pesszimista, panaszkodó

A VASÁRNAP IGÉJE

világunkban, egyházunkban szinte gyanús, aki hitet tesz élő reménységéről. Pedig ez a reménység nem fényűzés, nem luxus, hanem a Feltámadott tanítványainak alapvető életmegnyilvánulása. A kétségbeesés viszont bűn, ahogy a reménység teológusa, Jürgen Moltmann fogalmaz sokatmondó címmel megjelent reménytanában: *Minden végben kezdet rejtetik*. Reálisan látja, hogy az egykor kereszténynek mondott Európa „kialudt remények kiégett krátervidéke”. Ugyanakkor bátran hirdeti, hogy „a feltámadás reménye a pusztítás hatalmai elleni lázadáshoz vezet”.

Ez a „forradalmian” új történelemszemlélet szólal meg Ézsaiás próféciájában, „aki bizonyos volt abban, hogy az egész emberi történelem egyetlen közös esemény felé tart, amelyet Isten már előre elkészített” (Bary Webb).

Mi motiválja, mi élteti, mi hitelesíti ezt az új látást, ezt az élő és éltető reménységet? A választ húsvét hajnala óta ismerjük és hirdethetjük: Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

■ GÁNC S PÉTER

Imádkozunk! Feltámadott Urunk! Az egykori emmausi tanítványok nyomán mi is kérünk: maradj velünk! Alkonyból vezess át feltámadásod hajnalára. Indíts el az örök élet evangéliumának reménységével mások felé. Ámen.

HÚSVÉT 2. NAPJA – 1Sám 2,1-6

Páratlan húsvéti tapasztalat

Hatalmas erő sugárzik Anna hálaénekéből. Egyedülálló, ahogyan szava feltör a mélyből, és vall arról a szabadításról, amelyet átélt.

Ezzel a feltörő örömeinkkel csak az a mélység állítható párhuzamba, amelyben ő maga szenvedett. A megvetettség, a kirekesztettség és a bántó megjegyzések sokasága fokozatosan és kegyetlenül erősítették benne azt az érzést, hogy egész élete értelmetlen, céltalan. A gyermek nélküli élet – az akkori társadalmi felfogás következtében – elviselhetetlen kemény megbélyegzéssel és belső fájdalommal járt.

Anna számára az egyetlen járható út az Istennel való kitaró beszélgetés. A zarándoklat, mégpedig olyan szinten, amelyenre igazán csak a törhetetlen energiával és hittel bíró, erős és valóban kegyes emberek képesek. El lehet képzelni a káromló szavakat, amelyek a templom felé vezető ösvényen érték. Átérezhetjük személyes gyötrelmét, amikor meg kellett tapasztalnia, hogy a riválisoknak, a versenytársaként fellépő úti-társaknak minden könnyedén sikerül, egyedül ő a szerencsétlen és eredménytelen. Emberi forgatókönyv alapján ebből a helyzetből nincs kivezető út. A kör bezárul.

A környezetet is csak azt tudja felerősíteni, hogy aki ennyire mélyre kerül a problémáival, nem találhat egykönnyen kapaszkodót. A fogódzó nincs a keze

A VASÁRNAP IGÉJE

ügyében. Perspektíva sincs más, mint a kiszakadás és a magányba való kényszerű bezárkózás. Már-már érik az általános emberi következtetés: nincs helye az ilyennek a sikeresek és eredményesek közösségében.

Ebbe a sötét tónusú előtörténetbe érkezik meg a fordulat. Sámuel születése, a teljesen új kezdete. Egy pillanat alatt eltűnik a szégyenfolt, és hihetetlen erjű fény veszi körül az életet. A szerencsétlenség boldogságra, a szomorúság örömbé fordul. A gyermek születésével mint-ha teljesen előlről kezdődne az élet. Az isteni sorsfordítás páratlansága mutatkozik meg előttünk: most minden új, és minden jó. Szinte visszhangzik az ősi mondat a teremtés hitvallásának soraihoz. Olyan esemény történt, amelyhez nem lehet más kommentárt fűzni, csak ezt: „Az Úr megöl, és megelevenít, sírba visz, és felhoz onnét.” (6. vers) Másnak itt nincsen semmi esélye. Egyedüli cselekvő az Isten. Erre ráébredni és ebben megtapasztalni a valóban újat – ez a húsvéti üzenet igazi tartalma.

Több ez annál, mint amikor el szoktuk mondani: csodával határos módon

megmenekültünk, bár csak egy hajszálon múlt az életünk... Nem szerencsés, ha büszkén és kérkedően emlegetjük, hogy ügyességünk és talpraesettségünk mentett meg minket a végső bukástól. Ez esetben teljesen másként, azaz az alázattal kell közelednünk, amely alkalmassá tesz arra, hogy felfedezzük életünk nagy lehetőségét, és képessé tesz bennünket arra, hogy elfogadjuk a teljesen más, az emberi logikától eltérő eljárást.

Anna életében többé nem a korábbi szürkeség és lehangoltság uralkodik. Nem marad fenn a félelem és a bezárkózás állapota. Az újnak megfelelő magatartás pedig a több ezer éves himnusz újraéneklése. Olyan erővel és örömmel, amelyre mindenki odafigyel. Ha megtapasztaljuk és elfogadjuk Isten Lelkének páratlan erejét, az életkedv és az életöröm mindennapi valósággá válik.

A legnagyobb ellenség – a halál – feletti győzelem éneke húsvét második napján sem lehet halkuló, erőtlén vagy visszafogott. Krisztus győzelme – és vele a páratlan fordulat elérkezése – a mélyből feltörő ünnepi énekkel fejezhető ki igazán.

Hatalmas különbség van aközött, hogy meg vagyunk győződve Krisztus halál feletti győzelméről, vagy pedig csak kívánjuk és szeretnénk ezt a győzelmet, a „jó lenne, ha így lenne” bizonytalanságával. A bátor húsvéti ének ma is összeköt

minket a kezdeti örömmel. Az ehhez való visszatérés a legradikálisabb változást hozza életünkben: túllátunk a sírokon, a rájuk helyezett keresztteken vagy kemény köveken. Odáig, ahol tiszta ének szól, és Isten páratlan cselekvése a jövőnk.

Erre gondoljunk az idei húsvéthét-főn, amikor arra is emlékezünk, hogy a 20. század egyik mártírját, Dietrich Bonhoeffert éppen április 9-én végezték ki 1945-ben. Jusson eszünkbe Anna hálaéneke, amikor Bonhoeffer szép énekét zengjük újra: „Áldó hatalmak oltalmába rejtve...”

Idén akkor volt először húsvéti érzésem, amikor egy kora tavaszi reggelen egy kihálófélnben lévő északnémet tengerparti falu hatalmas gótikus téglatemplomát mutatta meg csoportunknak egy idősebb asszony. Amikor befejezte az idegenvezetést, és kifelé jöttünk a templomból, én pedig éppen elkezdtem szövegetni a gondolataimat a kiháló gyülekezetéről, megállított minket. Azt kérte, várjunk egy percet, mert egy kicsit megkondítja a harangokat. „Igaz, hogy csak tízen-húszan ülünk itt vasárnaponként, de a harangjaink messze hallatszanak, és páratlanul szépen szólnak...” – mondta. Öröm és egészséges büszkeség áradt a templomot őrző törékeny asszony szavaiból; belőlem egy pillanat alatt kitakarította a feltörő szürkeséget, és elhozta a reményt.

■ SZABÓ LAJOS

A feltámadás ünnepe Keleten és Nyugaton

Évtizedenként egyszer-egyszer adatik meg, hogy húsvét ünnepe a keleti és a nyugati egyházi naptár szerint ugyanakkorra esik. E jeles és ritka években ugyanazon a vasárnapon ünneplik a keleti és a nyugati keresztény egyházak hívei a feltámadás titkát, csodáját és az arra épülő reménységet.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsában (MEÖT) évtizedek óta együtt munkálják a Krisztushívők egységét – Krisztus főpapi, bü-

csúimája szerint – a nyugati és a keleti hagyományú egyházak.

Ebben az esztendőben húsvéthoz közeledve az elnökség az alábbi ortodox imádsággal emlékezik meg az ünnep naptári egybeeséséről, s arra buzdítja taggyűléseinek gyülekezeteit, hogy húsvéti imádságaikban Krisztus népének egységét erre való megemlékezéssel maguk is munkálják.

Az ez évi naptári egybeesés ugyanakkor erősítsen meg bennünket abban a

tudatban, hogy minden vasárnapon az Úr feltámadására, az élet győzelmére emlékezünk, húsvétot ünnepeünk. Ezzel a hittel szenteljük meg az esztendő minden vasárnapját, s ezzel a hittel övünk minden vasárnap szentségét Keleten és Nyugaton.

■ DR. BÓNA ZOLTÁN,
a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára

Látván Krisztus feltámadását, hódoljunk szent Urunk, Jézus előtt, aki egyedül bűn nélkül való. Kereszted előtt hódolunk, Krisztus, és a te szent feltámadásodat magasztaljuk és dicsőítjük. Mert te vagy a mi Istenünk, és rajtad kívül más nem ismerünk, a te nevedet szólítjuk.

Jertek, minden hívők, hódoljunk Krisztus szent feltámadásának, mert ime, a kereszt által öröm szállt az egész világra.

Mindenkor áldva az Urat, dicsőítjük az ő feltámadását, mert eltűrve éretünk a keresztet, halállal megtörte a halált. Ámen.

Hogy jobban megismerjük egymást

Járván a gyülekezeteket azt tapasztalom, hogy egyházunk életéről, intézményeinkről, de olykor még a szomszéd gyülekezetekről is keveset tudnak a testvérek. A június 22-23-án Pakszon megrendezendő ötödik országos evangélikus találkozón sokat javíthatunk ezen a helyzeten. Jó alkalomnak ígérkezik erre az első este tartandó fórum.

Moderátorként az egyházi munka különféle területeinek a vezetőivel beszélgetek majd. Ott lesz Szeverényi János, aki a misszió felelőse és fáradhatatlan munká-

sa. Részt vesz a beszélgetésen egyházunk legfőbb törvény- és döntéshozó testületének, a zsinatnak a világi elnöke, Muntag András. Legutóbb az Üllői úti székház ügyében mondták ki a végső szót! Minden kérdésüket feltehetik neki a zsinat működésével és munkájával kapcsolatban. Egyházunk kiadójának igazgatója, Kendeh K. Péter is válaszol majd az egyházi kiadványokat érintő kérdéseikre. Szeretett- és remélem, sokak által előfizetett és olvasott – hetilapunknak, az *Evangelikus Élet*nek a főszerkesztőjét, T. Pintér Károlyt is

faggathatják. Remélem, sokan leszünk a fórumon (fiatalok is!), hiszen sokat megtudhatunk egymásról, egyházunkról.

Minden kérdést feltehetnek előre is! Elküldhetik őket a címemre hagyományos levélben (1088 Budapest, Puskin u. 12.) és e-mailben is (anna.lengyel@lutheran.hu). Szeretettel várom kérdéseiket, leveleiket, hogy a paksi találkozón jól kibeszélhessük egyházunk ügyeit. Békesség néktek!

■ RADOSNÉ LENGYEL ANNA
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

„Nem hagylak titeket árván...”

Jubileumi ünnepség a Rózsák terén

► „Aki befogadja ezt a kisgyermeket az én nevemért, az engem fogad be...” – ennek az igének (Lk 9,48) a jegyében emlékeztek meg a budapesti Rózsák terén az evangélikus kollégium elődintézményéről. Az épület százharminc évvel ezelőtt nyitotta meg kapuit Protestáns Országos Árvaházként. Ebből az alkalomból rendeztek jubileumi ünnepséget az intézmény főépületében március 30-án. A rendezvény védnöke Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Próhla Gergely országos felügyelő, dr. Kupa Mihály közigazdász és Szirmai Zoltán nyugalmazott esperes volt.

Az ünnepség nyitóáhitát Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke tartotta Jn 14,18 alapján. Igéjében az elárvult világban élő elárvult emberek példáit és élethelyzeteit állította szembe az alapige üzenetével, amelyben Krisztus tesz ígéretet arra, hogy nem hagyja árván tanítványait, és eljön hozzájuk. A püspök rámutatott, hogy a tanítványok mestere egyetlen mondatban ad számunkra diagnózist és terápiát: ismeri árvaságunkat, az elvilágiasodott közegben átélt elidegenedtségünket. Ő azonban nemcsak az akkori tanítványokhoz jött el, hanem eljön hozzánk is, hogy személyes kapcsolatba kerüljön velünk, s az igén, a szent-ségeken és a Lélek munkáján keresztül hozza el nekünk a gyógyulást.

Az áhítat után a kollégiumi diákok ünnepi műsora következett. A jelenlévők meghallgathatták a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnáziumban tanuló kollégiumi diákok zongora- és hegedűjátékát, hallhattak továbbá gitáros éneket, az árvaház alapításának emlékére írott verset, és még egy latin tánctort is láthattak a kollégium versenytáncot tanuló lakóitól. A műsor záró darabját Pintér Dávid hegedűművész, az intézmény volt növendéke adta elő.

A Budapesti Evangélikus Kollégiumok igazgatója, Gaál Jánosné köszöntőjében kiemelte, hogy az alatt a kilencvenhárom év alatt, amíg az épület árvaházként működött, az intézmény kétezer árvát indított útnak, s a növendékek későbbi sorsát is figyelemmel kísérte. Az igazgatónő olyan sze-

mélyes hangvételű levelekből olvasott fel részleteket, amelyekben az egykori árvaházi diákok emlékeztek meg az intézményben kapott példás nevelés szellemiségének meghatározó, egész életükre kiható jelentőségéről.

Dr. Balogh János portréja előtt dr. Fabiny Tibor idézi fel az árvaház egykori lakójának életútját

A hallgatóság számára ezután levetítették annak az 1997-es tévéfelvételnek egy részletét, amelyben Vitray Tamás készített interjút dr. Balogh János ökológusprofesszorral, egykori fasori diákkal, aki 1923-tól 1931-ig az árvaház lakója volt. Az interjúrészletben a híres professzor kifejtette, hogy milyen sokat köszönhetett életében annak az árvaházi nevelésnek, annak ellenére, hogy ő nem árvaként került be az intézménybe.

Ezt követően került sor a dr. Balogh Jánosról készült portréfestménynek – Gosztonyi Kálmán festőművész alkotásának – a le-

leplezésére. A művész – aki személyesen már nem ismerte dr. Balogh Jánost – érdekességként elmesélt néhány kulisszatitkot a festmény megalkotásáról; mint elmondta, a képet a professzorral készült több jellemző fotó alapján festette meg. A leplezés után dr. Fabiny Tibor nyugalmazott egyháztörténész-professzor tartott rövid előadást dr. Balogh János professzor életének és pályájának az árvaházhoz kapcsolódó fontosabb és érdekesebb momentumairól.

A rendezvény védnökei nevében Szirmai Zoltán nyugalmazott esperes köszöntötte az egykori árvaházi lakók találkozója részvevőit és az ünneplő

közönséget. Hangsúlyozta, hogy a Protestáns Országos Árvaház nehéz sorsú emberek egész generációi számára volt a keresztény életre nevelés szilárd értékrendet biztosító intézménye. Az árvaházi lakók találkozója ellátogatott egykori növendékek közül többen is felelevenítették, milyen volt az élet az egykori árvaházban. A jubileumi ünnepség szeretetvendégséggel és kötetlen együttléttel zárult, amelynek keretében a résztvevők megtekintették az árvaház régi dokumentumaiból és fotóiból készült kiállítását.

■ PETRI GÁBOR

BÉKESSÉG NÉKTEK!

5. Országos Evangélikus Találkozó
Paks, 2007. június 22-23.

Jelentkezni a felkészítő hivatalokban lehet
2007. április 30-ig.

Információ:
<http://talalkozo.lutheran.hu>
talalkozo@lutheran.hu

Igaz emberséget az embertelen világban!

Ezekben a napokban, amikor a világtörténelem legfontosabb eseményére – Jézus Krisztus Urunk kereszthalálára és feltámadására – figyel az egyház, egyébként sem nyugodt hazai közéletünket újabb feszültségek terhelik. A napokban hallott történet és a személyesen is átélt események arra indítanak, hogy hetilapunk mostani, ünnepi számában is szóba hozzam ezeket a sokakat nyugtalanító kérdéseket.

Nincsenek illúzióim, sőt tele vagyok aggodalommal. Nem gondolom, hogy ezek a sorok megváltoztatják a folyamatokat, a döntéshozók szándékait, és sajnos még a módszereik megváltoztatásában sem tudok reménykedni. Mégis le kell írnom ezeket a sorokat, ki kell mondanom ezeket a gondolatokat, mert néven kell nevezni a bűnt. Talán így a bajban lévőeknek is jelést adhatunk; ha segíteni nem is tudunk rajtuk, de legalább azt kifejezzük, hogy együtt érző szeretettel gondolunk rájuk.

A történet. Az egyik – az egész ország területéről betegeket fogadó – budapesti kórházban történt. A fővárostól távolabb fekvő kis faluból súlyos műtetre vonult be egy beteg a kórházba. A szükséges előzetes vizsgálatok után kítűzték az operáció napját, és a beteget elő is készítették a

beavatkozásra. Aki már átélt ilyen vagy hasonló helyzetet, tudhatja, hogy a műtét előkészítés fizikai megpróbáltatásai mellett milyen lelki terhet is jelent a súlyos műtetre való felkészülés.

A kijelölt napon betegünk előkészítetten és felkészülten, az előzetesen beadott nyugtató injekció hatása alatt, de még így is feszülten várta, mikor viszik a műtőbe. Lassan múlt az idő, elérkezett a műtét kítűzött időpontja is, de nem jöttek érte. A betegben és az érte aggódó családtagokban is egyre nőtt a feszültség. Mi történt? Miért nem szólnak néhány, türelmet kérő, nyugtató szót a beteghez, miért nem adnak felvilágosítást?

Talán már a kedves Olvasó is kitalálta, mi történt, illetve mi nem történt. Semmi nem történt. Elmaradt a műtét, a betegnek senki nem mondta meg, miért, s a hozzátartozók alig tudták elérni azt, hogy szóba álljanak velük.

Hogy ez egyedi, kirívó eset? Nem hiszem. Annak ellenére sem hihetem, hogy tudom: vannak betegekkel gondosan törődő orvosok és nővérek is, de ahhoz túl sok, a fentihez hasonló esetről hallottam már, hogy azt mondhassam, fatális véletlen, ilyen csak egészen ritkán fordulhat elő. Ami – és főként, ahogy – az egészségügyben mostanában történik,

ÉGTÁJOLÓ

sajnos azt valószínűsíti, hogy a beteg, műtetre, gyógyulásra váró emberek számát a legkevésbé. Szakemberektől is hallottam, magam is belátom: szükség van az egészségügy reformjára, az átalakításokra, még a kórházi ágyszámok csökkentésére is, de ahogy ez ma Magyarországon történik, arra csak egy szót lehet mondani: *embertelen*.

A másik témám sem szívdéítőbb. Ezt személyes tapasztalat alapján mondom el. Pár nappal ezelőtt fontos intézményfinanszírozási kérdésekről kellett tárgyalnunk az egyik megyei önkormányzat vezetőivel. Egyházunk szakértőivel együtt mentünk a megbeszélésre. Már útközben számba vettük érveinket, hogy korrekt módon és tényekkel alátámasztva tudjuk előterjeszteni – és ha kell, megvédeni – álláspontunkat. A tárgyalás nehéz volt, talán nem is egészen eredménytelen. A legnagyobb hatást

azonban a közben kapott információk gyakorolták rám.

Az egyházunk fenntartásában működő intézményeink nehézségeit jól ismerem, mégis kénytelen vagyok bevallani, hogy azok az adatok, amelyeket tárgyaló partnereinktől hallottunk, engem egészen megdöbbentettek. Tájékoztattak arról is, hogy reformok címén milyen megszorításokat kell végrehajtaniuk az intézményfenntartó önkormányzatoknak, milyen nehézségeket kell megoldaniuk, hány és hány intézményt kell összevonniuk – és természetesen ez csak elbocsátásokkal lehetséges.

Így „testközelből” szembesülni ezekkel a nyomasztó gondokkal számomra egészen megrázó volt. És ismét csak ugyanaz a végső következtetés. Az elmúlt évek során előállt, tovább már fenn nem tartható pénzügyi, gazdasági helyzetben haszthatatlanná vált megszorítások között minden más előbbre való, mint azok az emberek, akik nem tehetnek arról, hogy így alakultak a dolgok. A megszorítások következtében „megtakarított” százmilliókról és milliárdokról beszélnek, csak éppen azokról az emberekről nincs szó, akik a hibás gazdaságpolitika kiigazításának hatásait elszenvedik. Erre is csak azt mondhatjuk: *embertelen*.

Helyzetünk különösen is nehéz, mert kényszerpályán mozgunk. Mégsem mondhatjuk azt, hogy teljesen tehetetlenek vagyunk. Most van itt igazán az ideje az áldozatos felebaráti szeretetnek. Így adhatunk segítséget azoknak, akik közvetlen környezetünkben áldozataivá válnak az embertelen politikának. Ne hagyjuk őket magukra napi gondjaikkal! Krisztus-hitünk is erre bízta bennünket.

Virágvasárnap a *Filippi levél* csodálatos Krisztus-himnusza indított a nagyheti útra bennünket. Olvassuk hozzá az előtte lévő verset is! Az embertelen világban igaz emberségre hív bennünket Urunk szeretete. „...senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is. Az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt...” (Fil 2,4-5)

Ittész János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Életünk ideje...

Nyugdíjas papnék csendesnapja

► „Ha újra kezdeném, ismét lelkész felesége lennék” – ez a vallomás a dél-utáni csoportbeszélések egyikén hangzott el a nyugdíjas papnék számára meghirdetett országos csendesnapon március utolsó szombatján. D. Szebik Imréné meghívására mintegy hatvan, már nem aktív papnék gyűlt össze a Deák téri evangélikus gyülekezet nagytermében, hogy találkozhasson a többiekkel, felidézhesse a régi időket, legfőképpen pedig hogy együtt gondolkodhasson a nap témájáról: „Mire kaptam még időt?”

Az alkalmat szívbeli derű jellemezte. Nem csupán azért, mert régen látott szolgatársak találkozhattak, hanem mert – ahogyan az idézett vallomás is igazolja – az Úristennek szolgálni kitüntetés és boldogság. Szombaton a résztvevők arról tettek bizonyosságot, hogy minden nehézségük, megpróbáltatásuk ellenére is jó volt Krisztus egyházában munkálkodniuk. Ám a délelőtt elhangzott előadások éppen arról győzték meg őket, hogy a szolgálat nem fejeződik be a nyugdíjba vonulással: idősen is kap feladatot az ember.

Az idő felett nem mi rendelkezünk, hiszen az Istentől kaptunk ajándék, így az Úrtól rendelt célja van. Mindezekről Sárkány Tiborné nyugalmazott lelkész nő szolt, aki számba vette azokat a területeket, amelyeken a nyugdíjasokra még szolgálatok várhatnak. E cikk terjedelme csupán azt engedi meg, hogy néhányat kiemeljünk közülük. Az idős ember gazdag tapasztalatával segítheti a fiatalabbakat. A kipróbált emberismerettel ren-

sülés sem egyszerű. Gondolatait Szebik püspök e szellemes címmel gyűjtötte össze: *Nem az vagyok, aki voltam.* Azokról a lelkészekről szolt, akik feleségüknel talán nehezebben tudják feldolgozni, ha nyugdíjba kell vonulniuk. Emlékeztette a papnékat, hogy rájuk nemcsak férjük aktív szolgálatai időszakában hárult nagy szerep, hanem akkor is, amikor segíteniük kell, hogy házastársuk ne megkeseredjen, hanem megbékélten és tartalmasan tölthesse el a pihenés megérdemelt éveit.

A fiatalabb generáció tagjaként Jörg Zink német teológus szavai ütöttek szíven sokakat: „Kevés ember az, aki jól bánik az idejével. A legtöbbje átrohan az életen, mint egy elhajított kő.” Ezért is jók az olyan alkalmak, mint a papnécsendesnap, mert segítenek felismerni a lehetőségeket, élni az Isten által elkészített ajándékokkal. Kezdő úrvacsorai szolgálatában Gáncs Péter erre hívta fel a figyelmet, idézve Pál apostol szavait: „Aron is megvegyétek az alkalmatosságot,

D. Szebik Imréné köszönti a nyugdíjas lelkészfeleségeket

delkező idősebb papné támogatja az ifjabb lelkészfeleséget.

A nyugdíjas években a családtagoknak több idejük lehet egymásra. Az ajándékba kapott idő arra is lehetőséget teremt, hogy – készülve az örök élet felé – az ember számba vegye a múltját. Erre beszédében a délelőtt másik előadója, D. Szebik Imre nyugalmazott püspök is kitért. Hangsúlyozta, hogy a csendesnapon részt vevő papnék nehéz politikai viszonyok között álltak férjük mellett a szolgálatban.

Az elmúlt évtizedek eseményeinek megítélésében egyházunk tagjai sem egységesek. De a jelennel való szembe-

ment a napok gonoszok.” (Ef 5,16; Károli-fordítás) A Déli Egyházkerület püspöke a reményt vesztett emmausi tanítványok történetén keresztül mutatta be, hogy a lélekben megfáradt férfiak szívében a kétségbeesés alkonya miként válhatott a remény hajnalává.

A földi és az öröklét határán – ahogyan a záróhívatot tartó Takácsné Kovácsné Zelma lelkész nő is fogalmazott – egyedül a hit ragadhatja meg húsvét valóságát. Az élet akkor lesz a miénk itt és majd odaát, ha megragadjuk azokat az alkalmakat, amelyeken a Feltámadott mellénk szegődik, betér hozzánk.

■ B. PINTÉR MÁRTA

FOTÓ: BOTTA DÉNES

Virágvasárnapi Tamás-mise

Éz nem vicc... – volt a mottója a legutóbbi Tamás-misének, melyet április 1-jén tartottak a fásori evangélikus templomban. Nem vicceltek azok a fiatalok, akik egy, az istentisztelet menetébe komponált jelenetben „bekiabálással” zavarták meg Szabó Lajos prédikációját, és nem viccelt az igehirdető sem, amikor 1Kor 1,18 alapján komoly hitbéli kérdésekről szolt.

■ G. Zs.

Emlékezés és hálaadás

Emlékező és hálaadó istentiszteleten vett részt múlt szombaton a Győr-Nádorvárosi temetőben Kapi Bélának és feleségének a sírjánál a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége, a Kapi család és számtalan tisztelgő a néhai püspök halálának ötvenedik évfordulója alkalmából. Isten igéjét Iltzs János püspök hirdette Jel 14,1–3 alapján. „A negyvenhét év lelkesi és harminckett év püspöki szolgálat után 1957. április 2-án elhunyt Kapi Béla a Dunántúli Egyházkerület és az egész evangélikus egyház meghatározó egyházfője volt” – méltata elődje munkásságát igehirdetésének elején Iltzs János. „Ez az emlékezés most a jövőre nézve erősít meg bennünket” – folytatta. „Mert minden hívő ember közös reménysége fogalmazódik meg abban az igeversben, hogy »a Bárány ott állt a Sion hegyén, és vele száznegyvennégyezren, akiknek a homlokára az ő neve és Atyjának a neve volt felírva.« Ez az a közösség, amelyik megértette, szívébe zárta és tanúsította Krisztus üdvözítő erejét. A halál ezért nem a végállomás, csupán addig tartó pihenés, amíg meg nem szólalnak az ítélet harsonái. Re-

mélünk szabad, hogy a tizennégyezer között ott lesz a mi nevünk is. Ez volt a bizodalma Kapi Bélának is, aki utolsó mondatával így tett drága bizonyosságot erről a reménységéről: „A kegyelem ajtaján kopogtatok, a többi nem számít!”

A megemlékezés végén a család nevében vitéz Kapi Béla, a néhai püspök hatodik gyermeke mondott köszönetet mindazoknak, akik megtisztelték jelenlétükkel ezt a kegyeletes alkalmat.

■ KISS MIKLÓS

FOTÓ: MENYES GYULA

Bibliatársulati tervek

A Magyar Bibliatársulat Alapítvány (MBTA) március 27-i kuratóriumi ülésének legfontosabb témája A Biblia éve elnevezésű, 2008-ban megrendezendő programozat előkészítése volt. Az MBTA és a katolikus egyház képviselőiből álló szervezőbizottság beszámolt az Országos Széchényi Könyvtárban 2008. november 21-én megnyíló bibliakiállítás terveiről, a 2008 őszén a Zeneakadémián tartandó bibliai hangversenyéről és az Esztergomban rendezendő biblikus konferenciáról.

Döntés született arról a munkafüzetről is, amelyet az MBTA készít a protestáns egyházak gyülekezetei részére. A kiadvány programjavaslatokat, ötleteket tartalmaz majd, amelyek segítségével jó-

vőre a gyülekezetek bekapcsolódhatnak a Biblia évének eseményeibe. A bibliatársulat tagegyházainak gyülekezeti számára a füzet ingyenes lesz; elkészítését az MBTA 2007. tavaszi adománygyűjtő akciója támogatja majd.

Pecsuk Ottó főtítkárszámolt arról, hogy a Román és a Norvég Bibliatársulattal közösen szervezett 2006. téli adománygyűjtő akcióra – amelyet azzal a céllal hirdettek meg, hogy a romániai árva-házak roma származású, magyar anyanyelvű gyermekeit megajándékozhassák a Bibliai történetek gyerekeknek című kötet egy-egy példányával – március közepéig közel kilencszáz ezer forint támogatás érkezett. A könyvek elosztása április közepén indul.

A kuratóriumi tagok beszámolót hallhattak a Bibliatársulatok Világszövetsége (United Bible Societies) európai és közel-keleti területének zágábi találkozójáról; ez alkalommal az MBTA főtítkárárt a közép-európai régió elnökévé választották a következő négy évre. (A régióba tíz ország tartozik: Ausztria, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Románia, Svájc, Szlovákia és Szlovénia.)

A kuratóriumi ülésen továbbá megválasztották a bibliatársulat új pénzügyi felügyelőjét a metodista dr. Hecker Walter személyében, aki a tisztséget több mint húsz éve hűségesen betöltő evangélikus Szemerei Zoltánt váltotta fel.

■ P. O.

Hol válthatjuk meg a világot?

Nemrégiben Strasbourgban voltam. Aki Európa eme fővárosában jár, nem hagyhatja ki a látogatást az Európai Parlament monumentális épületében. A lenyűgöző idegenvezetés végén a kijáratnál a látogató kedvére válogathat – a tagországok nyelvén olvasható – szórólapokból, amelyek az intézményt hívatottak reklámozni. Itt került kezembe a mellékelt plakát, amelynek az üzenetén mélyesen megdöbbenem.

Ez a kis papírdarab – amelyből százával visznek magukkal a látogatók – jól jellemzi és száznál is többé ábrázolja azt az eltorzult gondolkodásmódot, amelyben sokan hisznek, reménykednek ma, és amelytől sorsuk jobbra fordulását várják. Amikor a plakát tervezője a kérdését megfogalmazta, jól tudta, hogy az ember a szíve mélyén keresi a megváltást. Ő erre az igényre megoldásként két alternatívát ajánl. Vajon a kedvenc sörözőnket választjuk-e, ahol az alkohol nyújtotta kábulatba menekülhetünk a való világ problémái elől? Vagy pedig az Európai Parlament honlapját választjuk, így kényelmes karosszékünkkel egy kattintással mi magunk is részt vehetünk az egész világ – nem csak az Európában élő emberek – megváltásának munkájában? Csábító ez utóbbi lehetőség: EU-képviselőinkkel együtt mi is tehetünk valamit üdvösségünkért, még

akkor is, ha a megoldás a virtuális térben van elrejtve.

Egy ilyen eltorzult világban valóban feladatunk van mindannyiunknak. De nem az, hogy részt vegyünk az üdvösség munkájában, hanem hogy híressük húsvét üzenetünk evangéliumát. Jézus a világot a gólgotai keresztben már megváltotta! Nem virtuálisan, nem politikusi ígéretés szintjén és

nem emberi segítséggel, hanem valóságosan. Meg kell láttatni e világgal, népiünkkel, környezetünkkel, hogy ne jóindulatú emberektől, ne politikuskótlóktól, ne az Európai Parlament weblapjától, hanem a kegyelmes Istentől várják üdvösségüket. Mert jó tudnunk és hirdetniük, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van...

■ MENYES GYULA

HIRDETÉS

A Női Missziói Szolgálat asszonyhétvégét tart Révfülpön, az Ordass Lajos Oktatói Központban május 10–13. között Ora et labora címmel. (Az alkalom csütörtökön vacsorával kezdődik, és vasárnap ebéddel ér véget.) Jelentkezni április 30-ig lehet a következő címen: MEE Női Missziói Szolgálat – 1085 Budapest, Üllői út 24. E-mail: marta.pinter@lutheran.hu. Mobil: 20/824-2791.

HIRDETÉS

Meghívó

Az Ung Ungvárnál – Balla D. Károly szembesülései

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem Egyesület tisztelettel várja Önt és barátait az író szerzői estjére.

A szellemi vízállásjelentésen túl Balla D. Károly beszámol munkásságáról, internetes tevékenységéről, legutóbb megjelent könyvéről, irodalmi projektumairól. Részleteket olvas fel esszéiből, verseiből. Eközben folyton szembesíti magát korábbi és mai nézeteivel, a kárpátaljai valósággal, illetve az ezekből következő ellentmondásokkal; ígéri, végül válaszol majd a közönség kérdéseire is. Népi hangszereken közreműködik Birinyi József.

Időpont: április 12., csütörtök 17.30.

Helyszín: Heltai Gáspár unitárius könyvesbolt (Budapest V., Alkotmány u. 12.).

Az előadás előkészületei Bédéká blogjában követhetők nyomon. Belépés innen: <http://ungparty.net/formance>. Kérdéseket már most fel lehet tenni itt: http://bdk.blog.hu/2007/03/29/az_ung_ungvarnal.

FRENKL RÓBERT elnök

Az Úr érkezése

Ökumenikus szavalóverseny – határok nélkül

▶ **Dr. Bánszki István**, a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium nyugalmazott vezetője tizenégy évvel ezelőtt egy nemes versengést hívott életre. A fennállásának kétszázadik évfordulóját ünneplő intézmény jubileumi tanévében meghirdetett országos ökumenikus szavalóverseny azonban nem csak hagyományra miatt bírt jelentőséggel. Idén a verseny „határtalanra” vált – március két utolsó napján magyarországi és határainkon kívül rekedt fiatalok együtt élhették át a költészet varázsát.

A FOTÓGEN STÚDIO FELVÉTELEI

Az Úr érkezése elnevezésű ökumenikus szavalóversenyre idén is két költeménnyel nevezhettek az egyházi fenntartású középiskolák, illetőleg diákok.

Dr. Bánszki István a Bessenyei Társaság különdíját nyújtja át Bocskor Gábor (Kárpátalja) versmondónak

A szervezők ezúttal Nyíregyháza tudós költőjének, Vietorisz Józsefnek (1868–1954) a versei közül jelölték ki nyolcat. Ezekből mindenképp választaniuk kellett a versenyzőknek, másodikként pedig egy reformkori költő szabadon választott versét tolmácsolhatták.

Az elődöntőt követően szokatlan döntést hozott a háromfős zsűri: egy részletes, személyre szabott értékelés után – két, egyéb okok miatt távozni kényszerült induló kivételével – a másnapi döntőbe juttatta az összes versmondót, szám szerint tizenhetet. Különleges élmény volt hallani és látni, hogy a szombat délelőtti döntőn milyen ügyesen kamatoztatták az elhangzott tanácsokat a fiatalok, miként hozták ki magukból a legjobbat. Antal Attila, a Nyíregyházi Főiskola Irodalom Tanszékének docense, Krug Ferenc, az Evangélikus Pedagógiai Központ szakértője és T. Pintér Károly zsűrielnök, az Evangélikus Élet főszerkesztője fontosnak tartotta azt is, hogy a versenyzők maguk is értékeljék egymás teljesít-

ményét. (Talán nem is olyan meglepő módon a zsűri és a versenyzők által felállított sorrend – mint utóbb kiderült – csaknem teljesen egybeesett.)

A szavalóverseny idei győztese Győri Boglárka, a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium tanulója lett, de sokat elárul a versenyzők közel azonos tehetségéről és jó felkészültségéről, hogy a zsűri a második díjat két, a harmadik díjat pedig három fiatal között osztotta meg. Ők a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének ajándékként valamennyien egy-egy Reményik Sándor-kötetet is magukkal vihettek. (Az idei verseny díjazottjainak és különdíjasainak teljes listája a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium honlapján, a www.eklg.hu címen olvasható.)

A közönségszót a gyulai Karácsonyi János Katolikus Gimnázium tanulója, Kiss Enikő vehette át, aki versválasztásával nemcsak előadói tehetségéről, de hitéről is bizonyosságot tett.

■ KECSKEMÉTI NÉ SZILVÁSI ZSUZSANNA

Csodákra emlékezni jó...

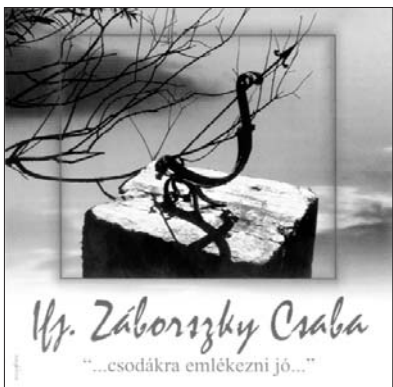
▶ Kedves barátom, ifj. Záborszky Csaba ajándékkal lepett meg. Mivel sokszor hívtuk gyülekezetünkbe verses szolgálatra, egy CD-t nyújtott át, melyen Ady-, Babits-, Reményik- és Túrmezei-verseket mond. Ez készítetett arra, hogy rövid beszélgetésre kérjem őt.

– Kedves versed, Túrmezei Erzsébet költeménye is szerepel az összeállításban; ennek a címét viseli a lemez is. Honnan indultak ezek a csodák?

– 1959. január elsején születtem Balasgyarmaton. Édesapám, aki immár nyolcvanestendős, és ötvenhat éve szolgál az evangélikus egyházban, felsőpetényben megszerettette velem a nőgárdi embereket, édesanyám pedig az irodalmat. Évente többször kellett verset mondanom a gyülekezet alkalmain.

– Születésed napja Petőfiével esik egybe. Voltak-e még ilyen véletlenül inspiráló csodák az életben?

– Amikor édesapámat a Szügyi Evangélikus Egyházközségbe hívták meg, a gyülekezet fiái révén közel kerültem két irodalmi hatalmasság emlékéhez. Az egyik Mikszáth Kálmán; ő a mohorai

evangélikus templomban fogadott örök hűséget Mauks Ilonának. Szügy másik fiájában, Csesztvén, a Madách-kastély parkjában pedig sokszor töltöttem vers-tanulással az időt.

– Olyannak ismerlek, mint akinek igen jó emlékezőtehetsége van. Bizonyára segít ez a versmondásban is. Mondhatjuk úgy is, hogy emlékszel a versekre?

– Hála Istennek, jó a memóriám. Amikor idegenvezetőként dolgoztam, sok hasznát vettem. Természetesen a nyelvtudásom is erre alapozódik. A versekre emlékezni kell. Nemcsak a szavakra, a rímekre, hanem a bennük lévő üzenetre is.

Úgy vélem, hogy gyülekezeteink nemcsak az emlékezésben, de a jövő építésében is jó hasznát vehetik Záborszky Csaba verses CD-jének.

■ GYJS

A versmondás betölti ifj. Záborszky Csaba egész életét. Győrben a Szép magyar beszéd versenyen Péchy Blanka művésznő 1975-ben Kazinczy-éremmel tüntette ki. További eredményei:

- Országos Babits szavalóverseny (1983)
- Országos Illyés verseny (1987)
- Kárpát-medencei Csengey Dénes vers- és prózamondó verseny (2001)
- A Túrmezei Erzsébet evangélikus költő emlékére rendezett, evangélikus és református szervezésű országos szavalóversenyen aranyoklevelet kapott (2001)
- A Kárpát-medencei Ady szavalóversenyen 2002-ben II. helyezést ért el

„Figyelemre méltó a Nógrád megyéből egyedül induló versmondó szép magyar beszéde és hanghordozása. Ebben a világban, ahol szinte hiányzik a hit és az erkölcsi erő, vannak olyan emberek, akik munkájuk mellett fontosnak tartják a költészet és az előadó-művészet ápolását.”

Udvaros Béla, az Evangélium Színház igazgatója

Országos evangélikus latinverseny

Az evangélikus iskolák első országos latinversenyének a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium adott otthont március 23–24-én. Két – maiores, illetve minores – kategóriában tizenhárom, illetve tizenöt versenyző mérte össze tudását mitológiai, nyelvtani és műveltségi tárgykörökben.

Az országos megmérettetésen a liceum diákjai taroltak: a minores kategóriában az első helyezett Tóth Cseperke (Berzsényi), a második Nyerges Anita (Oros-

házi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium), míg a harmadik helyezett Inczéi Zsófia (Berzsényi) lett. A nagyok kategóriájában az első helyen Hajdó András (Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium) végzett, a második Hargitai Renáta (Berzsényi), míg a harmadik helyezett Rajki Dóra (Oroszázi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium) lett. A nagyok feladatsorát Jakabné Cizmazia Eszter, a kicsikét Kaposi László szaktanár állította össze.

Tóth Cseperke és Hargitai Renáta áprilisban részt vesz az Ökörtudományi Társaság által szervezett Ábel Jenő latin tanulmányi verseny országos döntőjén Budapesten.

A hagyományteremtő szándékkal megrendezett evangélikus országos latinverseny alapötlete Ittész János püspöktől származik, aki a verseny támogatójaként fontosnak tartja az iskolai latinoktatás megerősítését.

■ T. É.

Álomjáték az Evangélium Színházban

MILOS JOZSEF FELVÉTELE

Az EvÉlet olvasói számára aligha okoz majd gondot „kihallani” a vegyítés evangéliumi üzenetét az Evangélium Színház legújabb darabjából. A társulat virágvasárnap mutatta be Heltai Jenő drámáját Udvaros Béla művészeti vezető rendezésében. A múlt század első felének népszerű írója hetvenes korában írta meg Egy fillér című álmójátékát. Az élete derekán kereszténnyé lett Heltai önvallomások darabját a Duna Palota színpadán olyan kiváló színművészek tolmácsolásában élvezhetjük, mint O. Szabó István, Forgács Szilvia, Kárpáti Tibor, Szölöskei Tímea és Mucs Sándor. (A darab méltatására jövő heti számunkban visszatérünk.)

További előadások: április 8., vasárnap délután 3 óra; április 28., május 19., 26., szombat délután 3 óra; április 15., 22., május 13., június 3., vasárnap este 7 óra. Jegyárúsítás mindennap az 1/250-5338-as telefonszámon, valamint hétfő, szerda, péntek délután 14–18 óra között a Duna Palota portáján (tel.: 1/235-5500). Helyárak: 2200, 1700, 1400 forint.

Újra tudományos szakkollégiumi konferencia

▶ **A fővárosi Luther Márton Szakkollégium sajátos intézmény egyházunkban: nem csupán szállást, hanem képzést is nyújt a diákoknak, igyekszik szemléletüket is formálni. A képzés öt felévet fog át; a végén a hallgatóknak – a szakkollégiumi diploma feltételeként – szakdolgozatot kell készíteniük, emellett pedig az egyetemükön, főiskolájukon végzős diákok az évente tavasszal megrendezett tudományos szakkollégiumi konferencia keretében bemutatják diplomamunkájukat.**

melyen megszülettünk. A magyar népdal is égi, fentről indul lefelé – mutatott rá Tolcsyvá Béla, aki „gitaros emberként” előadása közben elénekelte egyik nótáját. Végül a hallgatóság minden tagja dagadó mellénnyel állt fel székéről, hiszen „a dal lelkesít!”

A továbbiakban a végzős hallgatók következtek. A közönség előadást hallhatott többek között az interkulturális kommunikációról a nyugati individualizmus és a keleti kollektívizmus találkozásával kapcsolatban; szó esett arról, milyen szerepet töltenek be a rendezvények a kulturális és vallási turizmusban; egy-egy előadó szólt a zöld energiahordozókról, illetve az atomerőművekről – szerinte még mindig az atomenergia tűnik a legjobbnak –; a vadászati jogról a vadvédelem tükrében; az üzleti tervről mint a menedzserek legjobb barátjáról; a „nappali álmódokról”, avagy az autizmusról; a galériákról és a festőművészetéről vagy éppen egy település, Szejkelfördő revitalizációs tervéről egy tájépítész megközelítésében.

Az idei, hatodik konferenciát március 30. és április 1. között rendezték meg. Gaál Jánosné igazgató köszöntő szavai után a nyitó előadást – amint lapunk múlt heti számában jeleztük – Tolcsyvá Béla zeneszerző-énekmondó tartotta Teremtő hang címmel. „A hang a legvesz-

FOTÓ: UNGER VIKTORIA

lyesebb fegyver – hangsúlyozta –, éneklésre való, nem fecsegésre!” Ha „éket ver a csendbe”, arányt szab, gyógyító harmóniát vagy torz diszharmóniát teremt. Ékes a nyelv is, mellyel játszani, nem dolgozni kell! – fejtegette tovább. A mai zene túl steril, öncélú. Látszik, hogy dolgoznak, s nem játszanak vele. Sajnos ma sokan arra figyelnek inkább, aki hangos, s nem arra, aki megválogatja hangjait, szavait. A jó hang égi, akár az ige, tüzes, akár az égi! S e tűz kötődik a földhöz,

A rendezvényt úrvacsorás istentisztelet zárta Barthel-Rúzsza Zsolt lelkész szolgálatával.

A napi előadások után esténként a szórakozás és a pihenés volt a főszerep. A szombati napra éjszakába nyúló bowlingcsata tette fel a koronát. A vasárnap a frissen verbuválódott amatőr színjátszó kör előadásával, valamint a kollégiumi néptáncosok és a Fidula trió közreműködésével zajlott táncszállal ért véget.

■ TARR ÁDÁM

„Kristus hovorí: Bol som mŕtvy,
a hľa som živý na veky vekov
a mám kľúče smrti a podsve-
tia.“ Zj Jn 1,18

Slovenská príloha

Stranu zostavil:
ATTILA SPIŠÁK

Radostná správa na Veľkú noc 2007.

Text kázni: Ján 20,11-18

Milé sestry a bratia v Kristu!
Ježiš je živý a hovorí nám: Ne-
zdržujte Ma, ale choďte ku svo-
jim bratom a sestrám! Nekonáme
často naopak? Nezdržujeme Pá-
na Ježiša svojim zmätkom v hla-
ve, svojou slabou vierou a ne-
ochotou spoznávať, o čom vlast-
ne kresťanstvo je? Nezostávame
pri obyčajných pocitoch dobro-
myselnosti k telu, čo visí na
kríži? Pocity dobromyselnosti sú
dobré, veď aj Máriu priviedli
k prázdnemu hrobu a tak spoz-
nala radosť z Pánovho vzkriese-
nia ako prvá. Aj my musíme ot-
voriť srdce, aby ho Boh naplnil
radostou víťazstva života.

Pred tým, ako by sme mohli
odpovedať na predložené otázky,
bolo by treba aj o tom hovoriť,
ako poznáme sami seba. Ako ná-
jdeme odpoveď na otázku: KTO
SOM? Samozrejme, prvou z od-
povedí je, že nám k nej malo po-
môcť prostredie, v ktorom sme
vyrastali, predovšetkým rodina
škola, a cirkev. Ak sa tak nestalo,
človek bojuje so skutočne váž-
nym problémom, totiž s úplnou
tak-zvanou bezkorennosťou, ne-
prítomnosťou základov, na kto-
rých stojí jeho dom.

Bonhoefferova (Dietrich B. evan-
jelický teológ (1906 - 1945), bol za-
vrážený v nacistickom koncentráku)
otázka „Kto som?“ bola tou naj-
podstatnejšou z kategórie otázok,
ktoré si kládol. Mal vtedy 39 ro-
kov a za sebou kariéru veľmi
úspešného teológa. Lenže vedel,

že jeho život prichádza ku koncu,
a tak sa teda pýtal: Kto som? Na
základe tejto otázky napísal aj bá-
seň. V jej úvode hovorí, že jed-
ným zo spôsobov, ako sa dozve-
diť, kto som, je opýtať sa na to
iných. Hovorí, že keby tak mal
počúvať iných, tí by mu asi pove-
dali, že je mierny, veselý, discipli-
novaný, vyrovnaný, hrdý, je ako
niekto, komu sú životné ťažkosti
hračkou... V očiach iných by teda
vyšiel ako uznávaný charakter.

Lenže potom prejde na druhý
koniec, a síce k sebe samému: Aký
som ja sám vo svojich vlastných
očiach? pýta sa sám seba. A veru
to, na čo prichádza, ho príliš ne-
teší. Sám seba sa zdá byť zodra-
tým a unaveným, nepokojným,
melancholickým a chorým – ako
vták uväznený v klietke. Ani stop-
py po miernosti, úsmeve a hrdos-
ti. Je príliš unavený a prázdny,
aby sa mohol modliť. Preto je pri-
pravený rozlúčiť sa so všetkým.
Skrátka, vo vlastných očiach je
nemožným charakterom. Lenže
s takýmto určením sa neuspoko-
juje. Aký som vlastne? pýta sa netr-
pezlivo. Ktorý z oboch obrazov
je pravdivý? Tento, alebo tamten?
Som taký, za akého ma označujú
iní, alebo som taký, za akého sa
pokladám ja sám? Oba majú
pravdu v tom, že jedným pripa-
dám ako pokrytec a sebe ako sla-
boch. Ani jedna, ani druhá
možnosť nie je však celou prav-
dou o ňom samom. Bonhoeffer si
uvedomuje, že človek napokon

nemôže vedieť, kým vlastne je.
Preto v poslednom verši svojej
básne píše: „Ktokoľvek som, ty
ma poznáš, Bože, a tvoj som!“

Milé sestry a bratia! Teda, naj-
lepším spôsobom na spoznanie
seba samých je – okrem vypoču-

vania iným a okrem načúvania
sebe samým – naučiť sa načúvať
aj Bohu, ktorý k nám hovorí
v našom vnútri a ktorý nás usta-
vične vedie.

Aj my si kladieme o sebe celý
rad otázok. Je tomu tak preto, že

sme si tajomstvom, ktoré nie je
ľahké rozlúštiť. Otázku „Kto
vlastne som?“ si kladieme vtedy,
keď sa nachádzame v situácii, ke-
dy strácame sebaistotu, keď náš
život sa padne v existenčnej kríze
a my sme odkázaní sami na seba.

Môže to byť v chvíľach samoty,
v zúfalstve, keď nevieme ako d'a-
lejš, ale aj v chvíľach neočakáva-
nej radosti. Táto otázka môže
v nás zostať bez odpovede, a keď
zostarneme, spoznáme sa, akí
sme, čo sa z nás stalo počas tých
dlhých rokov, čo sme prežili.
Bonhoefferovi táto otázka zišla
na um v čase, keď bol vo väzení a
stratil slobodu a voľný pohyb.

Dostali sme v pôstnom obdo-
bí veľa odpovedí. Sme hriešni,
a stratení, povrchní, a len zo zvy-
ku pobožní. Ale vzkriesený Kris-
tus chce nám pomôcť, a pouká-
zať na to, že máme možnosť sa
vyčistiť s jeho dobrou správou.
Lebo keď budeme vedieť, že náš
Pán žije, tak jednoducho môž-
eme sa opýtať od neho, že
vlastne kto sme. A on pomôže
nám aj v tom, že keď uvidíme
svoj falošný obraz, môžeme ho
s jeho pomocou napraviť. A keď
už vieme, kto sme, komu patri-
me, len vtedy môžeme ďalej po-
slúžiť hodnoverne, a pravdivo
s veľkonočnou dobrou správou
kazdému inému.

Mária sa stretla so vzkriese-
ným Kristom až po tom, čo ob-
javia prázdny hrob. Radostne po-
slúchala a rozprávala o tom uče-
níkom. Túto úprimnú radosť len
vtedy budeme mať, keď so sebou
nemáme základné otázky. Vtedy
budeme radostne vyznať, spie-
vať a dôverovať Ježišovi Kristovi.
Amen

■ ASZ

Správy o nás

Milé rodiny! Ako aj vlani, aj v tomto roku
plánujeme zorganizovať slovenský, bib-
lický tábor pre deti vo veku 8-14 rokov.

Miesto tábora je krásna slovenská
evanjelická dedinka v Novohrade Šám-
šon. Termín tábora bude 15-21. júla
2007.

Milí stredoškólači, vysokoškólači! Prvý krát
skúsime zorganizovať na leto biblický
tábor aj pre túto vekovú skupinu.

Termín by bol od 29. júla do 4. augus-
ta. Miesto tábora bude krásna sloven-
ská evanjelická dedinka v Novohrade
Šámšon.

Prosíme Vás, ktorý máte záujem,
ohláste sa na nasledujúcej adrese: slo-
venska.sluzba@lutheran.hu

Program tábora bude na webovej
stránke slovenského cirkevného zboru:
www.slovak.lutheran.hu

Literatúra na objednanie:

- *Evanjelický posol spod tatier* – týždenník
evanjelikov a.v. na Slovensku
Objednať môžete cez Farársku
službu, cena: 120Ft/ks
- *Nová Dúcha* – Časopis pre deti,
mesačník
Objednať môžete cez Farársku
službu, cena: 200Ft/ks

Slovenská služba

- keď niekto v Maďarsku by chcel po-
čuť po slovenský slovo Božie, tak sa
kľudne môže obrátiť na Slovenskú
evanjelickú farskú službu, s pomo-
cou Pána Boha Vás vyhľadáme
- naše adresy: Slovenská evanjelická fa-
rárska služba, 1082 Budapešť, ulica Rá-
kócziho 57/a. E-mail: slovenska.sluz-
ba@lutheran.hu, tel : 06-1-210-72-67

Workoholická rozprávka s hádankou: Znášajú kindervajcia kindersliepky?

V jednom veľkom meste, na jednom
veľkom sídlisku, kde jeden panelák vy-
zerá ako druhý, druhý ako tretí a tretí
ako tritotretí, býva jedna malá slečna.
Volá sa Ester, ale rodičia ju často oslovu-
jú Enter. Môžno preto, že obaja pracujú
v jednej počítačovej firme, od rána do
večera vyseďávajú pri počítačoch a vy-
mýšľajú počítačové programy. Sú totiž
programátori. Na tom by nebolo nič zlé,
horšie je, že obaja sú aj *workoholici*. Wor-
koholik znie skoro ako alkoholik, ale
s alkoholom to nemá nič spoločné.
Workoholici sú ľudia, ktorí stále pracu-
jú a na nič iné nemyslia, iba na svoju
prácu. Práca je pre nich ako droga a čas-
to kvôli nej zabúdajú na svoje deti. A ta-
kí boli aj Esterkini rodičia. Chodievali
domov až večer a Esterka bývala sama
doma. Úplne sama nie, lebo jej naprog-
ramovali robota, ktorý na ňu dával po-
zor. Aby sa nenudila, kúpili jej milión
hračiek, video, počítač aj domáce kino.
Ale nemal sa s ňou kto pohrať ani po-
rozprávať. Von chodiť nemohla, lobo
rodičia sa o ňu báli. Sídlisku je totiž ak
džungľa a za každým rohom môže čí-
hať nejaký dravec v ľudskej koži. A tak
Esterka bola zatvorená v svojej izbe, po-
zerala rozprávky, hrala s a na počítači
a so svojimi plyškami. „Keby tak boli
živí,“ snívala a prehovárala rodičov, aby
jej kúpili živého psa. „Po prví, nemal
by sa kto oň starať a chodiť ho venčiť

a po druhé, dobre vieš, že máš na zvie-
ratkú alergiu.“ Povedala jej mamička už
aspoň stokrát. A tak Esterke musel stačiť
psík na baterky, mačka na diaľkové
ovládanie a počítačová myška. Esterka
žila v svojom vlastnom svete a pomaly
si zvykla na jej otázky. A tak si začala vy-
mýšľať vlastné odpovede. Raz v telke vi-
dela, ako teta vyfúkla obyčajné slepačie
vajčko a urobila z neho veľkonočnú
kraslicu. Esterka poznala iba kinder vaj-
cia a myslela si, že aj obyčajné vajčká sa
vyrábajú v továrni. Ale nešlo jej do hla-
vy, ako do tej škrupinky dajú ten bielok
a žltok. *Alebo žeby kinder vajcia znášali kin-
der sliepky?* Aj o kravičkách si myslela, že
sú fialové ako na čokoládach a zajacov
videla tiež iba čokoládových. Na Veľkú
noc ich mali plný byt, ale nevedela pre-
čo. Čo má vlastne zajac spoločné
s Veľkou nocou? Rodičia nemali čas jej
to vysvetliť, alebo to tiež nevedeli. Žili
v svojom počítačovom svete a tom
ozajstnom jej nepovedali. A pritom ten
ozajstný je oveľa krajší ako počítačový
alebo plyšový. Hlavne teraz na jar, keď
sa zobúdzda príroda. Zobudiť by sme sa
mali všetci, hlavne rodičia workoholici,
a porozmýšľať, prečo sme vlastne tu.
Lebo sme tu iba na chvíľu a iba raz. Ne-
máme púť životov ako v počítačových
hrách...

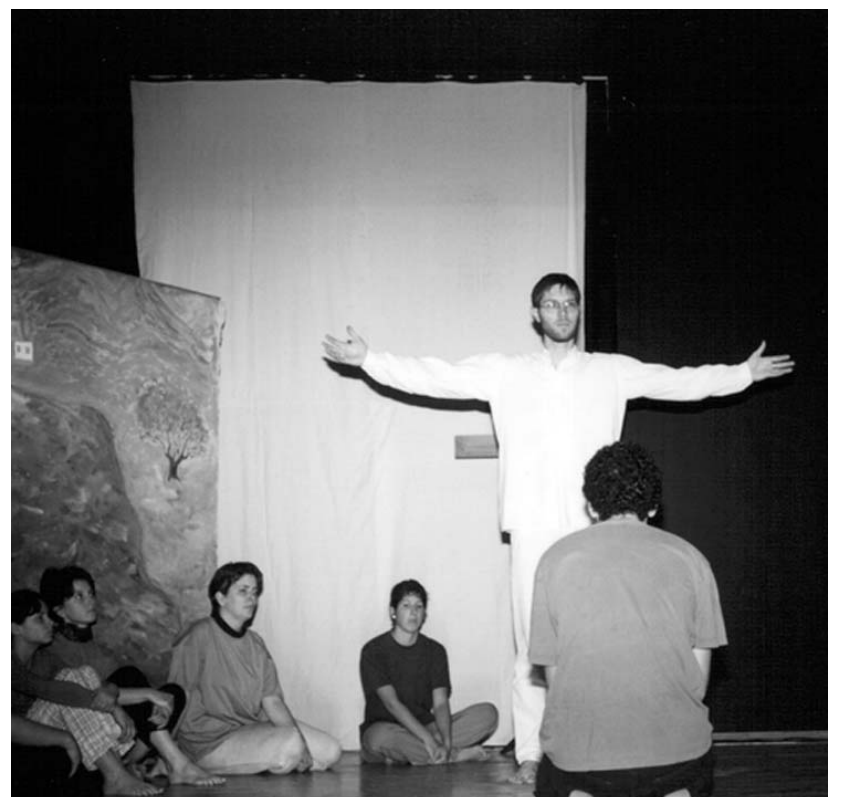
■ BEATA CHRENKOVÁ/
DÚCHA 2005/03.

Stopy zmŕtvychstania...

Sedím v čakárni u zubára. Predo mnou kopa obchytaných časopisov. Okolo mňa
ľudia, ktorý čakajú ako ja. Každý sa uzavrel do seba. Nepadne ani slovo. Nepokojné
dieťa sa štvára po svojej mame. Zrazu začne jeden starý muž hľadať nič vo svojej
taške, vytiahne vreckovku, urobí na nej uzol a strčí tam prst. Vreckovka sa mení na
bábiku. Ožije, priblíži sa k dieťaťu a osloví ho. Úsmev dieťaťa, matky a ľudí okolo
mňa. Zdá sa, že ticho sa prelomilo. Počut prvé váhavé slovo. Ľudia sa preberajú,
spoznávajú jedného alebo druhého, nachádzajú všeličo spoločné.

Stopy zmŕtvychstania prostredníctvom starého muža a jeho vreckovky, cez
úsmev, slovo...

Stopy zmŕtvychstania v čakárni, v autobuse, v škole, na ihrisku, počas boho-
služby...

Ilustrácia: mládež z meste Pécs

„A megújulás: kegyelem”

Beszélgetés Pröhle Gergely országos felügyelővel

▶ **Mintegy fél éve iktatták hivatalába Pröhle Gergely országos felügyelőt. Akkor nem készült vele hosszabb interjú az Evangelikus Életben, ám most, hat hónapnyi aktív egyházvezetői munka után néhány kérdéssel feltétlenül meg akartuk keresni. Örömmel vette a lehetőséget, hogy az olvasóknak beszéljen tapasztalatairól, szakmájáról, magánéletéről. Sok elfoglaltsága miatt nem volt könnyű időpontot egyeztetni. Gyakran feltűnik az Országos Egyházi Irodában, hiszen ez az egyik munkahelye, de tárgyalásról tárgyalásra siet. Minden alkalommal visszahívja az aggodó újságírókat, s megnyugtatóan találunk egy nyugodt fél órát a húsvéti lapszámba kerülő interjú elkészítésére. Még lapzárta előtt. Így is lett...**

– Felügyelő úr, egy évvel ezelőtt, 2006. április 6-án választották meg Önt e tisztségre. Jóllehet a beiktatására csak fél évvel később került sor, bizonyára mondhatjuk azt, hogy a két esemény között eltelt hat hónapban is már „másképp”, más dolgokra nyitott szemmel figyelte egyházunk életét, mint korábban, céltudatosan készült tisztsége betöltésére. Indokolt tehát úgy feltennem a kérdést, hogy miként értelmi a felügyelői tisztséget ön maga számára az elmúlt egy évben szerzett tapasztalatok birtokában. Milyen munkát végez, miként dolgozik mint országos felügyelő?

– Az országos felügyelő tevékenységi körét a megfelelő zsinati törvény rögzíti. De mint sok más esetben, a jogszabály ez esetben is meglehetősen nagy mozgásteret enged, az ember bizonyos határok között megválaszthatja, mivel mennyit foglalkozzon. Az országos iroda munkájának felügyelete már önmagában igen tág feladatkör, a teendőket sokféleféppen lehet értelmezni. Nyilván nem lehetek jelen úgy az iroda működésében, hogy minden területre közvetlenül rá tudjak tekinteni, hiszen – hála Istennek – van munkám, és egyre népesebb a családom... Mindemellett számos munkaággal folyamatos kapcsolatot tartok. És természetesen egy-egy kiemelt esetben a konkrét tárgyalásokon is részt veszek, de akár az egyházon belüli konfliktusok elsimítása is a teendőim közé tartozik.

Nem állítom, hogy könnyű megtalálni azt a ritmust, időbeosztást, melynek segítségével maximálisan eleget tudok tenni minden elvárásnak. És akkor még nem is beszéltem a nemzetközi ügyekről vagy a Magyar Evangelikus Konferenciáról, melynek elnökeként lényegesen tartom, hogy határon túli magyar anyanyelvű hitorsosaink aktív részesei legyenek evangelikus közösségünknek. Napi tíz-tizenkét órát dolgozva sem könnyű összeegyeztetni a kényerkereső foglalkozást az országos felügyelői tevékenységgel. Hol az egyik, hol a másik szenved csorbát. De ezzel együtt kell élni.

– Világi munkahelyén, egy nemzetközi stratégiai tanácsadó cégnél hogyan vélekednek arról, hogy Ön egy történelmi egyház nem lelkes vezetője? Elismerik, respektálják, vagy csak tudomásul veszik? Van-e annak rangja, hogy Ön evangelikus egyházvezető? Tolerálják-e, hogy például múlt pénteken, munkanapon Önnek reggeltől estig jelen kellett lennie egyháza zsinatán?

– Változott a helyzet a megválasztásom óta, 2006 nyarán elhagytam a Külügyminisztériumot. Az ugyanis teljesen nyilvánvaló volt, hogy a napi nyolcórás szigorú hivatali rendbe, illetve mellé nem fér be a felügyelői munka: a sok, olykor talán indokolatlanul sok megbeszélés, ülés... Mostani munkahelyemen tanácsadóként dolgozom, viszonylag kötetlen munkaidőben, így tudom el látni mindkét feladatot. Számomra örömteli fejlemény az is, hogy – paradox módon – új munkahelyemen a korábbinál többet tudok érdeklődni külpolitikával foglalkozni. Tekintettel arra, hogy ez egy német cég, abszolút pozitívan állnak egyházi szolgálatomhoz, nem kellett különösebben magyarázani – egyébként annak idején a Külügyminisztériumban sem –, erre mindenütt tekintettel vannak. Szert tettem egy nagyon érdekes tapasztalatra is. Amióta kiderült, hogy az evangelikus egyház egyik vezetője vagyok, igen sok, egyházon kívüli ismerősöm fordul hozzám, mondván: örül ennek, mert a történelmi egyházak közül az evangelikus egyházat tartja a legtöbbre. Ki az evangelikus hagyomány fontosságáért, ki Ordass Lajos nevével egyet, mások a politikailag határozott, de mérsékelt állásfoglalások vagy a tényfeltáró bizottság munkája miatt. Azt hiszem, hogy ez jó érzéssel, akár némi büszkeséggel is eltölthet bennünket! Amikor azt látom, hogy az egyháztagok és az egyházakkal közvetlenül foglalkozók körén kívül is jó renoméja van az evangelikus egyháznak, mindig felmerül bennem: vajon megteszünk-e minden tőlünk telhetőt a misszió, az evangelizáció területén? Nem lehetne-e közelebbi elismertségünk révén az evangélium üzenetét is hatékonyabban közvetítenünk?

– Általában milyen kérdésekkel, problémákkal keresik meg a gyülekezeteket? Gyakran felhívják-e ügyes-bajos dolgaikkal?

– Az országos elnökség (az elnök-püspök és az országos felügyelő – a szerk.) operatív feladatai az országos presbitérium körében nyilvánulnak meg igazán. Érkeznek megkeresések mindkettőhöz. Azt nem tapasztaltam – és ennek örülök –, hogy azt gondolnák, az elnökség maga dönt valamiről.

FOTÓ: BORTA DÉNES

Az egyház demokratikus berendezkedése számomra nagyon fontos. Gyakran tapasztalom, hogy az egyházi tisztségviselők közt még mindig milyen nagy a gyanakvás azzal kapcsolatban, hogy „azok ott fent” miket csinálnak. Évtizedes tapasztalatok alapján a gyanakvás talán nem alaptalan, bár a legtöbb bizalmatlanság gyakran olyanok részéről nyilvánul meg, akik korábban maguk is részesei, kedvezményezettjei voltak a kevéssé nyilvános ügyintézésnek. Ezért fontos az, hogy az átláthatóság valóban biztosítva legyen.

Van persze több más jellegű feladat is; ezekre a felügyelői jelentésben is kitérnék. Nagyon fontosnak tartom az egyházzal kapcsolatos távlatos kérdések felvetését, kimunkálását. Koromnál, képzettségemnél fogva is, eddigi tapasztalataim birtokában úgy érzem, szolgálatom egyik – ha nem a legfontosabb – feladata, hogy megpróbáljam az evangelikus egyházat arra serkenteni, gondolja végig, milyen lesz húsz-harminc év múlva. A gyülekezeti meghívások is általában azt célozzák, hogy ezekről a tervekről, elképzelésekről beszéljünk. (Itt jegyezzük meg: a kapcsolattartás könnyítése céljából az országos felügyelőnek a hónapok adminisztrációs irodája működik az Üllői úton. – A szerk.)

– Több helyen – székfoglaló beszédében, majd felügyelői jelentésében – is rendre kéri, hogy az evangelikus hívek saját tapasztalataikat, szellemi tőkéjüket, képzettségüket mintegy összeadva építsék az egyházat. Az erdélyi szász lutheránusok példája, ez a bizonyos hatékony, magukat segítő hálózat hogyan valósulhat meg a gyakorlatban?

– Mindig azt gondoltam, hogy a sokféleség: erő. Nagyon sokféle tapasztalatot, tudást tudunk „betenni” abba a „közösbé”, amelyet mi evangelikus testvéri közösségnek nevezünk. A probléma az, hogy általában ez a két dolog elválik egymástól. Sokan azt gondolják, hogy a világi tapasztalatokat nem lehet hasznosítani egyházi berkekben – holott ha megnézzük, hogy egyházunkat, a gyülekezeteket milyen kérdések foglalkoztatják, vagy abból indulunk ki, hogy ők pusztán csak részei a minket körülvevő világnak, nyilvánvaló: szükségünk van kinek-kinek a világi életből hozott tapasztalataira. Egyik legnagyobb feladatunknak tekintem ennek a hálózatnak az erősítését: ha van egy szakértőnk bármilyen kérdésben Orosházán, adott esetben Sopron is számíthatson rá. Vagyis jobban tudjunk egymásról. Kicsinységünkben én erőtlátok, a kis közösségek mindig összetartóbbak, mint a nagyok.

– Akár készülhetne egy „Evangelikus szaknévsor” is? Egymás iránti bizalmunkat is erősítené, ha az egyik evangelikus segíthetne a másiknak?

– Igen, pontosan. Ez a gyakorlati megvalósulását tekintve lehetne egy internetes adatbázis, egy szaknévsor, a legkülönbözőbb szakterületeket felölelve. A kapcsolatrendszer és a lelki összetartozás együttese lehet az erőnk a sokszínűségében egyedi evan-

gelikus egyházban. Ez a megfontolás képezi az elkészítendő új evangelikus stratégia alapját.

– Apropó, kis egyház... Felügyelői jelentésében használt egy sajátos fordulatot: „urambátyám-mechanizmus”-ról beszélt. Kifejtene bővebben, mire gondolt?

– Az országos iroda működését – de nem csak azt – látva számos esetben kiderül, már csak a bizonyos funkciókat betöltők azonos nevéből is, hogy a demokratikus szisztéma torzulhat azáltal, hogy rokon, avagy baráti kapcsolatokat hatják át. Törvényeink alapján a montesquieu-i értelemben a hatalmi ágakat szét kell választani – de a világi hatalmi struktúrákhoz képest egyházunkban sok személyi összeférhetlenség van a rokon, baráti szálak következtében. Erre a jelenségre kívántam felhívni a figyelmet. Ezt megszüntetni nem tudjuk, sőt akár erőnyek is tekinthetjük, csak tudatában kell lennünk a létezésének ahhoz, hogy jól tudjuk működtetni a demokratikus rendszert, és szabályszerűen tudjunk eljárni.

– Az országos felügyelőnek az egyházfinanszírozás kérdéseivel kapcsolatban is van feladata. Milyen teendőket lát e területen?

– Nem lehet egyik napról a másikra változtatni, gyökeresen szakítani a jelenlegi gyakorlattal, amely abszurd módon az „állami nagyvonalúságtól” teszi függővé, hogy intézményeink milyen módon tudnak működni. Be kell látni: csak akkor tudjuk a hívek anyagi áldozatvállalását segíteni, ha világosan el tudjuk magyarázni, hogy mi, miért, hogyan, mennyiért működik. A gyülekezeti felelősséget és az általános magyarországi evangelikus felelősséget kell tudatosítanunk a hívekben, hogy az egyházfinanszírozás arányai változzanak. Ittész püspök úr nem véletlenül mutatta be éves püspöki jelentésében azt a táblázatot, amely azt tartalmazza, hogy mekkora összeg lehetne – a jövedelemtől függően – az elvárható éves egyházfenntartói járuléka. Adatokkal, világi érvekkel is meg kell tudni indokolni, miért áldozzon egy evangelikus a jövedelméből egyháza fenntartására.

– A zsinat a legutóbbi ülészakán döntött az Üllői úti székház eladásáról – „kiváltásáról” –, egyben új székház felépítéséről. Ez ügyben szenvedélyes, esetenként indulatokról sem mentes megnyilvánulásokat lehetett tapasztalni. Voltak, vannak az egyházban is véleménykülönbségek...

– Valóban, nem csinálhatunk úgy, mintha mindig minden a legnagyobb rendben lenne, mintha nem lennének konfliktusaink az egyházon belül. Vannak rosszul elvégzett feladatok, és vannak rossz döntések is. A kérdés az, hogy ezeket milyen módon tudjuk egymással tisztázni, megbeszélni. Mennyire vesszük komolyan azt – ami nem csak megszokott szófordulat kell, hogy legyen –, hogy testvéri közösségben élünk együtt? Eddig azt tapasztaltam világi munkám során is, hogy jobb, ha tisztelettel, körültekintéssel, de ugyanakkor kíméletlen őszinteséggel nevének nevezzük a problémát, mint ha szőnyeg alá söpörjük. Azt remélem, hogy erre egyházon belül is van, sőt leginkább itt van lehetőség!

Nehéz megtartani az egyensúlyt a valós és a hamis tekintélytiszteltet között. De hangsúlyozom: nincs olyan egyházi ügyekkel kapcsolatos kérdés, amelyet ne lehetne nekem nyíltan feltenni, s amelyre én ne a legjobb lelkiismeretem szerint válaszolnék. Akkor is, ha ez a kérdés feltevőjének szokatlan, vagy akár nekem váratlanul tűnik. Közép- és hosszú távon az vezet eredményre, ha kimondjuk, mi a probléma, és – adott esetben – megnevezzük a felelősöket is. Ezzel elkerülhető lenne az alaptalan, sokszor nemtelen vádaskodás, intrikálás is.

– A zsinati döntésre visszatérve: voltak érvek az épület megtartása, illetve eladása és új székház építése mellett egyaránt. Ön mit mondana azoknak, akik veszteségnek érzik egyházunk Üllői úti központjának értékesítését? És mit azoknak, akik a költözés, az új ház felépítése mellett voksoltak?

– Éves jelentésemben is leírtam, hogy nem vagyok sem megrogzított eladás-, sem megtartáspárti. A döntés előtt is elmondtam, egy kis közösségnek nagyon oda kell figyelnie arra, hogy hagyománya miben és hogyan jelenik meg. Az épített örökség nagyon fontos. Ez az épített örökség az Üllői úton jelenleg olyan rossz állapotban van, hogy nagyon sok pénz kellene ahhoz, hogy méltó legyen a múlt szellemi hagyatékához vagy akár a jelenlegi egyházhoz. Ez az összeg viszont nem áll rendelkezésre. Valamilyen külső forrást kell tehát bevonni. A pályázati lehetőségeket megnéztük – nem találtunk olyan pályázatot, amelyen elindulhattunk volna ezzel a céllal. A műemléki felújításra szánt állami pénz – miként az ennél értékesebb egyházi műemlékek felújítási támogatása is! – gyakorlatilag megszűnt. Vagy megpróbáltuk volna kigazdálkodni saját erőforrásból a felújítás költségét – évente körülbelül száznyolcvanmillió forintot –, vagy más megoldást kellett keresni, magyarázom olyat, amelyből bevétel származik. Eladva az Üllői úti épületet, felépülhet egy új székház – erről döntött a zsinat, itt tartunk most.

Jelenleg azon kell munkálkodnunk – ez a feladatunk –, hogy ez az új épület tartsa tiszteltben az örökséget, ugyanakkor feleljen meg azoknak az új igényeknek, amelyekkel az egyház a 21. század elején szembesül. Ami nagyon fontos: a levéltár történelmi része – Luther végrendelete, a régi berendezések és így tovább – változatlan formában kerülhesen át az új épületbe. A Podmaniczky-könyvtár hasonlóképpen. A hagyománynak nem szabad eltűnie! Az evangelikus egyház nem egy egyszerű, átlagos irodaházat épít! Arra is figyelni kell, hogy a légymányosi egyetemi közegben komoly missziós feladatunk lesz magával az épülettel is. Fontos például, hogy a Luther Kiadó olyan helyiségeket kapjon, ahol az egyetemi közönségnek beszélgetéseket, felolvasásokat is lehet rendezni.

A tervek a jelenlegi formájukban nem találkoznak feltétlenül e célok mindegyikével, de a változtatás lehetősége – a jelenlegi költségkeret megtartása mellett – még nyitva áll. Ahogy említettem, testvéri közösségben le tudunk ülni beszélgetni egymással a küldetésről, amelyet az új székháznak teljesítenie kell. Az egyházvezetés elkészít egy küldetésnyilatkozatot; jó lenne, ha a zsinat a júniusi ülésén ezt el tudná fogadni. Az új épület jobb lesz, mint a mostani, mert, úgy vélem, a mostani állapotában az Üllői úti épület méltatlan a feladatához. Felügyelői jelentésemben ezt a kijelentésemet a zsinat egyhangúlag támogatta, ami ékes bizonyítéka a nagy többség realitászérvének.

– Az országos felügyelőnek egyházunk kommunikációját is figyelemmel kell kísérnie. Mi a helyzet e téren? Tudja-e a szekuláris világ, hogy mi, evangelikusok kik is vagyunk, és miként vélekedünk egyes kérdésekről? Mit lehetne tenni azért, hogy markánsan, beazonosítható módon és magunkról pozitív képet sugározva jelenjünk meg a nyilvánosságban?

– Mi a többi egyházhoz képest a közéletben másképp jelenünk meg, amit egyrészt a generációváltásnak, másrészt az ügynökkérdés önszántunkból való következetes napirendre tűzésének köszönhetünk. Nézetem szerint a következő lépésnek annak kell lennie, hogy az egyház többet mondjon az emberek foglalkoztató közéleti kérdésekről. Sok olyan kérdés jelenik meg nap mint nap a médiában, amellyel kapcsolatban lehetőség lenne egy karakteres, egyházi, evangelikus álláspont kialakítására. Ilyen például a bevándorlás kérdése, a szociális ellátórendszerek reformja vagy akár az egészségügyben uralkodó állapotok. Milyen körülményeket tartana kívánatosnak az evangelikus egyház, milyen szempontokat ajánl a világi társadalom figyelmébe? Mindezt korszerű nyelvezetű, nem kioktatva, pártpolitikailag nem elkötelezettel, de egyértelmű értékalapon megfogalmazva „tálatni” – szerintem ez nagyon nagy feltűnést is keltene; így valóban olyan feladatot teljesítenénk, amely jelenleg még hiányzik.

– Húsvét ünnepe van. Üres a sír vasárnap hajnalán; a feltámadott Krisztus a reményiségünk az örök életre, az idővősségre, a megújulásra. Felügyelő úr miben látja az egyház megújulásának zálogát?

– A megújulás: kegyelem. De a Szentlélek munkálkodását a magunk tevékenysége által is segíthetjük, hiszen különben nem végeznénk azt a sok feladatot; a zsoltoárs savaival „fáradozunk, őrünk, korán kelünk és későn fekszünk”. Mindezt azért tesszük, hogy a kegyelem áradásának jobb lehetőségeket teremtsünk.

– Személyesebb vizekre evezze. Önben egy nagycsaládos, fiatal apát is tisztelhetünk. Árulja el, hogyan lehet egy olyan családot „menedzselni”, amelyben négy kisgyerek van!

– Mikor megkérdezik, mit csinál a feleségem, azt szoktam mondani: egy sikeres családi vállalkozást működtet. Ez valóban így van; az anya szerepe a szervezés, „logisztika”, tervezés szempontjából nagyon komoly feladat. És persze különböző, az óvodából hazahurcolt gyerekbetegségek miatt némi bizonytalansággal is számolni kell... Ehhez hozzájárul még, hogy nem sokára elköltözzük egy kertes házba onnan, ahol eddigi életemet töltöttem – ez a mostani köztes állapot nem könnyű. Igyekszem a családtól távol és az otthon töltött hétvégek arányát megfelelően kialakítani – ezzel mint érvel elég sok meghívás kapcsán találkozhattak már evangelikus testvéreim... Az estémét is próbálom szabadon tartani, amennyire lehet.

– Végül arra kérem, ossza meg olvasóinkkal, hol és miként tölti a húsvétot.

– Természetesen családi körben – ami szintén természetesen a kelenföldi gyülekezethez kötődik. Velük most egy családi hétvégre is készülünk, amelyet húsvét után egy héttel tartunk. Örülök annak, hogy saját kelenföldi környezetemben látom, a gyülekezet épülése milyen jól halad – ez engem reményességgel tölt el az egész egyház helyzetével, jövőjével kapcsolatban is.

Beszélgetésünk végén megragadom az alkalmat, hogy áldott húsvéti ünnepeket kívánjak az Evangelikus Élet minden kedves olvasójának.

■ KÓHÁTI DÓRA

„És beteljesedék az Írás...”

HORVÁTH FERENC

Példabeszéd

Az öreg odavánszorgott, és leült hozzájuk. Az Úr másra figyelt. A tanítványok nem értették, mit kereshet ez itt, egy újabb bűdös félboldol idegen.

Az öreg beszélni kezdett félig magában, félig nekik. Zavartan néztek össze, de volt humoruk, lassan vigyorogni kezdett mindegyikük.

Oldalba lökték az Urat, az is látta már, elmosolyodott. Péter a legnagyobb hangú mindig, most is ő kezd élcet, épphogy udvarias: „Ki vagy te, öreg, mit keresel itt?”

„Sokat hallottam a fiatal rabbról” – és itt Jézusra mutatott. „Meg persze rólatok” – alázatoskodott. „Csodát akarsz, mi a bajod?”

Hosszú napjuk volt, Júdás türelmetlenkedett. A többi is ment volna már. Sok volt már a golyvás, a koldus és egyéb beteg.

idővel az Úr is fáradt lehet, gondolták. Az csendben figyelt, ahogy szokott. Az öreg sokat beszélt, zavarosan, egy idő után

nem volt mókás, csak untatott, aztán egyszerre maga alá vizelt. Röhögtek a tanítványok. Az Úr ekkor mondta, hogy: „Bizony mondom nektek,

ez az ember, és ennek vagyok én a fia. Annak, hogy végül magára hagyja szelleme, beszél összevissza, saját világába zárva utazna egy-egy következő

szó felé, de nem tud, elméje sarában megreked. Annak, ahogy magára hagyja a test, megszegyenül előttetek. Engedjétek hozzám a mosdatlanokat, azokat, akik bepiszkítják a házam követét.

Mert ez az Isten országa, majd ha szemetek van, meglátjátok, ha fületek van, meghalljátok, hogy hasonlóképp hagyja el az Emberfiát is az ember.

Egyként a szellem, akkor azt kiáltom Atyámnak: »Miért hagytál el engem?» Soha nem értitek meg. Én sem értem.

Egyként a test, majd ha összerokkadtam, ha megkorbácsoltak és felszögeztek és leköpdöstek, mert akkor majd nem remélnék, és félnek, mert nekik, nektek akkor majd mindezt – lehet.

S így csak az Isten marad ott előttetek, mint itt ez az öreg, olyan csupasz, csak lélek marad, csak azáltal lehet elvégeztetett az Isten országa, bizony mondom nektek.”

■ TÖRÖK GYULA

Bizony mondom neked, ezen az éjszakán, mielőtt megszólal a kakas, háromszor megtagadsz engem. (Máté 26,34)

Az éjszaka olyan fekete volt, mint az írástudók koromfestéke, és olyan csípős, mint a mustármag.

Ama názáreti Jézust, aki új hitet hirdetett, és oly nagy sokaságát gyűjté maga körül a hiszékeny tudatlanoknak, már elvitték Kajafás főpaphoz, hol egy alacsony szobában az írástudók és a fiatal életet irigyelő vének már egybegyűlének vala. A názáreti fakószőke haja, napégette arca és veres szakállá eltűnt az ajtóban, és az ajtó becsapódott utána.

A szolgálk, poroszlók, kíváncsiak és tolvajok, akik fustélyokkal, füttyökösökkel, ütő- és nyúzószerszámokkal voltak fölfegyverezve, kívül maradtak. Egyikük a papi szolgálk ruháját viselte, és fehér rongydarabokkal nyomogatta a füle helyét. Nyögött, siránkozott, szíszeggett a fájdalomtól:

– Legalább beeresztenének, hogy látnám a végét is... Az ember elveszti a fél fülét, mint valami férgecs kutya, aztán még ki is rekesztik a mulatságból.

– Ne pityeregi, Málkus – mondta egy fekete pófájú, akit sok tolvajlással gyanúsítottak már –, ne sajnáld a félfüledet, elég nagy a másik. Ami odabent folyik, az nem nekünk való; csűrés, csavarás, csak nyargalnak a szavakon, mint a számaron szokás. Megtudunk úgyis mindent, holnap lesz az igazi mulatság... Ezt biztosan kiszögezteti a helytartó, mert nagyon sok embert elbolondított.

Málkus megvigasztalódott egy kicsit, és beljebb hívta a fustélyosokat:

– Gyertek – kiáltott feljűk –, gyertek egy kicsit hátrább az udvarba. Rakjunk tüzet, és várjuk meg a végét... éjfélnél előbb úgyse végeznek vele, mert nagyon ravasz ember; érti a módját a beszédnek.

Beljebb vonultak, tüzet raktak, és letelepedtek valamennyien. Csöndesen elbeszélgettek. Mondták, hogy nem illő dolog, ha ama csepűhajú názáretihez hasonló tudatlan emberek belékontárokodnak a bölcsek dolgiba. Egy szőke római katona pedig szitkozódva recsegte a barbár júdeaiak fülébe, hogy ilyen bolondosak csak itt akadhatnak ezen a gyalázatos földön, és hogy az, amit a názáreti hirdetett, izgatás a császárság ellen.

Ugyanekkor egy csapzott hajú, kócos szakállú ember lapult a főpap kerítéséhez. Piszkos tarka köntöst viselt, mezítláb volt, és egész külseje elárulta, hogy távolabbi vidékről való parasztember. Egy ideig hallgatózott, szemlélődött, de aztán besomfordált a kapun, és mert nyilván látni akarta ő is a mulatság végét, szép lassan a tűzhöz lépegetett. Éppen a római mellé került, a császár dicső zsoldosa pedig arrébb húzódtott.

– Ülni se lehet már a tetvesektől – káromkodott –, kitérjék az embert a helyéből a belpoklosok... Itt mindenki ilyen orcátlan.

Most már a kockajátékról folyt a szó, és a fekete pófájú tolvaj azt magyarázta, hogy ha csak háromszor perdíti meg az ember a követ, úgy esik vissza, ahogy feldobták. A római zsoldos nem hagyhatta szó nélkül:

– Te akarsz beszélni a csalásról? Te sündisznó! Gyere el egyszer közénk, majd meglátod, hogy kell kockázni. A kövér kapitány, akit úgy hívunk röviden, hogy bikacsek, kilencszer dobja ki neked egymás után a kilencet...

Ült köztük egy hajlott orrú, borostás, halvány képű sovány férfi is, aki mindig gyomorragásban szenvedett, és akit Iskariótnak vagy Júdásnak is neveztek. Ez az Iskariót még jobban összegörnyedt, mint máskor, és izadt tenyerében ezüstpénzeket számolgatott:

– Egy, kettő, három, négy... – haladt végig körmével a pénzdarabok bordáján.

– Kilencet? – kiáltott a fekete pófájú. – Nahát, azt nem hiszem... Háromszor-négyszer én is megcsinálom, de kilencszer egymásután nem lehet.

– Kilencszer meg tízszer is kidobja, ha mondom! – ordított a katona.

– Hét, nyolc, kilenc... tizenkettő – mondta magában a gyomorragásban szenvedő, aki összezavarta a számadást, és megint előlről

Csütörtöktől péntekig

kezdte az ezüstpénzek bordáit pattogatni. – Egy, kettő, három...

E pillanatban nyílt az ajtó. Mindnyájan odanéztek, de csak egy árus jött ki, egy árus, ki a templom előcsarnokában szokta dicsérni portékáit.

– Gyere ide! – kiáltották felje a tűz mellől. – Hogy kerültél be?

– Tanú voltam a törvénytevésnél.
– Mit csinálnak odabent? Mit mondtál nekik?
– Azt, hogy a názáreti ellensége a régi hagyományoknak, és árt a kereskedelemnek. Ki akart kergetni bennünket a templom előcsarnokából... Pedig ha a kereskedőt kikergetik, akkor ugyan ki fogja fizetni az adót?

– Hát mit vallottatok?

– Azt, hogy a názáreti azt mondta: leronthatom az Isten templomát, és három nap alatt felépíthetem azt...

– Három nap alatt? – kiáltott a római. – Ez aztán szemtelenség. Hanem a főpap se hagyta magát, ugye?

– Nem bizony – mondták egyszerre a tanúk –, fölugrott, aztán megkérdezte a názáretitől, hogy hallja-e, milyen tanúbizonyoságot teszünk ellene.

– Hát aztán?

– A názáreti hallgatott, de Kajafás nem hagyta. Azt mondja neki: az élő Istenre kényszerítelek téged, hogy mondd meg nekünk,

MUNKÁCSY MIHALY: KRISZTUS PILÁTUS EL. IT. (1881)

A gyomorragásban szenvedő megint összezavarta a számlálást.

– Tizenhét, tizenhét, tizenhét – hebegte, aztán újra kezdte. – Egy, kettő, három...

Félig mezítelen szolgálóleány lépett a tűzhöz, melengette a lábát, amely megfázott a konyha hideg kövén. Szeme reátévedt a csapzott hajú, kócos szakállú parasztra:

– Nini – mondta hirtelen –, te is a galileabeli Jézussal való!

A tűz körül beszélgetők reátékintettek az idegenre. De az idegen nyomban megfelelt:

– Nem tudom, mit beszélsz – mordult rája –, te piszkos vászoncseled...

A borostás képű Júdás lesütötte a szemét, és előlről kezdte a számlálást.

A szolgáló bűdös parasztnak nevezte a kócos szakállút, a szakállas se hagyta magát, de már nem törődött civódásukkal senki se, mert új tanú lépett a tűzhöz.

– Elmondtam – újságolta a tanú –, hogy az azal dicsekedett, hogy az ég és a föld elmúlik, de az ő beszédei semmiképpen el nem múlnak.

– És mit mondtak az írástudók?

– Nem mondtak semmit, csak a fejüket csóválták. Csak Kajafás kérdezte a názáretit, hogy így vagy-e.

– És a názáreti?

– Olyan halavány, mint a fehéritett vászon, egy szót se szólt még, mióta bevitték.

És a gyomorragásban szenvedő ismét összezavarodott:

– Huszonégy... huszonhét... huszonégy... – És újra kezdte: – Egy... kettő... három...

Sok tanú jött még egymás után, a tűz körül ülők sokszor felindultak a fölháborodástól. Mégis, a legnagyobb szörnyűködés akkor támadt, mikor egyik elmondta, hogy a názáreti Jeruzsálem pusztulását is profétálta.

– Jeruzsálem? – kiáltotta a katona. – Ameddig mi itt vagyunk, addig ugyan profétálhatja... Márpedig itt maradunk, mert a császárok hatalma vég nélkül való. De látjátok, most már ti is látjátok, ugye, hogy a császár ellen lázít!

Egy másik szolgáló szemtelenkedett a tűzhöz, elbámult tátott szájjal, nem értette, miről beszélnek, de hogy a názáreti nevét hallotta, reámutatott a kócos szakállú parasztra:

– Ez is a názáreti Jézussal való! – mondta az ott levőknek.

– Én? – hüledezett a paraszt. – Hiszen én nem ismerem ezt az embert.

A borostás képű Júdás megint előlről kezdte az ezüst siklusok számolgatását.

Aztán egyszerre ketten léptek ki a tereméből. – Mi voltunk a főbenjáró tanúk – dicsekedtek a tűznél –, minket hagytak utoljára.

ha te vagy-e a Krisztus! Erre a názáreti csak azt mondja: te mondád! A főpap megszaggyatá a maga ruháit, és monda, hogy nincs szükség többé bizonyásra, ez az ember Istent káromolta.

– Hát aztán?

– Aztán a vének azt mondták, hogy méltó a halálra. Szembeköpdöstek, arcul csapdosták, botokkal verték, mi is ütöttünk rajta egy párat. Hanem a legügyesebb volt egy poroszló; az bekötötte a názáreti szemét, arcul csapta, aztán azt mondta: profétáld meg nekünk, Isten fia, kicsoda az, aki üt téged!

A híradásnak megörültek a tűz körül üldögélők. A római katona szívből nevetett:

– No, az aztán értette a módját – kiáltotta –, az, aki bekötötte a szemét, huncut fickó lehet. Júdás most már befejezte a számlálást.

– Harminc... harminc... harminc – mondogatta dermedő tagokkal, és fölállott, hogy elmenjen, nyilván azért, mert már tudta a názáreti végét.

Málkus még mindig a füle helyét szorongatta. Most, hogy balfelé fordult, hirtelen ráismert a tűznél melegedő kócos szakállúra:

– Ez az, ni! – kiáltotta. – Ez csapta le a fülemet, ez a sárga fogú, ni.

– Ott se voltam, színit se láttam – esküdözött a kócos paraszt.

– Még kardod is volt, ott álltál a názáreti mellett.

– Sohase volt nekem kardom, szegény halászember vagyok.

Ekkor többen is mondták egyszerre:

– Bizony, hiába tagadod, te is közülök való vagy; hiszen a te beszéded is elárul téged.

– De bizony én nem vagyok közülök való... A rossz betegség essen belém, a férgek rágiának meg elevenen, ha ismerem azt az embert.

És amint ezt mondta, a háta mögött az ölben megszólal a főpap kakasa.

A tűz pislákol, hűvös hajnali szél borzongott át az udvaron, és oszladozni kezdtek a fustélyosok, kíváncsiak, szolgálk, poroszlók. Lehajtott fejfel, meggörnyedve megindult a kócos szakállú paraszt is, mert fáradt volt, és nyilván aludni akart térni, hogy már megtudta a végét.

És kimenvén az udvarról, a harmadik szomszédban keservesen sírni kezdett. Senki se járt arra, senki se kérdezte, miért ontja oly sűrűn könnyeit. A falnak támaszkodott, nem is látta, hogy valakit himbál a szemközti görbe olajfa ágán a hajnali szél.

A hintázó ember nyakán kötél, orra hajlott, sovány képe borostás, amíg élt, mindig gyomorragásban szenvedett, és Iskariótnak vagy Júdásnak is neveztek.

Ez történt csütörtöktől péntekig.

Lássátok, íme, az ember!

Nagyheti gondolatok Munkácsy Mihály trilógiája kapcsán

Egyszer egy kislány, nevezzük Bertának, festeni kezdett. A napocskaéhoz kiválasztotta a legragyogóbb sárgát, és lendületesen egy kört kent a papírra, majd buzgón a napsugarak egyenesibe kezdett. A tanító rászólt: „Nem ilyen a nap! A nap egy hatalmas, izzó gömb!” Berta aztán elkeveredve panaszkodott: „Én nemcsak azt szeretném festeni, ami van, hanem azt is, amit gondolok.” A tanító már elfelejtette, amit Berta még tud. Azt, ahogy a legnagyobbak is alkotnak: abban, amit látnak, megmutatják azt is, amit éreznek.

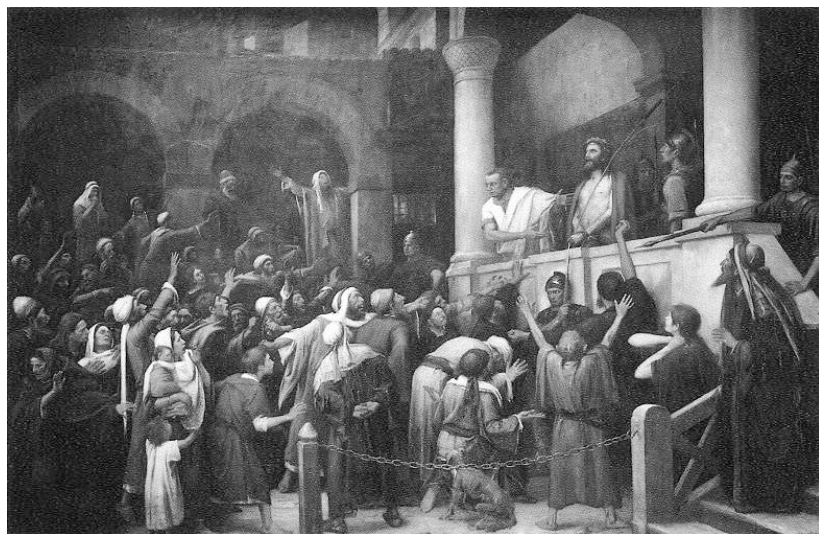
Munkácsy Mihály a 19. század világszeretű ünnepelt festője volt. Jó szerződések, pénzes megrendelők segítették őt az alkotásban, de nem elégítette ki a nyers életképek, a pazar szalonok, remek portrék és reszkető levegőjű tájak témaköre. Szenvedélyesen kereste a „nagy témát”, amellyel még többet mutathat meg az emberből. Az idős Milton és a haladokló Mozart szenvedő személye aztán elvezette őt a passió történetéhez. Úgy érezte, Krisztus alakjában megfogalmazhatja azt a tragikumot, amely mindig is foglalkoztatta.

Számtalan tanulmány, vázlat előzte meg a képek végső megalkotását. Eredeti tervét, hogy a Krisztus Pilátus előtt (1881) és az Elvégeztetett! (1884) jelenetei után a feltámadást festi meg, végül megváltoztatta. Így készült el később az *Ecce homo!* (1896).

Munkácsy a historizáló vallásos festők közé tartozott, akik korhű öltözetekben próbálták meg az ókori jeleneteket rekonstruálni. Az első festmény nagy hatású kompozíciójában a Jézus halálát őrjögve követelő vagy gúnyosan összesűgő írástudók között fenségesen magasodik Jézus fehér ruhás alakja. Pilátus szkeptikus távolságtartással néz maga elé, egy háttal álló római katona próbálja visszatartani a fanatikusokat. Vörös köpenye Krisztus valóságos és gúny tárgyává tett királyságára utal, a kezében tartott lándzsa pedig halálát vetíti előre. Pilátus bal keze ujjain hármast mutat, mintha számolna. Megadta Jézusnak az ókori római joggyakorlat által előírt három esélyt a védekezésre, Jézus azonban néma maradt.

A Kálvária-jelenet feszületei a kép szélére kerültek. A bal lator magányosan gyótródik, a jobb Jézusra néz. Az alakok többsége épp elindul a tett helyszínéről. Egyesek beszélgetve, mások

kárörömmel, tanakodva vagy visszaneézve. Jézus szerettei még a kereszttel alatt időznek, s ott van a katona is, aki megnyitja majd Jézus oldalát. A lándzsa kész, hogy Jézus oldalából a megtisztulásunkra ajándékozott vér és víz fakadhasson. Titokzatos a fehér lovon ülő férfi alakja. Arcában az első kép Jézusának vonásait ismerjük fel. Sokak szerint ő Jézus alteregója, a feltámadt Jézus előképe.

Ecce homo! (1896, olaj, 403×650, Déri Múzeum, Debrecen)

Elég lett volna ennyi utalás a húsvét-ra? Ezért került más téma a harmadik vászonra? Pilátus lendületes mozdulattal mutat a megvert, megcsúfolt, szenvedő tekintetű Krisztusra: „Íme, az ember!” A tömegben mindenféle alakot látunk. Férfiakat és nőket, gyerekeket és öregeket. Jézus halálát követelőket és olyanokat, akik inkább szoronganak. Csúfolódókat és szomorúakat. Pilátus meg is korbácsolta, hátha a fenytést elegendőnek tartják majd Jézus ellenségei. Aztán utolsó megmentési kísérlete is kudarcot vallott, Barabbást szabadította ki a tömeg. Jézus – örök érvényűen – vállalta a helyettes áldozatot. Barabbásért és mindnyájunkért. A tömeg mögött egy árkád kettős íve sejlik fel. Mózes kőtábláinak formája. Az a törvény oldala. Pilátus pedig Jézusra mutat: „Íme, az ember!” Ez az evangélium oldala.

Miért ezt a témát választotta a festő harmadiknak? Saját szenvedései, megbomló elméje ingatták meg a feltámadásba vetett hitét? Vagy kínlódasainak, belső tragédiájának akart erőteljesebb formát adni? (Hiszen műtermi, beállított

jelenetek fotói után festett, és saját magát is keresztre kötöztette. Nemcsak azért, hogy a megfeszülő izmokat, a behorpadt hasat jól modellálhassa, hanem hogy a belső kint is megmutathassa.) Az emberi szenvedés fontosabb lett volna számára, mint Krisztus passiója? Hiszen az érzelmi csúcspont valóban az *Ecce homo!* S ezt ki kellett mondatnia valakivel! Kellott egy olyan kompozíció, amely kelvőbb színpadias, és a nézőt inkább be-

vonja a jelenetbe és állásfoglalásra készíti? Lehet, hogy Krisztus magárahagyottságának fokozatai egészültek így ki? A szerető Úr magánya az emberek között – ez az evangélium egyik legnagyobb emberi drámája. A jó és a rossz, a szabadság és a zsarnokság szembeállítás, a fanatikus gyűlölet, a hatalom széke és – a megfeszített gyermekekben – az új korszakba, a jövőbe vetett hit egymás mellé helyezése volt fontos?

A nagy művészet úgy éli meg a misztériumot, a felfoghatatlant, hogy esztétikai eszközökkel tudja megéreztetni másokkal. A kérdésekre nem szabad dogmatikus válaszokat keresnünk. Mindnyáján találjuk meg a saját válaszainkat. Vállaljuk a szembesítést, valljunk színt, hogy mi hol állunk, nekünk mit üzen a mester. És a Mester.

■ Z. Zs.

Munkácsy Mihály Krisztus-trilógiája megtekinthető a debreceni Déri Múzeumban (Déri tér 1.) hétfő kivételével mindennap 10-től 18 óráig.

Hiszem a test feltámadását

Húsvéti meditáció

„Hiszel-e a Feltámadásban? – Hagyjátok ezt a bús-édes mesét” – kérdés és válasz Reményik Sándor, a legendásan hívő, istenes költő *Igaz beszéd hitem dolgában* című versének befejező szakaszából. A költő életművében ez a keserű, helyenként ironikus hangú, kiábrándultságot is tükröző, negatív bizonyágtételt jelentő vers egymaga áll szemben a számos gyönyörű, mély hitről tanúskodó költeménnyel. Sajátosan erősíti a pozitív üzeneteket, hiszen csak a felszínes rajongás nem ismeri a kételyeket. Amiért idekívánczok, az a feltámadáshit megkérdőjelezése.

Általánosságban indulnak a vers kérdései: „Most vallani kell, végsőt vallani. / – Volt-e hited egy szikra bárcsak? –” És jön a válasz: „Pár porszeme reámtapadt / Hívő lelkek virágorának.” Innen több, a keresztény életben felmerülő kérdés után érkezik meg a költő a vers csúcspontjára a feltámadáshoz. Mert ez a vízvonal, a kérdések kérdése.

Erre épül a páli dogmatika is. „Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi ígéhirdetésünk, de hiabavaló a ti hitetek is” – írja az apostol 1Kor 15,14-ben. Mert a bűn következménye a halál, a feltámadás pedig győzelem a halál felett.

A húsvéti lecke azonban még nehezebb. A feltámadás ünnepe szembesít a keresztény hit alapkérdéseivel, amelyekről hetente vallást teszünk. A minden keresztények egyetemes hitvallásában, miután vallottunk az Atyáról, a Fiúról és a Szentlélekről, így vallunk összegzően arról, mit hiszünk: „...a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet.”

Nagyívú sorrend ez, minden eleme nélkülözhetetlen. A test feltámadása is, hiszen ez vezet az örök élet realitásába. Igen, húsvét szól Krisztus feltámadásáról, és szól testünk feltámadásáról is. Húsvéti meditációmban ez kerül a középpontba.

A magunk képére próbáltuk, próbáljuk fordítani a csodát. Az Istenfiú Isten és ember. Nehezen szembesülünk az ember Jézus történetével. Példája reflektorfénybe állítja önzésünket, indulatainkat. Híressé vált Keken András gondolata: „Ha kiderülne, hogy alaptalan a hitünk, tévedtünk, én akkor is Jézus-párti, az ő követője lennék.” A lelkes sokat megvalósított a krisztusi példából; akikkel találkozott, azok közül sokan az élete megváltozott.

■ FRENKL RÓBERT

Krisztus fegyverei, avagy festődoboz művészi bűnkészlettel

Szmadám György tárgykollázsáról

A némi festői segédlettel kialakított fadóbozban rendben sorakoznak a tárgyak. Sajátos műfajú alkotás ez, kész, sőt használt, hétköznapi tárgyak kompozíciója. Első látásra szerszámok ládájának vélhetnénk, amelyet reggelente a gazdája fáradtan vagy vígan lóbal a kezében munkába menet. Annyira mindennapi, annyira egyértelműnek látszik mindez, hogy el is sikkadnánk az oda nem illőnek tűnő, tövises ágacska fölött. Szmadám György alkotásának címe – *Festődoboz művészi bűnkészlettel* – azonban elárul valamit. Kiemeli a műgonddal összeállított kollázst a hétköznapiakból. Mik is ezek az eszközök? Hogy is kerültek egy műalkotásba? A választ évszázadokra kell visszanyúlnunk.

A 14. századi Európában új típusú vallásosság alakult ki: a *devotio moderna* teológiája elsősorban a személyes élményekre, az átélésre helyezte a hangsúlyt a korábban annyira meghatározó dogmatikai kérdések helyett.

A misztikus vallásosság leginkább a ferencesek és a domonkosok prédikációi nyomán terjedt.

Új fénybe helyezte Krisztus keresztthalálát, a szenvedéseiben való részvételben, a vele való lelki azonosulásban látta a bűnös ember elrontott életének megoldását. Az oltáriszentségben való találkozás mellett fontos céllá vált az érzelmi azonosulás, amelyet a passió megrázó ábrázolásai is hívta voltak elősegíteni. Ekkor terjedtek el az úgynevezett Fájdalmas Krisztus-képek, lett igazán népszerű a Fájdalmas Mária, a Pieta, és váltak közkedvelté mellettük az Arma Christi-ábrázolások is.

Utóbbiakon részletező gazdagsággal láthatjuk azokat a tárgyakat, amelyek Krisztus szenvedéstörténetében szerepet kaptak. Pilinszky szerint az emberi civilizáció majd minden fontos eszköze kompromittálta magát Jézus szenvedéseiben, keresztre feszítésében. Csoportosíthatjuk a tárgyakat anyaguk (vas, nemesfém, fa, textil, csont) vagy funkciójuk (szerszám, fegyver, pénz, játék, ruha, edény) szerint, a csoportok legalább egy-egy tagjához tapad Jézus vére.

Arma Christi: Krisztus fegyverei. Míg az emberiség törté-

nelmén, a civilizáción Isten Fiának keresztthalála valóban hatalmas szegényfolt – még a tárgyak is eljátszották becsületüket –, a kegyelmes Atya ezt is jóra fordította. Fegyverre tette az ezüstpénzt, a szöveget, a lándzsát. Krisztus fegyvereivé, amelyekkel a sántán győzte le. Minden egyes seb Krisztus testén újabb és újabb dőfés a sántán. Mert a Krisztus sebeiből folyó vér mos tisztára minket bűneinkből. „Üdvöz légy, győzedelmes vas, / A Megváltó mellébe hatolsz, / És megnyitod nekünk az ég kapuit...” – énekl a középkori himnuszköltő.

Míg a sok száz éves festményeken „Krisztus fegyverei” különleges, elvont jelképszerűségben jelennek meg, addig Szmadám bűnkészlete brutális valóságosságával, nyers erejével csapja arcul a nézőt. A 21. században erre lenne szükség az üzenet megértéséhez? Bár a mű címe kiemeli a tárgyakat hétköznapi világukból, a használatban megkopott eszközök a mai ember elé tárják a szembesítő igazságot. Ez a kalapács, ez a harapófogó az én szer-

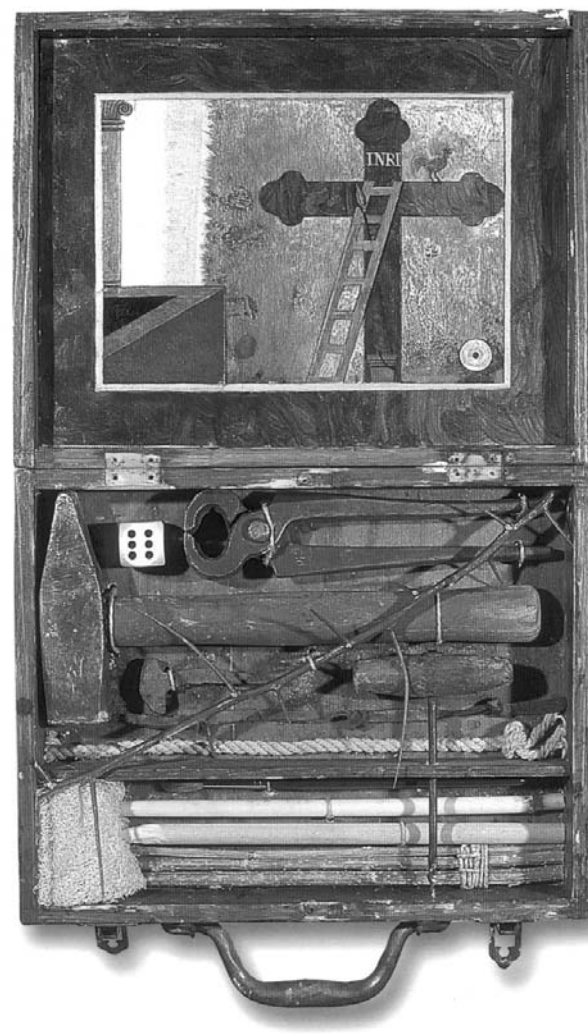
számok ládából származik. A dobókockát épp most tettem a társasjáték dobozába. Ez a fűró családi örökség: már a nagyapám tenyere is koptatta...

Persze a nagyobb tárgyak nem fértek a dobozba. Az oszlop, a lándzsa, a létra részletező naivitással egyszerűen a doboz fedelére van festve. A kakas – minden tagadásaink tanúja – is ott kukorítja a harmadikat már. És a karéjos szárú kereszt a passió tárgyai között talán valószínűtlen, falusi temetőben azonban nagyon is valóságos forma. A réges-régi ősök, ismerős és ismeretlen dédszülők, dolgos kezű apák és szerető szívű anyák valóságos sírköve. A halálnak halálával halóké. A miénk is.

De a kis festmény bal oldalán, halványan egy szögletes, szürke tárgy körvonalai tűnnek fel. Egy kővályú? Vagy betonteknő? Ugye, az üres sír?

■ ZÁSKALICZKY ZSUZSANNA

Szmadám György: *Festődoboz művészi bűnkészlettel. Tárgykollázs, 2002. Az Első Magyar Látványtár gyűjteményéből.*

Deutsche Anlage

Zusammengestellt von
ZSUZSANNA GAZDAG

Der siegende Christus

Heute begeht man die Geschichte des Leidens und Sterbens unsers Herrn Jesus Christus, wie wir in unserm Glaubensbekenntnis bekennen und sprechen: „Ich glaube an Jesus Christus, Gottes eingebornen Sohn, unsern Herrn ... gelitten unter Pontius Pilatus, gekreuzigt, gestorben und begraben“. Denn obschon die Christen täglich und immerdar das Leiden und Sterben Christi predigen, bedenken und betrachten sollen, ist dieser Tag besonders zur Predigt und Betrachtung des Leidens Christi geordnet, deshalb, weil alles, was Christus im Garten, in des Hohenpriesters Kaiphas Hause, vor dem Landpfleger Pilatus und vor Gericht und am Kreuz gelitten hat, an diesem Tag geschehen ist.

hat Christus zur Zeit seines Leidens hören müssen, der hat ihm ins Herz geklungen und ihm gepredigt. Denn er war jetzt in die Stunde gekommen, da er der Schlange, nicht der, die im Grase kriecht und Frösche frißt, sondern der alten Schlange, dem Teufel, den Kopf zertreten sollte. Und das sollte er tun nicht mit dem Fuß, auch nicht mit Schwert oder Geschütz, sondern mit seinem Leib und Leben, daß er den Teufel über sich herlaufen und allen seinen Grimm und Zorn auf sich ausgießen lasse. Damit zertritt und zerquetscht er den Teufel, auf daß wir Ruhe und Frieden vor ihm haben.

Wenn der Schlange der Kopf zertreten und zerquetscht wird, so ists mit ihr

FOTO: ZSUZSANNA GAZDAG

Das ists, was die Evangelisten allenthalben bei dem Bericht über das Leiden Christi schreiben: Solches ist geschehen, auf daß erfüllet würden die Schriften der Propheten. Denn alles, was Christus gelitten hat, ist geschehen um der heiligen Schrift willen. Darum beschreiben die Evangelisten nicht allein, wie es mit des Herrn Leiden zugegangen ist, sondern wiederholen auch stets diese Worte: „Solches geschah, auf daß die Schrift erfüllet würde“, als wollten sie zu uns sagen: Befraget die Propheten darum, die werden euch sagen, weshalb Christus gelitten habe. Groß und schwer ist sein Leiden, Marter und Kreuz, aber groß ist auch seine Liebe und Neigung, ja die allergrößte Gnade gegen uns, daß der fromme Herr und Heiland die heilige Schrift mit seinem Leiden und Sterben um unsertwillen erfüllet hat.

So steht 1. Mose 3, 15 geschrieben: „Ich will Feindschaft setzen zwischen dir und dem Weibe und zwischen deinem Nachkommen und ihrem Nachkommen; der soll dir den Kopf zertreten, und du wirst ihn in die Ferse stechen“. Diesen Spruch

aus, so hat sie ihr Ende. Weil nun Christus der alten Schlange, dem Teufel, den Kopf zertreten hat, so hat der Teufel seine Gewalt und Macht verloren. Der Teufel bleibt bei uns wohl ein Teufel, und die Welt bleibt Welt. Aber doch ist dem Teufel der Kopf zerschmettert, und Christus hat ihm sein Reich des Todes, Sünde und Hölle zerstört und ihm seine Gewalt genommen.

Diesen Spruch, sage ich, hat Christus angesehen, als er litt und gesagt: Dies ist die Stunde, da ich dem Teufel den Kopf zertreten und er mich in die Ferse stechen soll. Das soll und will ich leiden. Solches hat er (...) ausgestanden und damit den Ostertag recht gefeiert und durch solch sein Leiden des Teufels Reich zerstört, so daß er nun Gewalt hat über den Teufel. Wenn er ein Wort spricht, so ist der Teufel mit seinem Reich des Todes, der Sünde und Hölle hinweg. Und wer an ihn glaubt, der soll auch sicher sein, daß ihm Sünde, Tod, Teufel und Hölle nicht schaden sollen.

► (Detail der 1533 am Karfreitag im Hause gehaltenen Predigt von Martin Luther nach Johannes 19,13–30)

Wieder einmal war das Mädchen bei der Großmutter zu Gast. Zwischen der Alten und dem Kind war eine tiefe Freundschaft gewachsen, ja, eine tiefe Liebe und ein großes Vertrauen. So saßen sie oft zur Schummerstunde beieinander. Das Mädchen liebte den Duft der alten Küche, liebte das flackernde Feuer im Herd, liebte die dicke weiße Kerze, die sie fast feierlich entzündete, und es liebte die Geschichten der alten Frau, die mit leiser Stimme zu verzaubern verstand. Das Mädchen brauchte kein Fernsehen, keinen Computer, kein lautes Radio. Es genoss die heimliche Stimmung der Vertrautheit und wusste, dass Großmutterns Ohren auch alle Geheimnisse bewahren, die man ihnen anvertraute.

Zuweilen blieb dann die Zeit fast stehen, zuweilen aber auch rasten die Minuten, und wenn die Dunkelheit herein brach, hieß es Abschied nehmen. Das geschah mit einem kleinen flüchtigen Kuss, aber niemals vergaß die Großmutter, dem Kind über den Kopf zu streicheln mit kleiner behutsamer Gebärde und zu flüstern: Gott behüte dich.

Das Kind war glücklich und versteckte die Schummerstunden in seinem Herzen, wie man einen Schatz versteckt. Niemand erfuhr davon, nicht einmal die beste Freundin und auch die Eltern nicht, die beide berufstätig waren und kaum Zeit hatten.

Dann kam der dunkle Abend. Wieder saßen sie beieinander, und die Großmutter erzählte aus der armen Zeit, als das Brot Millionen kostete und die Arbeit rar war. Hanni hörte gebannt zu. Sie stellte sich vor, wie es sein musste, wenn das Essen knapp war und das Geld; wenn die Mütter weinten und die Väter tranken. Sie stellte sich vor, wie es sein musste, wenn Kinder an Typhus sterben und verzweifelte Männer in Geschäfte einbrechen, um für das Leben zu stehlen.

Da fuhr ein greller Blitz ins Zimmer, und der Donner grollte grimmig wie tausend tiefe Trommeln. Das Kind schmiegte sich an die Alte, die ihre rechte Hand sanft auf den Kopf der Enkelin legte. Da trat Frieden ein. Aber Hanni bekam einen riesigen Schreck; denn die Wanduhr war stehen geblieben. Sie hatte sie vorhin noch aufgezogen. Jetzt stand sie. Kein Klang, kein Gong, kein Pendelschlag. Stille lag über dem Raum, tiefe unheimliche Stille, und draußen tobte der Sturm, und der scharfe Regen klatschte an die Scheiben. „Du bleibst heute Nacht bei mir!“ sagte die Großmutter, und Hanni nickte. Sie war glücklich mit diesem Gedanken, denn sie hatte Angst. Die Großmutter griff zum Telefon, drückte mit alten Fingern langsam die Knöpfe und sagte knapp: „Hanni bleibt hier. Das Wetter ist zu schlimm.“ – Wenn Großmutter etwas sagte, dann war es entschieden. Hanni lächelte. Die Alte lächelte. Die Kerze schien zu lächeln. Sie gingen beide noch aufs Klo, wuschen sich, putzten die Zähne, zogen die Nachthemden an und gingen zu Bett. Hanni spürte den alten

Die Uhr

Körper, seltsam knochig und doch so weich. Sie schmiegte sich an die Großmutter. „Warum ist die Uhr stehen geblieben?“ – „Warum ist die Uhr stehen geblieben?“ – „Weißt du, mein Kind, als Großvater noch lebte, sagte er: die Uhr ist wie das Leben. Plötzlich bleibt sie stehen, obwohl sie

ren Körper. Hanni legte ihr den Arm um die Schultern. „Meine Eltern lassen sich scheiden.“ Mehr sagte das Mädchen nicht, aber Hanni verstand den abgrundtiefen Kummer. „Du musst sie bitten, beieinander zu bleiben.“ Die Freundin versprach es. Hoffnung wuchs. Hanni spürte, dass Hoffnung wichtig für das Leben ist.

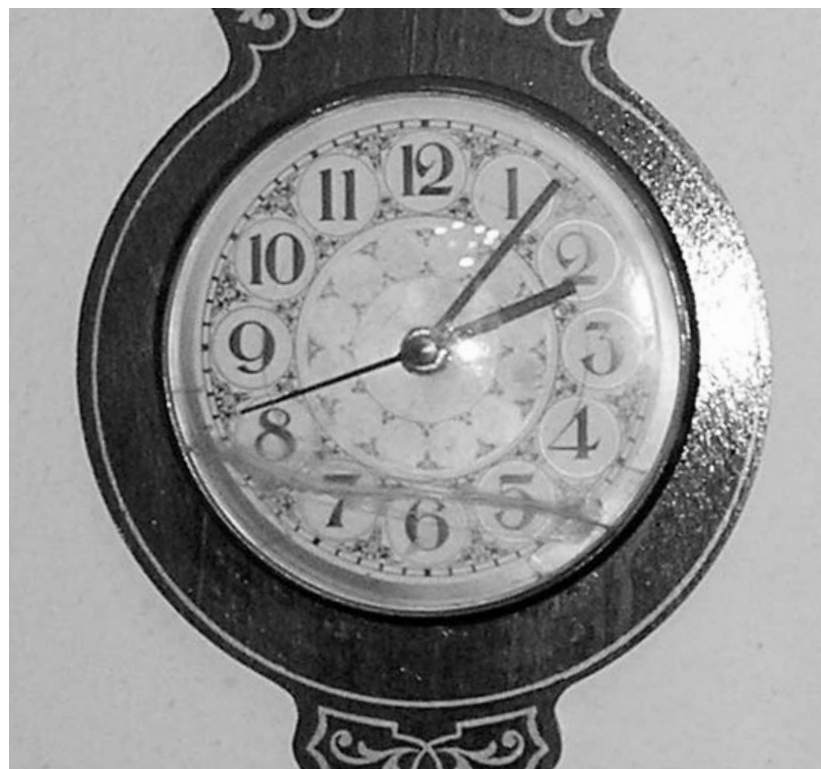

FOTO: ZSUZSANNA GAZDAG

aufgezogen ist. Aber sie hat vier Schlüssel. Denk dran: Vier Schlüssel. Wer diese Schlüssel entdeckt, bringt die Uhr in Bewegung und erlebt das Glück seines Lebens.“ Dann gab sie der geliebten Enkelin noch den Gutenachtkuss, und beide schliefen ein.

Doch dann kam der Traum über das Kind wie ein Engel: Leise, behutsam, deutlich und hell. Hanni träumte, sie begäbe sich auf die Suche nach den vier Schlüsseln. Sie wollte nicht nur die Uhr wieder schlagen hören, sondern Großmutter lächeln sehen. Am andern Morgen hatte sich der Traum in ihrem Gedächtnis fest gesetzt. Als sie gefrühstückt hatten, machte sie sich auf den Weg zur Schule.

Unterwegs hörte sie eine kleine Stimme: „Sieh mich an! Bitte, sieh mich an! Ich bin so klein. Niemand sieht mich. Bitte, sieh mich an!“ Hanni sah auf den Weg und entdeckte das Gänseblümchen. Sie kniete nieder und staunte über die Schönheit der kleinen Blume, die sie bisher immer übersehen hatte. Da wuchs in ihr der Gedanke, dass der Schöpfer unendlich groß sein müsse, wenn er ein so kleines Geschöpf so wundervoll gestaltet hatte. Sie war glücklich über den Gedanken und beschloss, der Großmutter davon zu erzählen; denn sie spürte, dass sie den Glauben entdeckt hatte. Ganz genau wusste sie es nicht, aber sie spürte es.

In der Schule saß sie dann neben ihrer Freundin. Die weinte. Kaum sichtbar, kaum hörbar, aber ein Zittern überzog ih-

Mittags erlebte sie die Eltern am Tisch. Sie schwiegen. Das Mädchen schwieg auch. Die Suppe dampfte. Sie aßen schweigend. Hanni kannte das seit Monaten. Die Eltern waren erschöpft und am Ende. Plötzlich kam Streit auf, lauter Streit, scharfe Worte fielen, Vorwürfe, Anklagen. Schrecklich. „Warum liebt ihr euch nicht?“ Das Mädchen schrie es hinaus. Die Eltern waren schockiert. Sie sahen sich an. Sie starrten sich an. Sie gaben sich die Hand. Sie sahen das Mädchen an. Sie bekamen Tränen in die Augen. Sie küssten sich. Sie spürten, was geschah. Hanni war glücklich. Sie verließ den Raum.

In den folgenden Wochen spürte das Kind, dass neues Leben in die Familie kam. Aber Großmutter wurde krank, sehr krank. Es dauerte Wochen, bis Besserung einzutreten schien. Hanni war in jeder freien Stunde am Bett der alten Frau. Sie kochte Tee, sie schmiedete Butterbrote, sie war einfach da. Als die Großmutter gesund wurde, wusste das Kind kaum wohin mit der Dankbarkeit. Es war Ostermorgen. Die alte Frau stand auf und begrüßte das Fest. Die Enkelin war da. Sie küsste die alte Hand. Da schlug die Uhr. „Du hast die vier Schlüssel gefunden“, sagte die Alte, „den Glauben, die Hoffnung, die Liebe und die Dankbarkeit.“

Am Abend des Tages wurde es eine wundervolle Schummerstunde; denn die alte Wanduhr tickte, die Kerze leuchtete, die Großmutter strahlte, und Hanni war glücklich.

■ PETER SPANGENBERG

Immer wieder

Jesaja 50,6

Welch ein kurzes und doch wichtiges Wort: wieder. Wieder ist es Passionszeit, Karwoche, Karfreitag und Ostern. Jedes Jahr wieder von vorne erben wir diesen Zyklus. Nimmt es denn gar kein Ende? Lernen wir Menschen denn nie? Müssen wir das immer wieder gesagt bekommen: Jesus litt für dich, er gab sein Leben für dich dahin? Ich fürchte, ja, wir müssen es immer wieder gesagt bekommen. Damit wir nicht vergessen, dass es bei

Jesu Leiden nicht um eine Bestrafung seiner eigenen Sünden geht, sondern um die Bestrafung unserer Schuld. Gott legte die Strafe auf ihn, er musste seinen Kopf und seinen Rücken für uns hinhalten. Sonst wäre es uns an den Kragen gegangen.

Die Leiden Jesu sind abgeschlossen und ausgestanden. Er braucht nicht wieder für uns zu sterben. Sein Opfer auf Golgatha reicht aus zur Sühne der Sün-

den aller Menschen aller Zeiten. Aber unsere Sünde hat noch kein Ende. Ständig erliegen wir der Versuchung, selbstherrlich unser Leben zu führen. Ohne unseren Herrn Jesus Christus.

Und deshalb ist es gut, dass wir wieder an unsere große Schuld und an seine große Liebe erinnert werden. Immer wieder.

► (Nach dem Andachtsbuch Feste Burg 2006)

FOTO: JUDIT VITÁUS

Fecseg a felszín

Korunk jellegzetesen a rohanó, felszínes emberek kora. Jól mondja József Attila: „...fecseg a felszín...” Nem tud verset olvasni, nem tud festményt nézni, komolyzenét hallgatni. De kerüli a komoly kérdéseket is. Nem szívesen beszél az élet értelméről, a halálról és így tovább. Magát a gondolkodást is kerüli.

„Ne filózzál!” – intik le azt, aki bármilyen komoly témát vesz elő. „Isten, Biblia, bűn, kegyelem, örök élet? Ugyan már, ne lelkezzünk!”

Szerencsére a Biblia nem divatfűgő és nem is korszellemfüggő. Jézus a nagy halfogás történetében azt mondja Péternek: „Evez a mélyre...” (Lk 5,4) Esetünkben ez azt is jelenti, hogy ne maradjunk a felszínen, vagyis menjünk tovább, nézzünk a szavak mélyére is. Most a következő szót vesszük elő: „imádom”.

Sok mindenre rámondjuk: imádom a hamburgert, a Balatont, a sült krumplit, imádom a dzsesszt, imádom a kutyámat, imádom az unokámat... A felszínes ember semmit nem vesz komolyan. „Imádom.” Lehet, hogy azért is mondjuk annyiszor, mert a „szeretem” szó már üres, súlytalan, kevés.

A Biblia világosan kimondja: csak Isten szabad imádnunk. A keresztény ember pedig nem beszélhet akármit és akárhogyan. Nagyon olcsó és üres szó lesz, hogy „imádom”, ha bárkire és bármire rámondjuk. A hit más mérték alá helyezi életünket.

Mindig Isten véleménye a döntő. 1Móz 6,11-ben ezt olvassuk: „A föld pedig mind romlottabb lett az Isten előtt...” Tehát nem az emberek, hanem Isten előtt. És ezért jött az özönvíz... Dávid házasságtörése után így vallja be bűnét: „Egyedül ellened vétkeztem, azt tettem, amit rossznak látsz.” (Zsolt 51,6a)

Milyen a te mércéd? Gondolsz-e arra, hogy mi Isten véleménye rólad?

„...fecseg a felszín, hallgat a mély.” Isten is ezt a csendet és hallgatást várja tőlünk. Akkor tud beszélni hozzánk. Így kell olvasnunk naponta a Bibliát és hallgatnunk vasárnaponként a prédikációt. Legyen bennünk csend, némuljon el a mentegetőzés és a vádaskodás. Szűnjön meg az óember lármája, amely csak zavar, ha Isten szólni akar. A 46. zsoltár 11. verse azt mondja: „Csendesedjtek el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten!”

■ GÁNC S ALADÁR

A szerkesztő ezúton (is) szeretne köszönetet mondani Szókné Bakay Beatrix lelkésznek az újság hasábjain mintegy három éven át végzett lelkigondozói munkájáért. Lapunk szerkesztőbizottságának álláspontja szerint igény esetén újraindulhat az olvasóink körében rendkívül népszerűnek bizonyult **Lelki segély** rovat – további szakképzett munkatársak bevonásával. **Leveleiket ezért továbbra is várjuk szerkesztőségünk címére...**

T. PINTÉR KÁROLY

Van-e bocsánat az árulónak?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szókné Bakay Beatrix

Egy régi szólás azt tartja, hogy az embernek azt a legnehezebb elviselnie, ha nincs rá szükség. És amikor hűtlenné válik hozzánk valaki, elhagy, becsap minket, hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy az egész világ számára megszűntünk értékesnek lenni, hogy senkinek se kellünk. Míg a férfiak az önbecsülést abból merítik, hogy érzik: tisztelik őket, addig a nők akkor érzik értékesnek magukat, ha szeretik őket. Ezért nagyon nehéz most kedves levélíró testvéremnek elhinnie, hogy igenis értékes ember. Ugyanakkor nőként, a női lélek érzékeny antennáival mégis olyan örömmel fogható: „Ne félj, mert megváltoztalak, neved szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1b)

Igen, értékes és becses vagyok, nem kell félnem, mert az én Uram megváltott, Krisztusom vére folyt értem a Golgotán. Ő ismer, átölel, megtart. Most is, amikor minden ennyire nehéz. És amikor mindebben megerősödött már Zsuzsanna, amikor beépült lelkébe, hogy bűnös, törekény ember voltának Krisztus milyen méltóságot adott halálával és feltámadásával, akkor hirtelen megtörténik a felfoghatatlan: máshogy tud nézni hűtlen férjére és áruló barátnőjére. Megbocsátó szeretettel.

A megbocsátás ugyanakkor nem szavaz automatikusan bizalmat is a notórius hűtlenkedőnek, a szeretetünkkel, jószágunkkal, segítségünkkel visszaélőknek. Zsuzsannának nyilvánvalóan hosszú időre lesz szüksége ahhoz, hogy miután férje szakított szeretőjével, vissza is fogadhassa társát. Ehhez szükséges az ő bűnre való rádöbbenesése, bűnlátása és persze hűségnyilatkozata is: „Szeretnék most már kéz a kézben

Mennyei jel

Márk evangéliumában olvashatunk arról, hogy a farizeusok jelet kívántak Jézustól. Jézus megnehezít rájuk, s otthagynak őket, hajóba szállt. A vele utazók keseregtek, hogy csak egy kenyérük van. Jézus emlékeztette őket arra, hogy amikor négyezer embernek hét kenyeret tört meg, még maradt hét, kenyérdarabokkal teli kosár. Az emberek nem emlékeztek rá maguktól. Jézus így szólt: „Még mindig nem értitek?” (8,21)

Hányszor nem vesszük észre s nem értjük magunk körül a jeleket! Hányszor nem emlékszünk a velünk korábban történt eseményekre! Ha gyorsan felépülünk egy súlyos betegségből, akkor azt mondjuk: „Isten megsegített, a gyógyulásom a jele.” A kapott jelek azonban nem mindig ilyen látványosak és egyértelműek. Mi a helyzet akkor, ha gyógyulásunk csak lassan következik be, esetleg egészségünk nem lesz a régi? Istennek ezzel is van célja, s ezt a célt kell kutatnunk, keresnünk kell a jeleket.

Az ilyesmi mindenkinek az életében teste szabott, egyedi eset. Átéltém hasonlót, s bizony lázadoztam közben. Számomra végül az volt a jel, hogy Isten nem hagyott feljebb kísérteni, mint elszendetem volna (lásd 1Kor 10,13).

Vannak figyelmeztető jelek egyéni életünkben és a világban is. Ne menjünk el mellettük – hátha késő lesz! „Vigyázatok tehát, mert nem tudjátok, hogy melyik órában jön el a ti Uratok!” (Mt 24,42) Még ma vegyük számba Isten szeretetének életünkben megnyilvánuló számátalan jeleit! Emlékezzünk rá, hogy ő előbb szeretett minket!

Jézus feltámadásának a jele az elhengerített kő, az üres sír, majd az, hogy személyesen megjelenik a magdalai Mária, később a tanítványok is. A nyilvánvaló jelek ellenére a tanítványok mégis hitetlenkedtek. „Sok más jelt is tett Jézus a tanítványai szeme láttára, amelyek nincsenek megírva ebben a könyvben. Ezek pedig azért írtattak meg, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és e hitben életetek legyen az ő nevében.” (Jn 20,30–31)

■ CSABA PIROSKA

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: Halott voltam, de íme, élek örökkön-örökké, és nálam vannak a halál és a pokol kulcsai. (Jel 1,18)

Húsvét hetében az Útmutató reggeli és heti igéi ezt az örömhírt zengik: „Az Úr feltámadt! Az Úr valóban feltámadt! Dicsérjük az Urat! Halleluja!” (Agenda) A feltámadás ünnepén miért dicsőítsük az Urat? „Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki nagy irgalmassága szerint újjászülte minket élő reménységre Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által.” (1Pt 1,3; LK) A húsvéti örömhírt „első kézből” az Úristen küldöttje, egy fehér ruhás ifjú adja a tudunkra: „Ne féljétek! A názáreti Jézust keressétek, akit megfeszítettek? Feltámadt, nincsen itt.” (Mk 16,6) A négy evangélium egybecsengő tudósítása szerint Jézus feltámadásának nem voltak szemtanúi, az üres sírt először asszonyok látták, s negyven napon át csak a benne hívó tanítványai találkozhattak a feltámadott Úrral. Majd később, a damaszkuszi úton „legutoljára pedig, mint egy torzszülöttnek, megjelent nekem is. Mert én a legkisebb vagyok az apostolok között...” (1Kor 15,8–9) – vallja Pál. A feltámadás mindenkorai tagadóinak ő ezt üzeni: „Hiszen ha nincs a halottak feltámadása, akkor Krisztus sem támadt fel.” „Ámde Krisztus feltámadt a halottak közül, mint az elhunytak zsengeje.” (1Kor 15,13,20) A balga emmausi tanítványoktól maga a feltámadt Úr Jézus kérdezte: „Hát nem ezt kellett-e elszendetnie a Krisztusnak, és így megdicsőülnie?” A titokzatos Útitárs feltárta előttük az írásokat, és a vendégből házigazda lett, aki „asztalhoz telepedett velük, vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és nekik adta” (Lk 24,26,30). Ma is az igében és az úrvacsorában lehet vele személyesen találkozni, mert „Jézus Krisztus legyőzte a halált, és világhosszra hozta az el nem múló életet az evangélium által.” (2Tim 1,10; LK). A mi életünk el van rejtve a Krisztusban, mondhatjuk hát: „ezért örül a szívem, és ujjong a lelkem, testem is biztonságban van. Mert nem hagysz engem a holtak hazájában...” (Zsolt 16,9–10) Pál a feltámadás himnuszában erről így vall: „...első zsengeként támadt fel Krisztus, azután az ő eljövetelekor következnek azok, akik a Krisztuséi.” (1Kor 15,23) De hogyan támadnak fel a halottak? Pál meg is válaszolja a feltett kérdést: elveteték romlandóságban, gyalázásban, erőtlenségben az érzéki test; feltámasztatik romolhatatlanságban, dicsőségben, erőben a lelki test (lásd 1Kor 15,42–44). „Azért kell feltámadásnak lennie, mert Isten mondta. Különbözik minden mindenható Isten és Teremtő!” (Luther) Jézus visszajövetelekor válik ez nyilvánvalóvá; ő a keresztben legyőzte a bűn, a halál s az ördög hatalmát! „Teljes a diadal a halál fölött! Halál, hol a te diadalod? Halál, hol a te fullánkod?” (1Kor 15,54–55) Hála legyen Istennek, „mert a mi hűvéti bárányunk, a Krisztus, már megáldoztatott” (1Kor 5,7)! Isten választott ki és hívott el az üdvösségre. „Igaz beszéd ez: Ha vele együtt haltunk meg, vele együtt fogunk élni is.” (2Tim 2,11) Mert „Jézus él, én is vele! / Hol van, halál, nagy hatalmad?” (ÉÉ 223,1)

■ GARAI ANDRÁS

Április 11.: a költészet napja

E világon ha ütsz tanyát, hozz ki magadból minden jót, amire csak képes vagy, mert erre születél. Ha elcsüggedsz, gondoldj arra, ami még megmaradt. Az életet hiába hasonlítjuk cipőhöz vagy vegytisztító intézethez, mégiscsak másért örülünk neki. Az emberi lét addig szép, amíg van kivel megosztanunk, mert a magány a legrosszabb dolog a világon, ezért minden: önkínzás, ének: Szeretném, hogyha szeretnének S lenné valakie.

Nagyon fontos, hogy sose hagyd magad befolyásolni, mert az akaratgyenge ember nem szánalmat, hanem csak megvetést kelt. Mindig tedd azt, amit te jónak látsz, e korban, melynek mérlege hamis, S megcsal holnap, mert megcsal tényleg is. Használj ki az időt, a pillanatot olyan, mint egy megriaszott madár. S a madárnál mi száll sebesebben?... Az élet.

Vannak megfoghatatlan dolgok. A költészet is ilyen. Egyszerre lágy és kegyetlen, őszinte és mesészerű, valós és valótlán, érthető és átláthatatlan. Vagyis: emberi mértékkel kifejezhetetlen. A költő nem különb, mint a többi tisztességes ember. Más. Nagyobb távlatokban gondolkodik, mert gondolkozik és csalódni született, hiszen ő érzi át legjobban az emberi lét szomorú halandóságát, mulandóságát. Visszavonhatatlan, áthághatatlan fal választja el a világtól, még hozzá az a zsenialitás, amellyel értünk küzd, s ez legjobban neki fáj. A költő sorsa? Felfogni minden fájdalmat, észrevenni és megszenvedni az összes rosszat, amelyet a világ elfelejt. Mit is jelentenek számunkra a versek? Általában az jut róluk eszünkbe, hogy vár ránk három hosszú memoriter, és még hozzá sem kezdünk. Nem az, hogy egy ember legtitkosabb gondolatait, vágyait, félelmeit olvassuk.

A tehetség egyszerre a legáldottabb

■ R. O.

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Györe Balázs

és legátközött ajándék, amelyet ember valaha is kaphat. Mert a művész gyakran képtelen elviselni azt a lelki sívárságot, amely körülveszi őt; megváltoztatná a világot, de egymaga tehetetlen, és ettől a tudattól sosem szabadulhat. Ugyanakkor meglátja az arany csillogását a hamu alatt, s hallani képes az énekszót, dörögjön bár kegyetlenül körülötte az élet, és tudja, hogy amit most lát, csak percnyi tünemény, mégis örökké é emlékeztében.

Kalitikába zarárnám a pillanatot, ha megtehetném, de miután elmúlt, már nem tudom megmondani, milyen volt, hisz abban sem vagyok biztos, megtörtént-e egyáltalán. Odakint süvít a szél, az idő eléget minden falat. Azt hiszem, csak az örök, amit nem kövekbe véstek.

Különös, kegyetlen gépezet a világ. Szükségünk van olyanokra, akik minden szerencsétlenség ellenére képesek meglátni a Szépséget, amely sokszor láthatatlan. Szükségünk van költőkre, hogy szeressenek, aggódjanak értünk, hogy utat mutassanak, meghaljanak velünk, és megsirassanak bennünket.

És nekik is szükségük van ránk, mert az ember barátok nélkül árnyék csupán. E világon ha ütsz tanyát... – mit is tehetsz? Követhetsz el hibákat, mert az ember és a tévedés együtt születtek. Egy a fontos! A hetedik te magad légy!

A TE HÍTED, A TE OLDALAD

Luther

Evangélikus diákÉlet • www.myluther.hu

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

A Magyar Televízió ünnepi műsorai

Húsvét a kereszténység legnagyobb ünnepe; az ötvenéves MTV különleges műsorkínálattal készül a méltó megemlékezésre. Egyházi események, az alkalomhoz illő műsorok színesítik a jeles nap palettáját.

Nagypénteken, Jézus halálának és sírba helyezését napján a gyász szövi át a műsorkínálattal. „*En Istennem, miért hagytál el engem?*” – e címmel jelentkezik a Hajnali gondolatok adása 5.20-tól. Dél előtt 10 órakor református istentisztelet sugároz a közszolgálati televízió a debreceni Nagytemplomból.

A 12.55-től sugárzott *Sírijaik hol domborulnak?* – *Eltűnt magyar katonák nyomában* című dokumentumfilm alkotói Zentára és Csíkszeredába látogattak. A délvidéki városban a II. világháborúban embertelen gyűjtőtábor működött, a szeredai Öregtemetőben pedig első világháborús hősi halottak nyugszanak – korántsem nyugodt körülmények között.

Az esti filmkínálathoz különös figyelmet érdemel a *Barabás* című, 1962-ben készült olasz-amerikai film, melyet 20 órától vetítünk. A szabadon bocsátott labor elképzelt történetét *Par Lagerkvist* Nobel-díjas író dolgozta fel; a filmet Ri-

chard Fleischer rendezte, főszerepben a mexikói származású amerikai színészt, Anthony Quinn láthatjuk.

Húsvétvasárnap 10 óra 20 perckor evangélikus ifjúsági műsort nézhetnek a fiatalok.

„Nagypénteken, Jézus halála alkalmával sokféle ember tolongott keresztfája körül. Különböző vérmérsékletű és pártállású emberek” – hallhatjuk Cseri Kálmán református lelkipásztor szavait a vasárnap délelőtt 10.30-kor kezdődő, *Emberek a kereszt körül* című műsorban.

Ezt követi 11 órától a katolikus ünnepi mise közvetítése Gödöllőről („*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!*”). A szentmisét bemutatja és szentbeszédet mond Ullmann Péter perjel.

XVI. Benedek pápa húsvéti üzenetét és urbi et orbi áldását láthatják a nézők délelőtt, a hagyományos *Kapcsoljuk Rómát* című élő adásban, amelyet hosszú idő után ismét dr. Pákozdi István egyetemi lelkész kommentál. „Felvettem a kapcsolatot a Pápai Kommunikációs Bizottsággal; szombaton kapom meg Benedek pápa üzenetét, így késő estig fordítom majd az anyagot” – avat be Pákozdi atya a közvetítés műhelytitkaiba.

Dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke erdélyi látogatása során családjával együtt részt vett a fűrészezei csángó evangélikusok konfirmációi ünnepén. A virágvasárnapi istentiszteleten a püspök zsúfolt templomban hirdette az igét. A hét konfirmandust *Kajcsa László* helyi lelkész készítette fel kétévés oktatás keretében. Négyfaluban mintegy hétezer magyar evangélikus él öt gyülekezetben. A barcasági magyarok egyházi és kulturális életének fellendítése végett nagy áldozatok árán létrehozták a Magyar Házat, amelynek felszentelésére június 23-án kerül sor Fűrészezein.

■ TZIMBOR GYÖNGYI felvétele

EKE-csendesnap Tésen

Az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) március 24-én a Veszprém megyei Tésen tartotta tavaszi csendesnapját. A tési és a várpalotai gyülekezet nagy örömmel és várakozással készült erre a napra. Örömmel, mert örömmel együtt lenni testvéri közösségben egymással és az élő Úrral; és várakozással a szívünkben – vajon milyen lesz a mostani találkozásom az Úrral, mit üzen személy szerint nekem? A hűvös, esős idő sem akadályozhatta meg az ország különböző pontján élő testvéreket abban, hogy eljussanak, sokan leheltek együtt az evangélikus templomban.

A közös éneklést, imádságot követően Szolga-Tökés Sándor körmeneti evangélikus lelkész szövegezték Ef 2,12 alapján: „...Isten nélkül valók voltatok e világban...” (Károli-fordítás) A hitre jutott ember bizonyágtevésében el tudja mondani, milyen volt az élete Isten nélkül – senki és semmi voltam, de a Vagyok megmentett, és a mennynek polgárává tett! Ez azt is jelenti számomra, hogy a magam helyén viláosság, mag legyen a környezetem számára. Jézus Krisztus nélkül halottak vagyunk, bár él-

jük a mindennapi életünket. Jézus Krisztus maga az élet, és ha ő nincs bennünk, életünk sincsen. Ha Krisztusban élem az életemet, és betölt az első szeretet tüze, akkor tudom az örömhírt hirdetni és hitelen megélni a szükségben levők felé.

Az imádság és az éneklés után Széll Bulcsi kispesti evangélikus lelkész beszélt Isten békességéről 2Kor 5,20 alapján: „Krisztusért kérünk, béküljétek meg az Istennel!” Arról beszélt, hogy ha Jézus Krisztus van a szívem közepén, akkor szívbeli békességem van. Amint kifejtette, három akadály lehet békétlenségemnek: görcsös, kényszeres akarása az Isten vezetésének – Istené legyen, ez a legfontosabb. Miért vannak a bajok, nehézségek az életben? Miért engedte meg ezt Isten? – teszem föl a kérdést. Azért, hogy megtanuljak az Úrban bízni, és megláthassam a másik ember még nagyobb bajában is az ő békességét. A harmadik akadály pedig az, ha azt gondolom, káromra van az, amit Isten kér tőlem, elvesz valamit az életemből: időt, erőt, anyagiakat és így tovább, és nem látom meg azt, amit ő tett értünk. A szabadulás, a békesség megtalálásának útja az, hogyha Jézus áll életem

közepén; ő vére által kínálja a belső békességet, mert Isten Jézus számlájára írta a bűneinket, bűnné lett értünk, hogy szabadok lehessünk...

Ezután bizonyágtetelek hangzottak el, melyek közben a helyi gyülekezet kis énekkara idítette lelkünk hangszere énekléssel. Gazdagon terített asztalok várták a népes gyülekezetet ebédre, majd csoportos beszélgetéseken volt alkalom megbeszélni a hallottakat.

A záró, úrvacsorás alkalmon *Böjtös Attila* sárbogárdi gyülekezeti munkatárs a gyümölcstermő életéről beszélt Kol 1,10 alapján. Mi az a gyümölcs, mikor termék gyümölcsös? Krisztusiként élni ma a világban – amikor Isten természete bontakozik ki bennem a magatartásom által. Mindez pedig a Krisztusban való meggyökerezésem által lehetséges. „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem.” (Jn 3,30)

Örömmel, békességgel feltöltek ezve indultunk haza, hogy vigyük az örömhírt másoknak, hogy nekik is örömmük, békességük legyen ebben a békétlen világban. Istennek legyen hála és dicsőség ezért a napért is!

■ HERKELY JÁNOS

ISTENTISZTELETI REND | 2007. április 8. – Budapest

Húsvét ünnepe. Liturgikus szín: fehér.

Lekció: 1Kor 5,6–8; Mk 16,1–8. Alapige: Ézs 26,14,19. Énekek: 215., 216.

I., Bécsi kapu tér de. 5. (feltámadási istentisztelet, felnőttek keresztelés, úrv.) de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; **II., Húvösvölgyi út 193., Felső** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. (úrv.) Sztojancsics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 5. (hajnali, úrv.) Solymár Péter Tamás; de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 5. (hajnali, úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 9. (úrv.) Smidélus Gábor; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; de. 11. (gyermek-istentisztelet) Gerőfi Gyuláné; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Smidélus András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Tóth-Szöllős Mihály; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 5. (hajnali, úrv.) Smidélus András; de. fél 11. (úrv.) Smidélus András; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (gyermek-istentisztelet) Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) dr. Joób Máté; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. (úrv.) Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 5. (hajnali, úrv.) Kendeh K. Péter; de. 10. (úrv.) dr. Varga Gyöngyi; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (gyermekek húsvéti, úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kósa László; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsi; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsi; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

ISTENTISZTELETI REND | 2007. április 9. – Budapest

Húsvét 2. napja. Liturgikus szín: fehér.

Lekció: ApCsel 10,34–43; Lk 24,13–35. Alapige: 1Sám 2,1–6. Énekek: 221., 259.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Horváth-Hegy Olivér; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Gémesi Andrea; **II., Húvösvölgyi út 193., Felső** de. 10. (úrv.) Herzog Csaba; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Dékány József; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Zászkaliczky Péter; du. 6. Gerőfi Gyuláné; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szántó Enikő; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Smidélus András; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 3. (finn, úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Gémesi Andrea; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Tóth-Szöllős Mihály; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Orosz Gábor Viktor; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsi; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Magassy Sándorné; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Solymár (református templom)** de. 10. (úrv.) Fodor Viktor.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Négyszázötven éve halt meg Mikael Agricola, Finnország reformátora

Megalkotta a finn irodalmi nyelvet, és ő fordította le először anyanyelvére a teljes Újszövetséget, ezért ma is a „finn irodalmi nyelv atyjának” nevezik Mikael Agricolát.

1510 körül született Pernajában. Szülőfalujában az emberek akkoriban csak svédül beszéltek. Nem lehet tudni, hogy a finn vagy a svéd volt-e az anyanyelve, de az biztos, hogy a későbbiekben hibátlanul beszélt és írt finnül. A fiatal Agricola sok minden iránt érdeklődött, és hamar kitűnt társai közül. A falu lelkésze felfigyelt a tehetséges gyerekre, és az 1510-es évek végére elérte, hogy Viipuriban latinul tanuljon; ez elengedhetetlen volt akkoriban ahhoz, hogy valaki Európában magasabb iskolába lépjen. Akkori finn szokás szerint Agricolát eredetileg Mikael, *Olavi fiának* hívták (a finn családnévnek általános használata csak pár századdal később terjedt el Finnországban). A kor humanista szokásait követve Mikael ekkor vette föl az Agricola („földműves”) nevet. Ez a név nagyon elterjedt volt a korabeli német humanisták között, és egyben édesapjának a foglalkozását is jelölte.

Az ifjú nyolc évig tanult Viipuriban, majd Turku püspökének, Skytte Martinak a titkára lett. Ekkor még csak tizenhét éves volt. Turkuban már ismerték az új, lutheránus tanításokat, Luther Márton finn tanítványa, Särkilahti Pietari többször prédikált már a városban a reformátor tanításának szellemében; az 1527-es országgyűlés elhatározta, hogy a reformáció tanait a Svéd Királyság minden tartományában bevezetik.

Az 1530-as évek elején Agricolát pappá szentelték, 1536-ban pedig Wittenbergbe küldték tanulni. 1539 tavaszán magiszteri vizsgát tett; ezután Turkuban a dómi iskola rektorává választották. Ez ügyben Luther és Melancthon írt ajánlólevelet Svédország királyának, Vaasa Kustaanak.

Agricola életcéljának a finn nyelvű egyházi irodalom megteremtését tekintette. Már Wittenbergben elkezdte finnre fordítani az Újszövetséget. Fordítása alapjául Erasmus görög Újszövetsége és Luther német nyelvű Újszövetség-fordítása szolgált. Munkája – az első finn nyelvű Újszövetség – 1548-ban jelent meg. Még ez előtt, 1543-ban egy *Abckirja* című, az olvasás tanítását szolgáló könyv került ki a keze alól, amely egyben tartalmazta a keresztény tanítás alapjait is, 1544-ben pedig imádságoskönyve jelent meg. Emellett szerette volna finnre fordítani a teljes Bibliát, de ehhez nem volt elég pénze; így az Ószövetséget csak részben ültette át anyanyelvére. 1549-ben kiadta az első finn agendát, amely utasításokat tartalmazott a lelkészek számára az istentiszteleti szolgálattal kapcsolatban, valamint a szentségek kiszolgáltatásáról. Ezt a művét is a reformáció szellemében írta. Azt mondhatjuk, hogy termékenyebb és sokoldalúbb volt, mint bármelyik elődje.

Minden könyvével a reformáció eszméjét kívánta szolgálni; követte azt a lutheri elgondolást, amely szerint az embereket

meg kell tanítani írni-olvasni, hogy saját anyanyelvükön tanulmányozhassák a Bibliát. A fordítás során Agricola új finn szavakat is alkotott, mint például *Luojä* („Teremtő”), *lohikäärme* („sárkány”) és *hallitus* („kormanyzás”). Az általa használt finn nyelv ötvözte a svéd, latin és német nyelvtan sajátosságait, ezért a ma is használt finn nyelv nyelvtana nem fedi teljesen Agricola nyelvtani rendszerét.

Skytte Martti turkui püspök, Agricola felettese 1550-ben meghalt. Vaasa Kustaa király két részre osztotta a püspöki tartományt, mert félt a megerősödött és centralizált püspöki hatalomtól. 1554-ben Agricolát választották meg Martti utódjául, a másik püspöki tartomány, Viipuri élére pedig egyik wittenbergi diáktaresa került.

A finn reformátor fontos szerepet játszott a későbbiekben a svéd-orosz harcokat követő béketárgyalásokban is. 1557-ben tagja volt a svéd békekövetségnek, amely Moszkvába ment tárgyalni az oroszokkal. A béketárgyalások sikeresek voltak, ám az út megviselte az egészséget; Agricola 1557. április 9-én meghalt a finnországi Uusikirkkóban, nagyon közel az orosz határhoz. A hagyomány azt tartja, hogy a viipuri domban nyugszik. Hogy ez valóban így van-e, nem tudjuk. Azt azonban igen, hogy Agricola nélkül nem lett volna sem finn irodalmi és egyházi nyelv, sem finn nyelvű Újszövetség.

■ JOHANNA PARVIAINEN

EVÉL & LEVÉL

Merjünk mégis imádkozni

Elgondolkodtató és a negyven év tudatformálásának jellegzetes terméke jelent meg az *Evangelikus Élet* március 25-i számának címlapján *Hitelesen imádkozni* címmel. Az okot az adja, hogy március 15-én a budai reformátusok imádságát tartották országunk jövőjéért. Sajnos azt nem írja a szerző, hogy ezen részt vett volna, s nem is idéz onnan konkrét tényeket, amivel igazolná a mondanivalóját.

Viszont alkalmazza a bevett módszert, hogy igyekszik mindenkit és mindent viszonylagossá tenni, hogy lejárassa azt. Leírja egy olyan végletes, de nem biblikus elvárását, amivel mindenkinek az imádságát meg lehet kérdőjelezni, mert hisz büntetlen ember nincs: „...az imába foglalt szavak (a nemzeti megújulás, a nemzet felemelkedése, a felívelő gazdaság, az erkölcsi megtisztulás a közéletben és így tovább) az imádságnak csak a formáját mutatják meg, de a valós tartalmát közvetlenül nem. Nem csak az számít, hogy miért imádkozunk, még csak nem is a hogyan az igazán döntő, hanem a mit – vagyis a lelünk mélyén rejlő tartalom, a szív szándéka és gondolata (...) határozza meg az ima valódi értékét.”

Aztán később így folytatja – és itt büjki ki a szög a zsákból, mert ezt hallottuk az elmúlt negyven év során számtalanszor: „...a szekuláris világból sokan foglalják bele egyházkritikájukba azt is, hogy a keresztény emberek imái sok esetben nem hitelesek. Mert amíg az imádságok szövegei formájukban látszólag tartózkodnak a politikum és a politikai állásfoglalás explicit kifejezéseitől, aközben néha sajnálattal tapasztalható, hogy a keresztény egyházak bizonyos közéleti megnyilvánulásai során vezetői (...) szinten artikulálják, hogy melyik politikai oldal mellett és melyik ellen foglalnak állást. S az egyébként magánemberi szférába tartozó pártpolitikai preferenciák kinyilvánításával...”

Azt hiszem, ezekben a sorokban csúcsosodik ki a cikk mondanivalója: „...hogyan tekinthető hitelesnek egy nemzeti felemelkedésért elmondott ima, ha közben az imádkozó a szívében gyűlölettel gondol az egyik politikai oldalra (esetleg saját nemzetének felére), és valójában azért imádkozik, hogy Isten valósítsa meg azt a politikai forgatókönyvet, amelyet ő és sok társa helyesnek gondol? (...) ...milyen mértékben jelenik meg a minősítés, az ítékezés, a bíráló mozzanata és a »legyen meg a mi akaratumk« gyűlölettel keveredő mentális agressziója?”

Sajnálom, hogy nem olvasta a cikk írója újságunk február 18-i számában *Fabiny Tamás* püspök cikkét

Egy közszereplő beismerő vallomása címen. Ott azt a bírósági ítéletet köszöni a szerző, hogy bizony a püspökök és a papok közszereplők. Ezzel a világi bíróság is kimondta, hogy vége a sekrestyekereszténység gondolatának, amit az elmúlt negyven évben ránk akartak kényszeríteni, s amit ez a cikk újra sugároz.

Kár, hogy a szerző nem közöl példát erre az állítására: „...a keresztény egyházak (...) vezetői (...) szinten artikulálják, hogy melyik politikai oldal mellett és melyik ellen foglalnak állást.” Ugyanis nem emlékszem ilyenre! Amikor egyháziak abortuszról, eutanáziáról, tizennyolc évesek meddővé tételéről, a közélet tisztaságáról, tiszta erkölcsről, hajléktalanokról, rendőri túlkapásról írnak vagy nyilatkoznak, akkor erkölcsi kérdéseket feszegetnek, és nem pártpolitikát üznek. Ha valamelyik párt ezeket a kérdéseket saját pártprogramjává teszi, akkor arról nem az egyház tehet.

Sajnálom, hogy a szerző nem veszi komolyan a 8. parancsolattal kapcsolatban *Luther Márton* tanítását a *Kis káteban*: „Istent félünk és szeretnünk kell, hogy felebarátunkat hazugságba ne keverjük, el ne áruljuk, háta mögött meg ne szóljuk, se rossz híret ne költjük, hanem inkább mentsük, jót mondjunk róla, és mindent javára magyarázunk.” Aki a fenti figyelmeztetést komolyan veszi, az tudja, hogy nem lát a másik ember szívébe, és ezért nem tételez fel a másikkal „gyűlölettel keveredő mentális agressziót”.

Végül szeretném mindnyájunk figyelmét felhívni a Biblia egy-két történetére, hogy az imádság tényét tartjuk sokra. Az emberre gondolkodás ugyanis elakad a számunkra felfoghatatlan gondolatnál: befolyásolhatjuk-e mi Isten szent és jó tervét? Másképpen: van-e értelme az egyéni imádkozásnak és a közösséget érő imádkozásnak? Ne az emberi logika szabályát kövessük, hanem a bibliai példákat. A meddő Anna imádkozik gyermekéért, és megszületik a kis Sámuel (1Sám 1,17). A kánaáni asszony könyörög gyermekéért, és Jézus meggyógyítja a leányt – noha először nem akarja (Mt 16,28). Amikor Pál Rómába szállítják, és a hajójuk viharba kerül, Pál imádságáért menekül meg a hajó egész legénysége (ApCsel 27,34).

Ne felejtjük el, hogy Jézus adta szánkba a legszentebb imádságot, a *Miatyánkot*, s mi azt mindenkor mondhatjuk, méltatlanul is. S míg mondjuk az imádságot méltatlan szívvel, az tisztul és megszentelődik.

MISSURA TIBOR

körét, mert nem az egyház közéleti megnyilatkozásainak létjogosultságáról érkezett, hanem azok tartalmának és bizonyos teológiai megfontolásokról a kapcsolatát vizsgálta.

A levélíró ezután rátér a pártpolitikai állásfoglalás témájára, és azzal érvel, hogy „amikor az egyházak (...) erkölcsi kérdéseket feszegetnek”, akkor „nem pártpolitikát üznek”. A csúsztatásnak itt olyan esetével állunk szemben, amely különösen meg csik leplezni nem kívánja magát. A levélíró ugyanis a vezércikkben egyáltalán nem érintett szempontot próbál becsempészni gondolatmenetének érvei közé, és maga mutat rá, hogy az olyan társadalmi jelenségek, mint az abortusz, eutanázia és így tovább erkölcsi kérdéseket érintenek, nem pedig politikaiakat, majd azt a látszatot próbálja keltetni, mintha az egyházakat csak azért bírálnák pártpolitikai állásfoglalások kinyilvánítása miatt, mert egyes pártok programjukká teszik az egyházak által képviselt ügyeket. Ez a logika nem kíván különösebb kommentárt. Az írás kérdő mondatokkal mutat rá a kollektív imák hitelességének a kérdésére, majd ezután az egyház küldetése és Krisztus útmutatása alapján önvizsgálatra indít.

Rejtély marad, hogy miért kerül elő – érvként – *Luther Kis katekézisének* 8. parancsolat magyarázata. De bizonyára félreértésen alapul: a cikkben ugyanis nem jelenik meg semmilyen állító „feltételezés” mások gyűlöletéről. Az írás kérdő mondatokkal mutat rá a kollektív imák hitelességének a kérdésére, majd ezután az egyház küldetése és Krisztus útmutatása alapján önvizsgálatra indít.

Az olvasói levél írója a Merjünk mégis imádkozni címet adta írásának. A „mer” jeg felszólító módjának többes szám első személyű alakjával azt a benyomást kelti, mintha a kérdéses cikkben valamilyen megfélemlítő szándék húzódná meg az imádság valóságos aktusával kapcsolatban. Ezzel az általa vitetett fantomveszéllyel szemben szólít fel egyfajta mégis-morállal az imádság bátor gyakorlására. Nos, az üldözöttségnek ez az a reflexszerű reakciója és beidegződött attitűdje, amely a levélíró által „megyven év tudatformálásnak” nevezett jelenség „jellegzetes terméke”, nem pedig a publicisztikában felvetett gondolatok.

PETRI GÁBOR

Több mint nyelvtan...

Őszinte megbecsülésem azok iránt, akik az *Evangelikus Élet* szövegét áttekintik, gondolozzák, és a cikkírók nyelvtani-stilisztikai hibáit jó szándékkal korrigálják. E felelősségteljes munkát szeretném segíteni egy megjegyzéssel. A megtisztelő felkérésre böjt 3. vasárnapjának ígéhirdetési alapigéjéhez írhattam néhány gondolatot *A vasárnap ígéje* rovatban.

Egyebek mellett a Sátánnak Krisztus által is nyomatékosított személyes valóságára is föl hívtam a figyelmet. A személyes létező gonosz megnevezését következően kis kezdőbetűvel: „sátán”-ként olvashattuk. Így történik ez rendszeresen más cikkekben is.

Távol áll tőlem a teológiai szórszálhasogatás, pláne a Sá-

tánnal való foglalkozás. Mégis jeleznem szükséges, hogy a kis kezdőbetű a személytelen erőként aposztrofált gonoszt, a nagy kezdőbetű pedig személyt jelent. Éppen ezért ez nem csupán nyelvtani, hanem fontos teológiai kérdés is. Mint tudjuk, az Ördög gyakran a részletekben búj meg...

KOVÁCS LÁSZLÓ lelkész

Válaszol a rovatvezető

A *sátán* szó kis- vagy nagybetűs írásának kérdése meglehetősen összetett.

Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy a *sátán* a héberben jogi szakkifejezés, a bírósági tárgyaláson az ügyész, azaz a vádlót jelenti. Tehát az ördög „hivatalát” írja le a szó: „Azután megmutatta nekem Jósua főpapot, aki az Úr anyagya előtt állt, meg a Sátánt, aki jobb keze fölött állt, és vádolta őt” (Zak 3,1); „Hallottam, hogy egy hatalmas hang megszólal a mennyben: »Most lett a mi Istenünk az üdvösség, az erő és a királyság, a hatalom pedig az ő Krisztusáé, mert levettették testvéreink vádlója, aki a mi Istenünk színe előtt éjjel és nappal vádolta őket.«” (Jel 12,10) A *sátán* Isten előtt vádolja a bűnös embert, akit persze ő maga vitt bűnbe, csak azért, hogy vádolhassa, és Istentől – igazságára hivatkozva – elpusztítását követelhesse. A *sátán* Istent akarja elközvetni használni embergyilkos tervéhez. Isten válasza erre határozottan nem. Istennek isteni megoldása van az ember bűnösségére: megigazítja. Így áll helyre az igazság. Ez Isten igazsága, és az ő igazsága valóban isteni igazság.

Mindebből kitűnik, hogy a *sátán* nem tulajdonnév, és főleg nem személynév, a szót tehát ebből a megfontolásból kisbetűvel kell írni. Ennek ellentmondani látszik az egyházunkban hivatalosan használatra rendelt, új (ökumenikus: protestáns–ortodox) fordítású Biblia gyakorlata, de tudni kell, hogy az ennek alapjául szolgáló héber *Ószövetség* nyelve nem ismer különösebb kis- és nagybetűt között, a Nestle–Aland-féle görög *Újszövetség* pedig mind a *szatán*, illetve *szatanász*, mind a *diabolosz* (ördög) szót következetesen kisbetűvel írja. Következően kisbetűt használ a római katolikus magyar fordítás is.

Ezzel nem kívánjuk kétségbe vonni, hogy a *sátán* személy. Néha el is látják személynevekkel: persze ezek is valamilyen funkciójára utalnak (*Belzebub*, azaz helyesen *Belzebul*: „a Legyek Ura”; *Lucifer*: „Fény-

Válaszol az olvasószerkesztő

Az anyanyelvével hivatásszerűen foglalkozó ember számára mindig öröm, ha azt tapasztalja, hogy nyelvtársai érdeklődnek a nyelvi-nyelvhasználati kérdések iránt, hogy fontosnak tartják, miként nyilvánulnak meg szóban és írásban. Ezért is olvastam örömmel *Kovács László* lelkész úr levelét – még ha nem értek is egyet a benne foglaltakkal. S persze azért is, mert alkalmat ad arra, hogy egy helyesírási kérdésre irányítsuk tisztelt olvasóink figyelmét.

Véghegyi Antal válaszában hasonlóképpen örültem – mert lényegében helyettem is válaszolt. Kétségtelen, hogy amikor a *sátán* szó írásmódjáról döntünk, a szófajára kell figyelemmel lennünk. Ha pedig a szó – ahogyan bemutatta – általában köznévi, akkor helyénvaló kis kezdőbetűvel írni. Ez van egyébként összhangban a különböző magyar nyelvi kézikönyvekkel is, így szerepel a *sátán* a magyar helyesírási szabályainak szótári részétől a Magyar Szóinkstárig jó néhány kiadványban; vagyis az új protestáns fordításban olvasható nagybetűs forma számít kevésbé szokásosnak.

Egy-két további megfontolással tudom csak megelégedni a rovatvezető által elmondottakat.

Ami az *Isten/isten* írásmódját mint követhető analogiát illeti, a kettős alak – *sátán/Sátán* – indokolható lenne a helyesírási szabályzat megfelelő rendelkezésével, így elvi szempontból nincs ellene kifogásom. Viszont való igaz, hogy nehézségeket okozna a gyakorlatban való alkalmazása. Tudniillik a kézirat-előkészítés, -gondozás során minden egyes esetben külön mérlegelni kellene, hogy éppen tulajdonnév-e a szó, vagy sem; és igen valószínű, hogy egyes esetekben az előkészítést végző olvasószerkesztő vagy korrektor – netán a rovatvezető – ítélete ellentmondana a szerzőének. Mármost ki tegyen ilyenkor igazságot...? És miként?

hozó”, azaz ál-fényhozó stb.; ezeket természetesen nagybetűvel kell írni). De az ügyész is minden esetben személy, mégsem írjuk – a bírósági jegyzőkönyvek névelőt mellőző stílusától eltekintve – nagy ü-vel, mert ez nem a neve, hanem a tiszttsége, feladatköre.

Végül arról sem feledkezhetünk meg, hogy bizonyos fundamentalista protestáns irányzatok követői a *sátán* szót következetesen nagybetűvel, sőt névelő nélkül írják és ígéhirdetéseikben is így használják. Például: „Ha nem ügyelünk éberem, Sátán azonnal betör az életünkbe, mert Sátánnak a legkisebb rés is elég, hogy benyomuljon” stb. Vagy: „Sátán munkálkodik az ezotériában, a természetgyógyászatban stb.” Feladatuknak érzik „Sátán” műveinek a felkutatását, leleplezését, és ezt mintha nagyobb elánal, szívesebben tennék, mint a *sátán* fölött mindenkor diadalmas, bennünket minden kísértése, cselvetése és egyéb praktikája ellen megoltalmazni tudó Krisztus hirdetését.

Kovács László lelkész testvérünk érvelése természetesen logikus a maga nemében. Meg lehetne úgy is közelíteni a *sátán* szó helyesírásának kérdését, mint az *isten/Isten* szót: amikor egyben személynév is, akkor nagybetű, ha pedig „fajtagjelölés”, mint például a következő szerkezetekben: „a görög istenek”, „Zeusz a főisten”, illetve „Zeusz görög isten”, akkor kicsivel. A gyakorlatban ez azonban elég nehezen alkalmazható szabály lenne.

Döntő szempontnak végül is azt tartom, hogy a magyar protestáns egyházi valóságban a *sátán* nagybetűs írásmódja óhatatlanul teológiai állásfoglalást rejt magában a fundamentalista irányzatok mellett, ezért hetilapunk hasábjain továbbra is mindegyképpen kerülne a használatát.

VÉGHEGYI ANTAL,
A vasárnap ígéje rovat vezetője

A Merjünk mégis imádkozni című olvasói levél írója elgondolkodtatónak találta a március 25-i *Evangelikus Élet*ben megjelent vezércikkemet. Érdemes megvizsgálni, hogy min is gondolkodott el a levélíró, és összevetni azt a kérdéses cikk tartalmával, hogy megállapíthatassuk, milyen összefüggés is fedezhető fel a szerző gondolatai és a publicisztikában felvetett témák között.

Missura Tibor kifogásolja, hogy a gondolatmenet kiindulópontjául szolgáló református imánapról a cikkben nem olvashatók „tények”. Ez egy egyszerű műfaji megkülönböztetéssel kiküszöbölhető lett volna: talán elkerülte a figyelmét, hogy nem egy eseményről készített tudósítást olvas, hanem általános és egyedi jelenségekből leszárt egyéni véleményt artikuláló publicisztikát, amelynek mondanivalója nem arra alapozódott, hogy az apropót szolgáló eseményen milyen tények voltak megfigyelhetők, hanem arra, hogy bizonyos társadalmi-közegyházi jelenségek és teológiai tanítások milyen viszonyban állnak egymással.

A levél írója azt állítja, hogy a vezércikk „bevett módszerként” alkalmazza „mindennek és mindenkinek a viszonylagossá tételét” abból a célból, hogy „lejárassa azt”. Érdemes megfigyelni a mondatban a két általános névmás (minden, mindenki) és a mutató névmás (azt) viszonyát. Túl azon, hogy a két nyelvtani elem logikai kapcsolata megfejtethetetlenül zavaros (a viszonylagossá tételből nem következik minden és mindenki lejárásának a szándéka), a mondat azt jelenti, hogy a vezércikk szerzője mindent és mindenkit le akar járatni. Nos, ez az olvasói értelmezés valóban elgondolkodtató... Mindenesetre a generalizált lejáratis szándék vádja olyan inszINUÁCIÓ, amelyet teljes tisztelettel, de határozottan visszautasítok, és emlékeztetek arra, hogy az imánapok jelentőségét és a belső megtisztulás szándékával elmondott imák magasztos erejét a cikk mondanivalója alapján kimondottan méltányoltam és nagyra becsültem.

A következő bekezdésből megtudjuk, hogy a lelkészek közszereplők, és a cikk „újra sugározza” (sic!) azt, hogy „vége a sekrestyekereszténység gondolatának”. A levélíró valószínűleg nem figyelt saját mondata szerkezetére, és a kontextus alapján bizonyára azt akarta írni, hogy a cikk a sekrestyefalak közé szorított kereszténység gondolatát sugallja. Nos, a publicisztika egész egyszerűen nem érintette az egyházi közszereplők státusának vagy a sekrestyekereszténység jelenségének a kérdés-

DOBSONYI SÁNDOR, az *EvÉlet* olvasószerkesztője

HIRDETÉS

Pályázat lelkészi állásra

A Budai Egyházmegyében lévő Szentendrei Evangélikus Egyházközség lelkészi állására pályázatot ír ki. A szentendrei anyaggyűlekezethez tartozik még vonzás-körzetének tizenkét települése.

A Szentendrei Evangélikus Egyházközség új templommal és 1 + 4 félélszobás új szolgálati lakással rendelkezik. (Szolgálati gépkocsi nincs.) Várja olyan pályázó jelentkezését, aki a megújult feltételek közt a gyülekezetet szórványhelyzetben is pásztorolja, és erősödéséért fáradozik.

A jóváhagyott díjlevelet az érdeklődők megtekinthetik a Budai Egyházmegye Esperesi Hivatalában.

A pályázat – szakmai önéletrajz és motivációs levél – beküldendő a Budai Egyházmegye Esperesi Hivatalába (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.).

A pályázat beérkezésének határideje április 20.

A pályázat elbírálásának határideje június 3.

HIRDETÉS

Gyógyító csendeshét

„Az Úrtól jön a szabadulás!” (Jón 2,10/c)

Az Evangélikus Alkohol- és Szenvedélybeteg-mentő Misszió gyógyító csendeshetet tart a szarvas-ótemplomi evangélikus gyülekezet Középlalmi Missziójában április 23–28-ig.

Szeretettel hívjuk lelki gyógyulást, megerősödést kereső, alkohol- és szenvedélybetegségben, valamint depresszióban érintett testvéreinket. Lelkésztestvéreinket pedig kérjük, biztassák és segítsék a rászorulókat, hogy az alkalmon részt vehessenek, szükség esetén családtaggal együtt. A részvételi díj 7500 Ft személyenként. A rászorulókat lehetőség szerint támogatjuk. Mindenki hozzon magával tisztálkodási szereket, Bibliát, jegyzetfüzetet.

Érdeklődni és jelentkezni április 19-ig lehet dr. Sárkány Angyal orvosnál (tel.: 20/824-6669) vagy Selmezi Lajos nyugalmazott lelkésznel (tel.: 34/383-819; 20/824-3011). Az étkezés biztosítása végett arra kérjük az érdeklődőket, hogy tartsák be a jelentkezési határidőt!

HIRDETÉS

A 2007. évi missziói pályázat nyertesei

Alsóság – 100 000 Ft, Bács-Kiskun Egyházmegye – 100 000 Ft, Beled – 100 000 Ft, Bénye – 100 000 Ft, Boba – 100 000 Ft, Borsod-Hevesi Egyházmegye – 100 000 Ft, Budaörs – 100 000 Ft, Budai Egyházmegye – 100 000 Ft, Budapest-Deák tér – 100 000 Ft, Budapest-Pesterzsébet – 100 000 Ft, Budapest-Pestszentlőrinc – 100 000 Ft, Budapest-Rákospalota – 40 000 Ft, Bük – 50 000 Ft, Csákvár – 80 000 Ft, Csöngye – 20 000 Ft, Dunaföldvár – 100 000 Ft, Fejér-Komáromi Egyházmegye – 100 000 Ft, Gyöngy – 70 000 Ft, Győr-Mosoni Egyházmegye – 100 000 Ft, Harka – 50 000 Ft, Hatvan – 80 000 Ft, Irsa – 100 000 Ft, Kecskemét – 100 000 Ft, Körmeny – 50 000 Ft, Kőszeg – 100 000 Ft, Kővágóörs – 50 000 Ft, Lébény – 40 000 Ft, Medgyesegyháza – 40 000 Ft, Miskolc – 80 000 Ft, Monor – 100 000 Ft, Nagytarcsa – 100 000 Ft, Nagyveleg – 70 000 Ft, Nemescső – 90 000 Ft, Nemeskér – 30 000 Ft, Nyírszőlős – 100 000 Ft, Pesti Egyházmegye – 100 000 Ft, Pécs – 100 000 Ft, Piliscsaba – 80 000 Ft, Pitvaros-Csanádalberti – 50 000 Ft, Pusztaföldvár – 100 000 Ft, Pustaszentlászló – 60 000 Ft, Répcelak – 100 000 Ft, Sárboágárd – 100 000 Ft, Soproni Egyházmegye – 100 000 Ft, Szakony – 50 000 Ft, Szarvas-Ótemplom – 100 000 Ft, Szeged – 50 000 Ft, Szentgotthárd – 50 000 Ft, Szügy – 100 000 Ft, Tatabánya – 60 000 Ft, Tengelic – 100 000 Ft, Uraiújfalu – 80 000 Ft, Veszprémi Egyházmegye – 100 000 Ft, Vasi Egyházmegye – 100 000 Ft, Várpalota – 100 000 Ft, Zalaegerszeg – 100 000 Ft.

HIRDETÉS

Pályázat

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium tanári pályázatot ír ki 2007. szeptember 1-jétől történő alkalmazással. Pályázni lehet matematika, fizika, kémia, számítástechnika, angol egyetemi szintű, lehetőleg kétszakos tanári diplomával, a felsoroltak közül bármely szakok párosításával. A gimnázium pályázatot hirdet továbbá informatikus álláshely betöltésére is.

A pályázathoz csatolni kell a végzettséget igazoló okiratot (diplomamásolatot), illetve erkölcsi bizonyítványt. A lelkészi ajánlás a pályázat elbírálásánál előnyt jelent.

Csak a pályázatok alapján alkalmazásra elfogadott jelölteket hívjuk be beszélgetésre. A pályázat kiírója a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium (1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21.; telefonszám: 1/322-4406).

A pályázat beadásának határideje: 2007. április 28.

HIRDETÉS

Rajzpályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermekbizottsága rajzpályázatot ír ki „Állatok a Bibliában” témakörben.

A gyerekek öt korosztályban pályázhatnak: óvodások; 1–2. osztályosok; 3–4. osztályosok; 5–6. osztályosok és 7–8. osztályosok.

A rajzok A/4-es méretben készüljenek. Használható színes ceruza, filctoll, zsírkréta vagy festék. A rajzok hátoldalán szerepeljen a készítő neve, életkora, a mű címe, a laccím, illetve a gyülekezet és az iskola neve.

Minden pályázónak jutalom jár (a pályázó gyermekek személyenként legfeljebb 3 rajzot küldhetnek be), az egyes korosztályokban az első három helyezettet pedig díjazzuk. Terveink között szerepel, hogy iskolai naptárt készítsünk a beérkezett munkákból.

A beérkezés határideje: 2007. április 20., péntek.

A cím, ahova várjuk a munkákat: a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermekosztálya, 1450 Budapest, Pf. 21.

A díjátadás időpontja: 2007. június 16., szombat.

Imádsággyűjtemény

Szeretnénk készíteni egy imádsággyűjteményt is.

Ha még nem vagytok 15 évesek, és van olyan imádságotok, amelyről azt gondoltátok, hogy segítséget jelenthet más gyerekeknek, amikor imádkozni szeretnének, vagy amelyet szívesen megosztanátok másokkal, küldjétek el nekünk! Az olvashatóan megírt ima mellé írjátok oda a neveteket, az életkorotokat, a laccíme- teket és a gyülekezetek nevét.

Az imádságok beküldési határideje szintén április 20., és ezeket is a gyermekosztály címére várjuk (lásd följebb). A beküldött imádságokat megjelentetjük.

További információt Mátty Erzsébet gyermekreferenstől lehet kapni a 20/824-5296-os számon. Szeretettel várjuk a rajzokat és az imádságokat!

Köszönettel nyugtazzuk, hogy az **Alsó-sági Evangélikus Fialokért Alapítvány** részére 89 675 Ft felajánlás érkezett. Továbbra is mindent megteszünk annak érdekében, hogy adójuk 1%-át fogadni tudjuk. Adószámunk: 18892877-1-18.

A **Bokodi Evangélikus Gyülekezetért Alapítvány** köszönetét fejezi ki a magánszemélyek 2005. évi szja-ja 1%-ának a felajánlásáért. Az összeget – 201 270 Ft-ot – a templom felújítására fordítjuk. Egyben szeretettel várjuk a 2006. adóévi felajánlásokat. Adószámunk: 18606216-1-11.

2006-ban a **Budavári Evangélikus Gyülekezet Alapítvány** részére a 2005. évi felajánlásokból 2 644 522 Ft érkezett be. Ezt az összeget egyházi épületeink karbantartására és az orgonafelújítási alapra fordítottuk. Köszönjük adományait, és egyben kérjük, hogy továbbra is támogassák az alapítvány munkáját! Adószámunk: 18007545-1-41.

Köszönjük a **Csömöri Evangélikus Gyülekezeti Alapítvány** javára felajánlott összeget. A 173 284 Ft-ot az ifjúsági munka támogatására használtuk fel. Kérjük tisztelettel, hogy a továbbiakban is támogassa alapítványunkat! Adószámunk: 18665367-1-13.

A **Csurgói Evangélikus Gyülekezetért Alapítvány** köszönetet mond mindazoknak, akik adójuk 1%-ával támogatták alapítványunk munkáját. Ez az összeg 79 019 Ft volt, melyet az alapító okiratban foglaltak szerint használtunk fel. Továbbra is kérjük szíves támogatásukat. Adószámunk: 18769849-1-14.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem köszönetet mond azoknak, akik a 2005. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával az evangélikus teológiai képzés, továbbképzés és kutatás céljait szolgáló **Dr. Sólom János Alapítványt** támogatták. Az alapítvány kuratóriuma tájékoztatja az érdekelteket, hogy az így befolyt összeg 349 407 Ft volt. Minden további támogatást hálisan fogadunk a jövőben is. Adószámunk: 18049000-1-42.

A bakonyicsernyei székhelyű **Élő Kővek Alapítvány** megköszöni Önöknek, hogy tizenkét éves működése során folyamatosan támogatták munkánkat: műemlék templomunk és orgonánk felújítását, ifjúsági és karitatív szolgálatunkat. Célunk egy új óvoda és ifjúsági központ építése, mely a fogyatékkal élő és beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek oktatását vállalja. Segítsen, hogy segíthessünk! Adószámunk: 19097082-1-07. Számlaszámunk: 5800019-10000836

Az **Emmausért Közhasznú Alapítvány** köszönetet mond mindazoknak, akik támogatták. Az összeget – 54 888 Ft-ot – fejlesztésre fordítottuk. Adószámunk: 18811004-1-15.

Az **Erős Várunk Alapítvány** (2040 Budaörs, Szabadság út 57.) köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik a 2006. évi 1%-os szja-felajánlásukat az alapítvány adószámára küldték. A támogatás (mindösszesen 1 246 553 Ft) összegét az alapítvány az alábbiak szerint használta fel: 700 000 Ft-ot az orgona, illetve orgonahitel-törlesztés céljaira fordított, 546 553 Ft-ot tartalékba helyezett. Adószámunk: 18691779-1-13.

Az **Evangélikus Egészségügyi Képzésért Alapítvány**, 18538380-1-08. Tisztelettel köszönjük az előző évi támogatást. 2007-ben is várjuk felajánlásait!

Evangélikus Gimnázium Alapítvány, 19007263-1-42. Köszönjük, ha adója 1%-ával támogatja a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium „fel-támadását”.

Köszönetet mondunk mindazoknak a kedves adózó állampolgároknak, akik 2005. évi adójuk 1%-ával a Kis-kőrösi Evangélikus Egyházközség **Evangélikusok a Csaláért Alapítványát** támogatták; ez az összeg a 2005. évben 221 479 Ft volt. A támogatást a Jó Pásztor Evangélikus Szeretetotthon javára – beépített szekrényekre – fordítottuk. Az alapítvány továbbra is várja az 1%-os felajánlásokat! Adószámunk: 18341591-1-03.

Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület Alapítvány, 19652399-2-41. Ez alapítvány célja: szociális gondoskodás, az egészségügy támogatása, az evangélikus kulturális örökség terjesztése.

A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezete köszönetet mond mindazoknak, akik közhasznú alapítványának, az **Insula Lutherana – Evangélikus Sziget Alapítványnak** a célkitűzéseit 2005. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával támogatták. Az ebből befolyt 1 296 150 Ft-ot a parókiaépület épületgépészeti karbantartására és kéményeinek felújítására fordítottuk. A további támogatásokat is szeretettel kérjük. Adószámunk: 18066995-1-41.

Az Érdi Evangélikus Egyházközség köszöni az **Isten Háza Alapítvány** részére a 2005. évi szja-ból juttatott 439 819 Ft-ot. Az összeget építkezésre és karitatív célokra fordítottuk. Adószámunk: 18666447-1-13.

Joób Olivér Gondozó és Rehabilitációs Otthon Fejlesztéséért Alapítvány. Köszönetünket fejezzük ki adományozóinknak, hogy adójuk 1%-ával alapítványunkat támogatták. A 2006. évben befolyt összeg 21 012 Ft volt, melyet közösségi együttléte szervezésére (fiatalok és idősek részére egyaránt) és a lelki hitélet támogatására használtunk fel. Továbbra is várjuk felajánlásait ki-tűzött céljaink megvalósításához. Adószámunk: 18809299-1-15.

A **Kápolna Színpad Alapítvány** köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik az elmúlt évben adójuk 1%-ával támogatták. Szeretettel fogadjuk az idej felajánlásokat is. Adószámunk: 18013746-1-42.

Kertvárosi Evangélikus Templom, Szociális és Közösségi Központ Építéséért Alapítvány. Köszönetünket fejezzük ki adományozóinknak, hogy adójuk 1%-ával alapítványunkat támogatták. A 2006. évben befolyt összeget – 151 020 Ft-ot – a salamonbokori iskola megépülésének századik évfordulója alkalmából rendezett ünnepség keretében felavatott tábla elkészítésére használtuk fel. Továbbra is várjuk felajánlásait ki-tűzött céljaink megvalósításához. Adószámunk: 18809309-1-15.

Kondorosi Evangélikus Egyházközségért Alapítvány, 18373040-1-04.

Kőszegi Tangazdaság Alapítvány, 19247933-1-18. A kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Informatikai Szakközépiskola köszönettel fogadja az szja 1%-ának felajánlását.

A Sárvári Evangélikus Egyházközség gyülekezete köszönetet mond mindazoknak, akik közhasznú alapítványának (**Luther-róza Alapítvány a Sárvári Evangélikus Egyházközség fejlesztéséért**) a célkitűzéseit 2005. évi szja-juk 1%-ával támogatták. Az ebből befolyt összeg 116 419 Ft. További támogatásukat is szeretettel kérjük. Adószámunk: 18890246-1-18.

Kérjük, adója 1%-ával támogassa a közhasznú **Magyar Bibliatársulat Alapítványt**, amely tizenkét protestáns és ortodox egyház körében végzi a magyar nyelvű Biblia fordításának, kiadásának és népszerűsítésének szolgálatát. Az MBTA Isten iránti hálaadással tudatja, hogy a 2005. évi felajánlásokból 222 931 Ft értékben támogatta a börtönmissziói munkát Bibliák adományozásával; a lehetőségért ezúton is köszönetünket fejezzük ki adományozóinknak. Adószámunk: 19700739-2-43.

Köszönet az 1%-ért

Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz), 19011352-1-42. Ha módjában áll, kérjük, rendelkezék adója 1%-ával a Mevisz javára. Köszönjük az eddigi felajánlásokat!

A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség **Melcer János Alapítványa** köszöni a 2006-ban részére felajánlott 718 050 forintot. Kérjük, hogy ebben az évben is támogassa alapítványunkat! Adószámunk: 18010035-1-42.

A **Nagykanizsai Evangélikus Közhasznú Alapítvány** kuratóriuma köszönetet mond mindazoknak, akik az szja 1%-ából 2006-ban összesen 323 818 Ft összeggel támogatták alapítványunkat. Az adományból járdaaszfaltozást, testvér-gyülekezeti kapcsolatiépítést, valamint gyermekprogramokat támogattunk. A fennmaradó összeget a templomtetőzet felújítására kívánjuk fordítani. Adószámunk: 18959215-1-20.

Nagyszénási Evangélikus Egyházért Alapítvány, 18379929-1-04. Isten áldása legyen azokon, akik 2005-ben 1%-ukkal alapítványunkat támogatták. A befolyt összeg: 84 663 Ft.

Nyíregyházi Evangélikus Kosuth Lajos Gimnázium Alapítvány, 18796104-1-15. Közhasznú alapítványunk a diákok tanulmányi, szociális, kulturális támogatásáért dolgozik. Saját, illetve pályázati forrásokból segítjük az oktatás tárgyi feltételeinek bővítését, a szakköri munkákat. Tanulóinknak ösztöndíjat fizetünk, jutalmazzuk a kiemelkedőbb teljesítményeket. Kérjük, adója 1%-ával Ön is támogassa tevékenységünket, célkitűzéseinket!

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik a 2005. évi adójuk 1%-át **„A Nyíregyházi Evangélikus Nagytemplomért” Alapítvány** céljaira szánták. Az összeget – 526 672 Ft-ot – az oldtáron lévő értékes feszület felújítására és orgonánk javítására fordítottuk. Kérjük további szíves támogatásukat! Adószámunk: 18801703-1-15.

A **Rigácsi Evangélikus Egyházi Alapítvány** hálisan köszöni az szja 1%-ából érkezett 14 196 Ft-ot. Kérjük további felajánlásukat! Adószámunk: 18916261-1-19.

A szentendrei evangélikusok **Rosa Lutheri Alapítványa** a 2006. évben 289 677 forintot kapott az 1%-os felajánlásokból. Az összeget orgonaeépítésre tartalékoltuk. Köszönjük eddigi és várjuk további felajánlásait! Adószámunk: 18688849-1-13.

Sola Fide – a Pápai Evangélikus Gyülekezet Alapítványa, 18930720-1-19.

A kecskeméti **Soli Deo Gloria Evangélikus Közhasznú Alapítvány** ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik adójuk 1%-ával támogatták hitéleti tevékenységünket. Az alapítvány számára a 2005. évi felajánlásokból befolyt összeg 391 980 Ft volt. Ezen összeget a kecskeméti Evangélikus Egyházközség templomának felújítására, a gyermekmunka eszközellátására, ki-rándulások szervezésére, testvér-gyülekezeti kapcsolatok kiépítésére, idősek nappali ellátására fordítottuk. Adószámunk: 19049498-1-03.

Szociális és Házi Betegpótló Alapítvány, Sopron, 18539549-1-08.

Szőlőtő Alapítvány, 19232049-2-17. Alkoholbetegek gyógyításához, rehabilitációjához kérjük szíves támogatásukat.

Zalaegerszegi Evangélikus Alapítvány, 18959624-1-20.

Zuglói Evangélikus Egyházközségért Alapítvány, 18158287-1-42.

Jótevény tejtermékek az egészséges táplálkozásban

► **A teljes értékű táplálkozás legfőbb alkotóelemei – a gabonafélék, a zöldségek és a gyümölcsök – után essen szó az állati eredetű táplálékokról is: ez alkalommal a tejtermékekről, a későbbiekben pedig a húsokról olvashatnak.**

Az emberiség évezredek történelme során élelmiszereit a természetből vette; túlnyomó többségük növényi eredetű volt. Tartottak azonban állatokat is – minden földrészen, égtájon más és más fajtát –, melyeknek húsát és tejét elfogyasztották, bőrét, gyapját ruházatkészítésre, csontjait pedig használati cikkek előállítására használták. Mivel ezen állatok száma korlátozott volt, és nem állt rendelkezésre hosszú hűtést lehetővé tevő berendezés, a régmúlt embere sem húsból, sem tejtermékből nem tudott túl nagy (egészségre káros) mennyiséget magához venni. Ma sajnos más a helyzet, mivel a nagyipari előállítás és a kiterjedt kereskedelmi hálózat lehetővé teszi, hogy mindennap, akár minden étkezésre együnk belőlük, kiszorítva ezzel a tányérról és a pohárból az egészséges gabonákat, zöldségeket, gyümölcsöket.

„A tej élet, erő, egészség” – hirdette néhány évtizede a reklám, ezzel is növelve a tejipar bevételét, az üzleti ágazat sikerét. Ezzel ellentétben sok táplálkozási irányzat abszolút elveti a tejfogyasztást. Ezt azzal magyarázzák, hogy minden emlősállat csakis csecsemőkorában fogyaszt tejet. „Legyen így ez az embernél is!” – mondják. (Az anyatej kiváló tulajdonságairól mindenki tud.) A különféle táplálékallergiáktól szenvedő emberek tetemes hányadát a tejallergiások alkotják. A nyers tej fogyasztása korlátozott

mennyiségben nem ártalmas, de csak azok számára, akik meg tudják emészteni a tejcukrot. Ugyanígy mértékkel éljünk – igen magas zsírtartalma miatt – a vajjal és a tejszínnel.

Van azonban a tejtermékeknek egy kifejezetten áldásos csoportjuk, melyet igenis együnk-igyunk, mert jótevény hatásúak az emésztőrendszerünkre. Ezek a savanyított tejfélék: aludttej, joghurt, kefir és túró.

Mint minden élelmiszercsoportra, erre is igaz, hogy minél természetesebb formában kellene magunkhoz vennünk. Aki hatóságilag bevizsgált házi tejhez tud jutni, biztosan előnyben van azokkal szemben, akik a nagyipari tejtermelés termékeit kénytelenek fogyasztani. Ma már minden megyében foglalkoznak biotermelők tehén- és kecsketejjel; próbáljunk meg tőlük beszerezni kiváló alapanyagot savanyított tejtermékeinkhez. Az előállítás azután már a mi feladatunk. Aludttej csakis az ilyen termelőktől beszerezett teljes tejből készülhet. A tejsavas erjedés mindössze huszonegy órát vesz igénybe. Sokan szeretik enyhén lehűtve ezt a könnyen emészthető, üdítő, értékes táplálékot.

A joghurtot az különbözteti meg az egyszerű aludttejtől, hogy speciális tejsavbaciulusokkal, úgynevezett joghurtfermenttel készül. Az igazán jótevény joghurt natúr, azaz nem adtak hozzá – azért, hogy jobban el tudják adni – cukrozott és adalékanyagokkal dúsított „gyümölcsöket”. (Nagyobb bevásárlóközpontokban kapni olcsó „gyümölcsjoghurtot”, amely fél évnél is tovább eltartható hűtés nélkül. Messze kerüljük el még a pultját is!) A joghurtban a tej cukortartalmának legnagyobb része tejsavvá, kisebb hányada pedig alkohollá alakul. A kefirben még a joghurtnál is nagyobb az alkoholtartalom, elérheti a 0,8%-ot. Kalcium- és káli-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Bogdányi Mária
E-mail: ararat@lutheran.hu

umtartalma jelentős, ezenkívül tartalmaz A-, B₁-, B₂-, D- és E-vitamint. A savanyított tejtermékek helyreállítják a bél normális baktériumflóráját, jó hatással vannak az emésztőszervrendszerre, optimalizálják működését. Tejszín vagy tejfő helyett használjunk joghurtot, kefir gyümölcslevesekbe, mártásokba, főzelékekbe, müzlibe. Hazájukban, a kaukázusi, balkáni országokban fogyasztásuk olyan nagy mértékű, hogy ebben is példát vehetünk az ott élőkől.

A túró az aludttej hevítése (nem forralása) során keletkezett termék. Sósan és édesen egyaránt kedvelt élelmiszerünk, rendkívül sok finom ételünk alapanyaga (kapos-túrós lepény, juhtúrós galuska, túrógombóc, túrós rétes és így tovább).

A húsvéti ünnepek alatt a magyar háztartások zömében roskadozni fog az asztal a nehezen emészthető, zsíros ételaktól, süteményektől. (De vajon böjtölünk-e előtte, vagy a „minden nap ünnepnap” szemlélettel ülünk asztalhoz?) Az eddig „tanultak” ismeretében próbáljuk meg „megreformálni” az ünnepi menüt. Íme néhány javaslat: mézes joghurtkivi túrmitál; tavaszi körített túrókrém újhagymával, rettekcsírával héjában sült krumplihoz, magvas piritóshoz; narancsos-ananászos joghurttorta – és az egész napi eszem-iszom után vacsorára: két-három deciliter kaukázusi kefir, borsmentatea.

■ BOGDÁNYI MÁRIA

► **EvÉlet-est néven új kezdeményezést indított útjára szerkesztőségünk március utolsó csütörtökén. Estjeinken az érdeklődők egy-egy vendéggel találkozhatnak majd egyházunk Üllői úti székházában. A meghívandó előadók nem lesznek ismeretlenek olvasóink számára, mert előzőleg a lap hasábjain interjú olvashatnak velük. Reménységünk szerint a személyes találkozás ugyanakkor alkalmat teremt arra, hogy az interjúalanyok megoszthassák a hallgatósággal mindazt, ami az újságból – a terjedelem szabta korlátok miatt – kimaradt. Első alkalommal Bakay Péter hittantanár volt a vendégünk; a vele készült interjú lapunk március 18-i számában közzétük. Az alábbiakban nyitó rendezvényünk egyik ifjú résztvevőjének beszámolóját olvashatják.**

Bárányokkal táncoló

EvÉlet-est Bakay Péterrel

Milyen szerencse, hogy akadnak olyan elszánt, tette kész és kitaró emberek, akiknek köszönhetően megismerhetjük a világ sokszor egészen elzárt kincseit! Bakay Péternek a március 29-én – az első EvÉlet-est keretében – a Csángóföldön pásztorkodással töltött évről tartott előadására nem csupán a vidék szépsége és kultúrája iránt ébresztett tiszteletet a hallgatóságban, hanem az ember iránt is, aki mindezt végigcsinálta.

Milyen szerencse, hogy ha már valakinek az az ötlete támadt, hogy városi életet hátrahagyva pásztortobort ragadjon, és kivonuljon a Gyimesekbe – vállalva

szült képek vetültek a falra, kezdtek egyre kényelmesebbnek tűnni az országos iroda előadóteremének biztonságos székei. „Egészen más világ az” – mondta Bakay Péter, s történetét hallgatva a mintegy negyvenfős hallgatóság kétségtelenül el is hitte neki ezt. A frissen mosott ruhákat a félig befagyott patakból öblítik, Berta néni pillanatok alatt sodorja össze a cérnának valót a guzsalyról a kabátfoltozáshoz, a falubeliek pedig hétköznapi természetességgel mesélik, hogy a szomszéd utcában bizony egy boszorkány lakik, és éjszaka olykor az erdő felett repked seprűnyélen...

FOTO: BOTTÁ DÉNES

ezzel a juhászélet minden viszontagságát –, akkor hazatérve el is meséli mindazt a sok szépséget és érdekességet, amit ott látott! Izgalmas kaland lehetett, és sok szempontból irigylésre méltó: megismerni a határon túli magyarság egy szeletét, testközelből látni szokásaikat, részesévé válni életüknek.

De amint farkasokra és medvékre tereledt a szó, s a pásztortok cseppet sem bizalomgerjesztő, rozoga kunyhóiról ké-

A csángóknál töltött csaknem egy év alatt előadónk a pásztorkodás mellett szorgos gyűjtőmunkát is folytatott. Lejegyezte a helyiek számos érdekes szófordulatát, szólását, történetét, hogy aztán megoszthassa mindazokkal, akik az élet egészen más területein próbálják bizonyítani, mennyire elszántak, tette készek és kitaróak, de akiket érdekel egy furcsán archaikus, ám hozzánk mégis közel álló világ.

■ NASZÁDI KATA

„Nem teve – bárány!”

Dunaújvárosban járt a Stella énekegyüttes

Mikor megkaptam a visszajelzést Abaffy Nóráról – a Stella énekegyüttes művészeti vezetőjétől –, és mellékelte egy plakátot is az időponttal, akkor ez utóbbit ki nyomtattam, sokszorosítottam. Elindultam a másolatokkal a város azon közintézményeibe is, ahol némi esélyt láttam a kultúra és Isten igéje iránti érdeklődésre. Így érkeztem meg a Munkás Művelődési Központba; amikor kiszögeztem a plakátot, a következő foghegyről

odavetett megjegyzés érkezett rá: „Mi ez, teve?” „Nem teve, bárány” – válaszoltam. Bárány, amely a világ bűnét hordozza, bárány, amely egy hófehér zászlót tart a keresztrel. Pedig ez a bárány áll városunk címerének negyedében, mégse tudják sokan, hogy kit, mit ábrázol. A meghirdetett zenés áhítat eme bárányt szerette volna mind többeknek hitelen bemutatni, a Stella énekegyüttes előadása és az igei üzenet megszólaltatása által.

Az énekegyüttes tagjai, akik a többszölamú-

ság mesterei, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyházzene szakos hallgatói. A viszonylag fiatal – 2004 júniusában alakított – kórus nagy lelkesedéssel szólaltatja meg a 16–18. századi dallamokat.

Dunaújvárosban a hatalmas asznapi esőn kívül másfajta égi áldásban is részesülhetett a hallgatóság. Köszönjük az énekegyüttes (Derecskei-Hoffmann Ágnes – szoprán; Abaffy Nóra – alt; Nagy Ákos – tenor; Pálmai Árpád – tenor; Dobos Krisztina – basszus; Kémenczy Antal – zongora-, orgonakísérő) tagjainak is.

■ STERMECZKI ANDRÁS

BÉRES Az egészséges emberért

Végre itt a tavasz!

Igazi kora tavaszi az időjárás. Hol hideg van, hol meleg; a nap hol elbújik, hol felbukkan, és gyakran esik az eső is. Ebben az időszakban gyakran azt sem tudjuk, hogyan öltözzünk fel, nem tudjuk eldönteni, hideg lesz-e, vagy meleg. Többek között emiatt is fordulhat elő, hogy az átlagosnál többen szenvednek a náthától, megfázásos tünetektől. Azonban nem csak ez az oka a megbetegedéseknek. De akkor mire kell ilyenkor még több figyelmet fordítanunk?

Annak ellenére, hogy idén kegyes volt hozzánk az időjárás, és nem volt részünk igazi télen, a szervezetünk vitamin- és ásványianyag-raktárai nagy

valószínűséggel már kiürültek, hiszen a hideg hónapokban nincs lehetőségünk annyi vitamindús friss zöldséget és gyümölcsöt fogyasztani, mint amennyire szükségünk volna. Ilyenkor tavasz közepén pedig még csak elvétve találhatunk friss primöröket. Többnyire még csak a melegházban termesztett zöldségek, gyümölcsök közül válogathatunk, ezek pedig nem vagy nem a megfelelő mennyiségben tartalmazzzák azokat a vitaminokat, nyomelemeket és ásványi anyagokat, amelyeket a szervezetünk a tavasz kezdetén, a hosszú téli napok után igényel.

Egészségünk megőrzésére azonban

találhatunk megoldást. A megfelelő, kiegyensúlyozott étrend mellett immunrendszerünk megerősítésében nagy segítséget nyújthat a Béres Csepp, amely már több évtizede bevált magyar készítmény. A Béres Csepp olyan arányban tartalmaz ásványi anyagokat és nyomelemeket, ahogy azt a szervezet igényli, így hozzájárul szervezetünk ideális működéséhez, immunrendszerünk megerősítéséhez. Napi 2x20 Béres Csepp és a felszívódásához nélkülözhetetlen C-vitamin szedésével megerősíthetjük immunrendszerünket, hogy ha megérkezik az igazi meleg idő, élvezhessük a nyár minden örömet.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

HIRDETÉS

Bibliák és keresztény könyvek a XIV. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon!

Szeretettel várunk minden könyvbarátot április 12-től 15-ig a Budapest Kongresszusi Központ (Budapest Congress & World Trade Center, Budapest XII., Jagelló u. 1-3.) Pátria termében, a P12 standon. A kiállítás helyszínén saját kiadványainkat 20% engedménnyel vásárolhatják meg!

Harmat
Kiadó

Református
Kálvin Kiadó

Luther
Kiadó

Magyar Bibliatársulat
Alapítvány

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

egy hónapra: 780 forintért

fél évre: 4680 forintért

három hónapra: 2340 forintért

egy évre: 9360 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:

Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) következő havi alkalma április 12-én, csütörtökön 17 órától lesz egyházunk központi irodaházának utcáról nyíló földszinti termében (Budapest VIII., Üllői út 24.). Előadást tart *ifj. dr. Fabiny Tibor* és *B. Pintér Márta* *A hajótörött házasságok és az elváltak lelkipozíciója Amerikában és Magyarországon* címmel.

Az Evangélikus Nők Klubjának a következő alkalmat április 14-én, szombaton 10 órai kezdettel tartjuk az Országos Egyházi Iroda épületében (Budapest VI-II., Üllői út 24.). Az alkalmon *Kinczler Irén* nyugalmazott lelkész tart előadást *Az Árpád-ház csillaga – 800 éve született Tübingi Erzsébet* címmel. Minden kedves testvért sok szeretettel hívunk és várunk az alkalomra!

Női Missziói Szolgálat

A Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozatának tavaszi előadásai sorában *dr. Orosz Gábor* Viktor lelkész, az EHE adjunktusa *Eric W. Gritsch* Isten udvari boldnja című könyvét mutatja be *Amerikai evangélikus könyv Lutherről – kritikával* címen április 16-án, hétfőn 18 órától 19.30-ig a Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában (Budapest V., Sütő utca 1.). Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Tessdek Sámuel Alapítvány (Gödöllő), 19178879-2-13. Kérjük, adjóuk 1%-ával az anyaotthont támogassák!

SZÜLETÉS

Örömmel és Isten iránti hálával tudatjuk, hogy március 23-án megszületett második gyermekünk, *Hanna*. „Mert megörvendeztetél tetteiddel, Uram, kezded alkotásainak ujjongók.” (Zsolt 92,5)
Jerabek-Cseres Csilla
és *Smidéljusz András*

A Szolnoki Evangélikus Gyülekezetért Alapítvány megköszöni az adóuk 1%-át felajánlóknak, hogy támogatásuk révén 2006-ban összesen 232 981 Ft-ot írtak jóvá részére. Az alapítvány ebből technikai és szemléltető eszközöket, illetve szoftvereket vásárolt céljai megvalósításához. Köszönettel fogadjuk ebben az évben is a felajánlásokat! Adószámunk: 18832945-1-16.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem a 2007/2008-as tanévre felvételt hirdet nappali tagozaton hároméves doktori (PhD-) képzésre egyetemi hittudományi végzettséggel rendelkezők részére. A jelentkezési lap az EHE rektori hivatalában (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 1/469-1051) szerezhető be. Jelentkezési határidő: 2007. április 30.

Következő számunkban:

Tótfalusi Kis Miklós emlékezete

APRÓHIRDETÉS

A Balatontól 800-900 méterre, Balaton-szepezden 600 négyszögöles külterületi ingatlan hosszabb távon kiadó. Iskolának, ifjúsági szervezeteknek táborozásra alkalmas lehet. Tel.: 87/468-008.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszje a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Templomok, templomtornyok, villám-védelmi rendszerek tatarozása, újjak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László építőipari vállalkozó. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: 30/943-5089.

Hévízen, csendes környezetben 41 m²-es apartman májustól kiadó, pihenőkerttel. Érdeklődni az esti órákban: 99/314-608.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az asszonyok gyorsan eltávoztak a sírtól, félelemmel és nagy örömmel futottak, hogy megvigyék a hírt tanítványainak. Mt 28,8 (1Krn 29,12b; Mk 16,1-8; 1Kor 15,1-11; Mt 28,1-10) Az asszonyok a húsvét, a nyitott és üres sír első tanúi. Hitték, hogy aki nincs a sírban, Jézus, valóban feltámadt. Ezt a rendkívüli eseményt akarták gyorsan hírládni a tanítványoknak – félelemmel és örömmel. Ahol Isten munkában van, ott az ember megrendül, és örül az ő tettei láttán. Ha egykor alkalmasak voltak az asszonyok a tanúskodásra, mennyivel inkább lehetnek ma a női lelkészek is az ige szószólói, a feltámadott tanúságtéveit!

Hétfő

Zúgolódás és vonakodás nélkül tegyetek mindent, hogy feddhetetlenek és romlatlanok legyetek, Isten gyermekei. Fil 2,14-15 (2Krn 30,8a; Lk 24,13-35; 1Kor 15,12-20; Mt 28,11-20) Mindegyikünk életében vannak kellemetlen kötelességek, amelyeket el kell végeznünk. A lelkészek például nem kedvelik az adminisztrációt vagy az épületek renoválását. Az orvosnak sokszor nehezére esik éjszaka felkelni, beteghez menni. A pedagógusnak a „nehéz gyerekekkel” is foglalkoznia kell. Az apostol arra biztat, hogy mindezt zúgolódás és vonakodás nélkül tegyék. Nekünk akarót, mert így könnyebb és keresztényibb.

Kedd

Itt van már az óra, amikor fel kell ébrednetek az álomból. Hiszen most közelebb van hozzánk az üdvösség, mint amikor hívókké lettünk. Róm 13,11 (Jer 7,3; 1Kor 15,20-28; Róm 12,1-2) Pál igéje a jelen, a most felelősségére és fontosságára mutat rá. Isten mindent elvégzett üdvösségünk, földi és örök boldogságunkra. Észre kell ezt vennünk, s ehhez kell szabnunk életünket és cselekedeteinket. Minden nemzedék küldetése, hogy életével tanúskodjék arról az Úrról, akinek jelenlétében már itt az örökkévalóság elővételezése; teljessége pedig majdani eljövetelekor lehet a miénk.

Szerda

A többi pedig jó földbe esett, és termést hozott: az egyik százannyit, a másik hatvanannyit, a harmadik harmincannyit. Mt 13,8 (Jób 10,12; 1Kor 15,35-49; Róm 12,3-8) A magvetés, az ige hirdetése küldetésünk legfontosabb része. Jézus is ezt tette, amikor megszóllaltatta Isten országának a titkát. Hogy mennyien hallják meg a jó hírt, alig tudjuk felmérni. Hogy mennyien termik gyümölcsöt, csak részben érzékelhetjük. Jézus ígérete biztat: sohasem hiábavaló a magvetés, mindig lesz, aki bőséges termést hoz, többet, mint amit el tudunk képzelni... Bizony tőlünk is sokszoros termést vár a nagy Magvető.

Csütörtök

Ragyogtok, mint csillagok a világban, ha az élet igéjére figyeltok. Fil 2,15-16a (Péld 4,18; 1Kor 15,50-57; Róm 12,9-21) Csillagnak lenni kitüntetett. Világosságot ad az éjszaka vándorának; útbaigazít, reményt sugároz. Ezek közül melyikre ne lenne naponta szükségünk? Posztmodern világunkban nehezen tájékozódunk. Mindenki meg akar győzni minket a maga (rész)igazságáról. A csillag azonban nem magától fénylik, ahogyan mi, keresztények is a világ világosságától nyerjük fényünket. Szava életünk útmutatója. Ha reá figyelünk, akkor tudunk fényleni, ragyogni a 21. század olykor sötétnek tűnő égboltján. Ne szírihangok hamis ígéreteire, földi mennyországot megvalósítani akaró elképzelésekre hallgassunk, hanem az élet igéjére!

Péntek

Megjelenik az Úr dicsősége, látni fogja minden ember egyaránt. – Az Úr maga mondja ezt. Ézs 40,5 (Mt 3,16-17; 1Kor 5,6b-8; Róm 13,1-7) Az Úr dicsőségének megtapasztalása sokunk vágya. Gyakran elfelejtjük, hogy ez a dicsőség legfényesebben Jézus arcán, szavaiban és tetteiben látható. Vonzotta az elrontott életű embereket, akik újat akartak kezdeni. Nem átkozta meg a gazdag ifjút, amiért nem fogadta el azonnal a Jézus-követés feltételeit, és nem volt érzékeny Mária és Márta fájdalma iránt sem. Amikor bűnököt bocsátott meg, betegeket gyógyított, enni adott az éhező tömegnek, s amikor a kereszten imádkozott, felragyogott rajta Isten dicsősége. Egy napon mindnyájan megláthatjuk. Ez lesz a teremtett világ legnagyobb szenzációja.

Szombat

Jézus ezt mondta: „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” Jn 8,12 (2Sám 22,29; 2Tim 2,8-13; Róm 13,8-15) Sokszor panaszkodunk a bennünket körülvevő világ sötétségére, gonosz beszédre, gyűlölettel teli indulatokra, önző, korrupt cselekedetük miatt. De ritkán nézünk magunkba. A sötétség jelei bennünk is megtalálhatók. Lehet, hogy mások veszik észre őket az életünkben. Ezért először nekünk kell befogadnunk a Fényt, a világ világosságát, aki számúzi életünk minden zugából a sötétséget, mert neki hatalma van a sötétség erői felett. Akie a fény, azé a győzelem. Legyünk ott a győztesek között!

■ D. SZEBIK IMRE

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból április 8-tól április 15-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.04 / Petőfi rádió Húsvét az egyházi könnyűzenében (56') 10.04 / Kossuth rádió Húsvéti istentisztelet közvetítése Bakonyicsenyéről, az evangélikus templomból Igét hirdet Szarka István esperes. (56') 10.20 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (ismétlés: m2, 13,55) (10') 12.30 / Duna Tv Élő egyház (26') 13.05 / Kossuth rádió Névjegy. Csiha Kálmán, az Erdélyi Református Egyházkerület tiszteletbeli püspöke (50') 20.00 / PAX Zsidó húsvét vagy keresztény pészah? 3. rész (24')	8.03 / Petőfi rádió „Ringasd a lelkem” Híres gospelok Nana Moussouri előadásában (42') 11.00 / mtv és m2 Baptista istentisztelet Közvetítés felvételről a kecskeméti imaházból (60') 11.04 / Petőfi rádió Ez az én vérem (56') 12.50 / m2 A Biblia növényei (25') 17.04 / Kossuth rádió Világvallások (ism.) (56') 18.40 / PAX (premier) Jeruzsálemben történt (rajzfilm) (14') 22.20 / Kossuth rádió Pályám emlékezete Jézus sírja a protestánsok szerint (40')	9.00 / m2 Századfordító magyarok Szilárd Leó (55') 10.35 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (50') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim leszek! A római katolikus egyház felőrája 15.00 / Filmmúzeum Végre (magyar vígjáték, 1941) (78') 15.30 / m2 Királyok és kolostorok Történelmi képeskönyvünk (30') 16.50 / Duna II. Autonómia Csemobil emberei (magyar dokumentumfilm, 2005) (29') 21.05 / Kossuth rádió Mesélő krónikák. Jezsuita és református internátusok (30')	13.05 / HBO A szentfajék (amerikai vígjáték, 1998) (109') 13.30 / Kossuth rádió „Te benned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája 19.05 / PAX Alpha-kurzus. Hogyan vezet minket Isten? (44') 20.03 / Petőfi rádió Gospel (57') 21.30 / Bartók rádió Latinovits Zoltán József Attila-verseket mond (15') 21.45 / Duna II. Autonómia Életre ítéltél! (magyar játékfilm, 1942) (94') 22.30 / Duna Tv Tarkovszkijra gondolva Áldozathozatal (olasz-orsz. játékfilm, 1986) (143')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.30 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 13.30 / PAX Mit ér az ember, ha kutyaképző? (29') 15.30 / Duna Tv Magyar első. Az első magyar Kossuth-díj (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2004) (34') 19.05 / PAX Alpha-kurzus Miért és hogyan beszéljünk másoknak Jézusról? (45') 19.30 / Bartók rádió Kulturális történet. Beszélgetés Bikádi László sólyi református lelkésszel (30') 20.00 / Duna Tv A pityergő tevé története (mongol-német játékfilm, 2003) (87')	8.30 / Bartók rádió Pódium (48') 10.35 / Duna II. Autonómia Varázslatos tanúhegyek (magyar ismeretterjesztő film, 2003) (36') 13.00 / m2 Érték és mérték 15/8. rész (25') 13.30 / Kossuth rádió Az Úr közel! A baptista egyház felőrája 14.00 / Duna Tv A Keresztény Múzeum kincsei Salzburgi mester, 1450 körül: Királyok imádása (2006) (6') 16.05 / Bartók rádió Muzsikáló délután 19.05 / PAX Alpha-kurzus Isten ma is gyógyít? (47')	7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus felőrá az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 12.20 / Duna Tv Isten kezében (26') 15.10 / PAX Mi a helyzet a nőekkel? (beszélgetéssorozat) (44') 16.10 / Duna II. Autonómia Félelmen túli tartomány – Nagy Gáspár naplójából (magyar dokumentumfilm, 1999) (50') 17.31 / Bartók rádió A magyar egyházzene évszázadai, VI/4. rész (29') 19.00 / PAX Kicsirelt élet Ki vagyok? – Önazonosság, önbecsülés (51')	8.30 / Civil rádió Evangélikus felőrá az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 9.55 / mtv Örömhír (ism.: m2, 12.40) (26') 10.20 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (15') 11.00 / mtv Német ajkú evangélikus gyülekezetek II. Kitelepítés Sopronból és környékéről (30') 11.30 / mtv Német ajkú evangélikus gyülekezetek II. Kitelepítés Bonyhádról és környékéről (30') 12.20 / Duna Tv Élő egyház (26') 23.45 / tv2 Jézus Krisztus szupersztár (amerikai zenés film, 1973) (102')

Magyar Rádió

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban
Április 8-án, húsvétvasárnap 10.04-től istentiszteletet hallhatunk a Kossuth adó hullámhosszán Bakonyicsenyéről. Igét hirdet Szarka István esperes.

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandr.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio occumenica (peter.kendek@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendek K. Péter (peter.kendek@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írások tudnak figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.